

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Kvalita života s dlouhodobou závislostí na pervitinu

Valerie Cremonini

Bakalářská práce

Studijní program:7701R005 – Psychologie (Bc.). (PBp)

Vedoucí práce:Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D.

Praha 2022

Prague College of Psychosocial Studies

Quality of life with long-term addiction on methamphetamine

Valerie Cremonini

The Bachelor Thesis

The Diploma Thesis Work Supervisor: Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D.

Praha 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne .....

Podpis.....

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu Mgr. et Mgr. Michalovi Slaninkovi, Ph.D za obětavost a pomoc při vedení této práce. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům, kteří byli ochotni zúčastnit se mého výzkumného šetření.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem kvality života u jedinců, kteří jsou dlouhodobě závislí na metamfetaminu. V práci jsou zmapovány jednotlivé oblasti, které kvalitu života ovlivňují. Rozhovory s čtyřmi respondenty ukázaly, jak jedinci prožívají svou závislost na pervitinu. Na téma závislosti je nahlíženo pohledem psychologie a adiktologie.

Klíčová slova: závislost, kvalita života, pervitin, metamfetamin

Abstract

The bachelor thesis focuses on the topic of quality of life of users with long-term addiction on methamphetamine. It focuses on different area, which effects quality of life. Interviews with four respondents shows how they experience their addiction on methamphetamine. On the topic of addiction is looked through the lens of psychology and addictology.

Key words: addiction, quality of life, methamphetamine

Obsah

Úvod	8
1 Závislost	9
1.1 Základní terminologie.....	9
1.2 Vymezení pojmu závislost.....	9
1.3 Znaky závislosti	10
1.4 Fáze závislosti.....	10
1.5 Příčiny vzniku závislosti.....	12
1.5.1 Bio – psycho – sociální model	13
2 Drogy.....	16
2.1 Vymezení pojmu droga	16
2.2 Charakteristika ilegálních drog.....	17
2.2.1 Opiáty	17
2.2.2 Halucinogeny	18
2.2.3 Konopné látky	18
2.2.4 Stimulační látky.....	19
2.2.5 Těkavé látky	19
3 Život lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu	21
3.1 Pervitin a jeho účinky	21
3.2 Život se závislostí na pervitinu	22
4 Kvalita života	25
4.1 Modely kvality života.....	26
4.2 Nástroje měření.....	26
5 Metodika výzkumu.....	28
5.1 Výzkumný cíl	28
5.2 Výzkumná otázka	28
5.3 Výběr zkoumaných osob a výzkumný vzorek.....	28

5.4	Etické aspekty výzkumu	28
5.5	Předvýzkum	29
5.6	Metodika výzkumu	29
6	Výsledky výzkumného šetření	31
6.1	Předporozumění	31
6.2	Stručná charakteristika respondentů	31
6.3	Analýza jednotlivých rozhovorů	31
6.3.1	Témata vyplývající z rozhovoru A	31
6.3.2	Témata vyplývající z rozhovoru B	34
6.3.3	Témata vyplývající z rozhovoru C	38
6.3.4	Témata vyplývající z rozhovoru D	43
6.4	Popis společných témat	47
	Diskuse	49
	Závěr	51
	Seznam literatury	52
	Seznam příloh	55

Úvod

Tato práce se zabývá kvalitou života u jedinců, kteří jsou dlouhodobě závislí na metamfetaminu neboli pervitinu. Pervitin představuje nejvíce rozšířenou návykovou látku v České republice, se kterou je spojováno rizikové užívání, které zapříčiňuje významné zhoršení kvality života u závislých.

Tato práce by tak mohla být vodítkem pro psychologickou a psychoterapeutickou praxi s lidmi, kteří se potýkají se závislostí na návykových látkách, konkrétně na pervitinu. V kontextu závislosti a užívání psychoaktivních látek jako je právě metamfetamin je hodnocení kvality života významné především protože, nízká kvalita života může představovat jeden z důvodů, proč závislí jedinci relapsují a znovu začínají s užíváním látky, i když předtím abstinovali. Zhodnocení kvality života závislých jedinců a snaha o její následní zvýšení by mohly představovat nástroj, který by zmenšoval pravděpodobnost relapsu. Závislý jedinci se potýkají s mnoha předsudky a stereotypy, tudíž by práce mohla sloužit jako zdroj přiblížení tématu závislosti.

Tuto práci je možné rozdělit na teoretickou a empirickou část. Teoretická část se skládá ze 4 hlavních kapitol. První kapitola se zabývá závislostí. Je zde popsáno základní vymezení pojmu, hlavní znaky závislosti a její fáze a možné příčiny vzniku. Druhá kapitola se zaměřuje na návykové látky se zaměřením na charakteristiku nelegálních drog. Ve třetí kapitole jsou popsána specifika života lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu. Závěrečná, čtvrtá, kapitola teoretické části se věnuje kvalitě života, vybraným modelům kvality života a nástrojům, kterými je možné kvalitu života měřit.

Empirická část je rozdělena do dvou hlavních kapitol. V páté kapitole jsou uvedeny výzkumný cíl a otázka, výběr zkoumaných osob a výzkumný vzorek, etické aspekty výzkumu, předvýzkum, a metodika výzkumu. V další kapitole jsou prezentovány výzkumného šetření, popis témat vyplývajících z jednotlivých rozhovorů a popis společných témat. Diskuse představuje závěrečnou část této práce.

1 Závislost

Závislost je spojena s lidskou populací od nepaměti a bezesporu se jedná o stále aktuální téma. V současné době se mnoho studií a výzkumů zabývá právě touto problematikou a zjištění stále více poukazují na stále se zhoršující situaci. Závislý může být člověk vlastně na všem, nicméně pro potřeby této práce bude závislost vymezena pouze v rámci návykových látek, konkrétně drog.

Před hlubším zkoumáním pojmu závislost se tato kapitola věnuje základní terminologii, která pomůže lépe uchopit téma práce. Dále se již kapitola věnuje pojmu závislost či syndrom závislosti, popisuje nejzákladnější znaky závislosti, mapuje příčiny vzniku závislosti a její jednotlivé fáze.

1.1 Základní terminologie

Pro nejdůležitější pojmy, kterými jsou závislost, návyková látka a droga, jsou věnovány samostatné podkapitoly, nicméně pro lepší a hlubší uchopení tématu jsou níže vysvětleny jednotlivé pojmy, které úzce souvisí s problematikou drogové závislosti, která je předmětem právě této práce. Abstinenční syndrom/abstinence nebo také odvykací stav představuje příznaky, které nastupují v momentě, kdy je závislému snížena dávka látky či je látka úplně vysazena (Nešpor, 1999). Craving, česky také bažení, je touha po užití návykové látky (Nešpor, 2018). Relaps nebo také recidiva je o opětovné užití látky po vyléčení či po odeznění všech příznaků. Tolerance je zvýšená snášenlivost vůči návykové látce (Hajný, 2001).

1.2 Vymezení pojmu závislost

Pojem závislost či syndrom závislosti je vysvětlován různými definicemi, podle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (2019) je závislost vymezena jako „*soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, které se vyvíjí po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silné přání užít drogu...*“ Hajný (2001) popisuje závislost jako nemoc projevující se především touhou po účincích dané látky nebo drogy. Závislost tedy lze označit jako soubor stavů, který vyvolává touhu po užití dané látky.

Syndrom závislosti se může projevovat v rámci touhy po psychoaktivní substanci, kam lze zařadit tabák, alkohol či diazepam, po látce či skupině látek jakými jsou například opioidy, nebo po jiných psychoaktivních substancích (Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2019).

Závislost se může projevovat v rámci fyzické i psychické roviny. Fyzická závislost se projevuje především nevyžádanými fyzickými nebo tělesnými procesy, jakými mohou být

křeče, nadměrné pocení či třes. Psychická závislost je spojována s touhou po dané látce a následným stavem, který její užití způsobuje (Fischer, Škoda, 2014).

1.3 Znamky závislosti

Pro syndrom závislosti jsou typické následující znamky, přičemž při projevu alespoň třech z nich, lze závislost diagnostikovat. Mezi tyto typické projevy patří: craving neboli silná touha po užívání návykové látky, neschopnost dostatečně kontrolovat množství či frekvenci užívání látky, odvykací stav, při kterém se projevují abstinenci příznaky na somatické úrovni, zvyšující se tolerance k užívání látky, upřednostnění užívání dávky před uspokojením jiných zájmů či potřeb, užívání látky i přes její negativní projevy (Nešpor, 1999).

Silná touha či bažení je vyvoláváno vnitřními či vnějšími spouštěči. Vnitřním spouštěčem je označován stav, který vyvolává v člověku neklid, únavu či nudu. Mezi spouštěče vnější se zahrnují zejména okolní prostředí či nestabilní situace. Zároveň bývá s bažením spojováno i nízké sebeovládání, jelikož tento stav se projevuje zhoršeným vnímáním okolí, ztrátou paměti či pozornosti. Mezi další projevy fyzického rázu se pak řadí svírání na hrudi či žaludku, zrychlený tep, ostré bolesti hlavy nebo sucho v dutině ústní (Nešpor, 2018).

Ztráta kontroly nad sebou samým či ztráta sebeovládání se projevuje tak, že jedinec si není vědom svého počínání ani dění kolem sebe. To je také jedním z důvodů, proč jsou v tomto stavu závislí schopni páchat trestnou činnost ve snaze získat danou látku (Kalina 2013).

Odvykací stav nastává v okamžiku kdy je látka buď to vysazena, nebo je její množství sníženo. Lze ho rozdělit na fyzický a psychický. K projevům typicky patří bolesti svalů, hlavy, kloubů či poruchy spánku, nervozita a agresivita. O odvykací stav se jedná v tom případě, kdy výše uvedené projevy nejsou zapříčiněny žádným jiným onemocněním (Nešpor, 1999).

Zvýšená tolerance se projevuje tím, že pro dosažení stejného stavu potřebuje závislý stále větší množství látky. V případě, že množství látky se nezmění, účinek klesá (Nešpor, 2018).

Zanedbávání zájmů či potřeb patří rovněž k projevům syndromu závislosti. Jedinec dává přednost užívání látky před ostatními zájmy, typicky se jedná o zanedbávání koníčků, přátel, rodiny a péči o sebe sama (Nešpor, 2018).

1.4 Fáze závislosti

Předtím než lze jedince označit jako závislého, musí projít jistými fázemi či stádii, která popisují různý přístup k návykovým látkám. Závislost tedy nevzniká určitým okamžikem, ale jedná se spíše o postupný vývoj, který lze rozdělit na několik částí. Fáze závislosti nemají zcela jednotné rozdělení, různí autoři popisují jednotlivá stadia závislosti lehce různými způsoby.

Fischer a Škoda (2014) popisují čtyři fáze závislosti, které obsahují charakteristické rysy, fyzické i psychické chování jednotlivce, ale i sociální vnímání.

1. Experimentální fáze – většina lidí v rámci svého života vyzkouší různé návykové látky, což může být způsobeno například náročným životním obdobím, mladickou nerozvážností či špatnou sociální situací. Fáze je typická tím, že jedinec pocítuje euforické stavy, které mu byly doposud neznámé, jeho nálada stoupá a starosti jdou stranou. Účinky látky jsou žádoucí. Neprojevují se žádné negativní účinky a jedinec může mít pocit, že nedělá nic špatného. V této fázi je zároveň nejjednodušší přestat, jelikož závislost jako taková zatím nevznikla.
2. Fáze příležitostného (sociálního) užívání – v této fázi jedinec užívá látku pouze příležitostně, většinou v sociálním prostředí, které je již závislé nebo si závislost také „buduje“. Účinky látky však nemají již pouze pozitivní a žádoucí charakter, mohou se objevovat negativní projevy, kterými jsou zejména nespavost, bolest hlavy či nechut' k jídlu. Zároveň jedinec může projevovat další znaky závislosti, jakými jsou například zanedbávání zájmů či povinností. Již v této fázi je pro jedince obtížné přestat s užíváním látky.
3. Fáze pravidelného užívání – v této fázi jedinec užívá látku stále častěji a postupně má potřebu zvyšovat její dávky, aby dosáhl stejného stavu. Typicky v tomto stádiu přichází projevování dalších negativních účinků fyzického i psychického rázu, zároveň pro jedince přestává být důležité jakékoliv skutečnosti netýkající se právě užívání látky. Veškeré aktivity jsou podřízeny užívání, přichází ztráta zájmu o zaměstnání a rodinu. V této fázi je pro jedince stále více obtížné přestat látku užívat bez odborné pomoci.
4. Fáze návyku a závislosti – nebo také fáze užívání k dosažení normálního stavu. Jak už název sám napovídá, v tomto stádiu je látka pro jedince nejdůležitější potřebou, kterou se snaží neustále uspokojit. Účinky látky přitom již většinou nepřinášejí pozitivní účinky, pouze jedince dostávají do „normálního“ stavu. V této fázi je vysoce ohroženo zdraví jedince, díky stále se zvyšujícím dávkám může být objem užívané látky život ohrožující. Mimo ohrožení fyzického zdraví nastává také velký problém v rámci psychické roviny. Jedinec není většinou schopen udržet si sociální vazby, přičemž výjimkou mohou být pouze lidé stejně závislí jako on (Fischer, Škoda, 2014).

Další možné dělení fází závislosti uvádí například autoři Göhlert a Kühn (2001) anebo Nožina (1997), který popisuje možné druhy zneužívání neboli nadměrného užívání látek.

Z výše uvedených dělení tedy lze určit, že vytvoření si závislosti je proces, který většinou začíná u experimentování s látkou, a postupně přechází od občasného užívání k dennímu. Účinky látky se projevují nejprve jako zcela pozitivní, a tak se v jedinci vytváří potřeba v užívání pokračovat. Intervaly mezi užíváním se krátí a postupně se tvoří stále větší potřeba. V posledních fázích, kdy je již jedinec závislý, je užívání látky potřebné i k tomu, aby závislý dokázal „normálně“ fungovat.

1.5 Příčiny vzniku závislosti

Jednou z nejčastějších otázek v rámci řešení problematiky závislosti, je původ tohoto syndromu. Je bezesporu zřejmé, že příčin, které vedou k užití nějaké látky, může být nespočet. Otázkou je také to, jaké z těchto příčin vedou právě k tomu, že jedinec se stane závislým. Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole, pro vytvoření závislosti je zapotřebí užití látky opakovat. Tato kapitola se zabývá modely či teoriemi, které mapují jednotlivé možné příčiny vzniku závislosti, a na základě studií a analýz zkoumá, které z nich jsou nejběžnější.

Autoři Pešek, Veselá Vondrášková, Veselý (2007) či uvádí několik teorií, které popisují příčiny vzniku závislosti. Jednou z nich je biologická teorie, která vznik závislosti přisuzuje chemickým procesům. Hovoří o tom, že jedinec může v mozku postrádat látku, která mu přináší pozitivní náladu, a v tom případě se uchyluje k užívání látek, které mu radost či štěstí nahrazují.

Někteří autoři si vysvětlují příčiny vzniku závislosti na základě teorie behaviorální. Tato teorie vychází z toho, že jedinec sám sebe naučil, že po užití látky se cítí dobře a není si vědom negativních dopadů, či je díky svému sociálnímu prostředí vystaven kontaktu s látkou a pomocí napodobování svého okolí se stává postupně závislým.

S tím souvisí i sociální teorie, která však na rozdíl od behaviorální přisuzuje vznik závislosti mezilidským vztahům. Jak již bylo zmíněno v práci dříve, díky užívání drog často jedinec ztrácí kontakt se svojí rodinou či blízkými, a tak si nahrazuje pocit sounáležitosti ve společnosti lidí, kteří jsou rovněž závislí (Mühlpachr, 2001).

Výzkum, který byl proveden Paigem a kolektivem v březnu (2022) se zabýval závislostí adolescentů na metamfetaminu v důsledku stresových situacích. Výzkum byl proveden na samicích a samcích potkanů, a jeho výsledky poukázali na to, že v případě sociální izolace nebo pocitu nerovnosti mezi ostatními, se zvyšuje míra pravděpodobnosti výskytu závislosti. Závěrem autoři konstatovali, že pokud jsou mladí lidé vystaveni v rámci sociální skupiny stresovým situacím, více inklinují k tomu stát se závislým (Paige, 2022).

Kognitivní teorie zkoumá příčiny vzniku závislosti v souvislosti s nějakým traumatem či rizikovou situací, kterou jedinec během svého života, většinou během dětství, prožil. Jedná

se většinou o situaci, která v myslí jedince neustále žije a je v něm hluboce vryta. V tomto případě si jedinec svoji závislost omlouvá právě svojí minulostí, se kterou se takto snaží vyrovnat (Kraus, 2001).

1.5.1 Bio – psycho – sociální model

Příčiny vzniku závislosti dále popisuje například bio – psycho – sociální model. Tento model vychází z předpokladu, že vznik závislosti je ovlivněn několika vzájemně provázanými faktory a nejde pouze o jednu konkrétní příčinu. Jedná se o osobnost člověka, jeho sociální prostředí, ale i dosažitelnost drog a ekonomická situace jedince. Tento model rozděluje faktory do čtyř základních skupin, které se u závislého člověka projevují.

- droga – farmakologické faktory,
- osobnost – somatické a psychické faktory,
- prostředí – environmentální faktory,
- podnět – percipující faktory (Illes, 2002).

Somatické a psychické faktory, jak bylo uvedeno i výše v této práci, jsou jedním z hlavních důvodů, proč lidé experimentují s návykovými látkami. V tomto případě může docházet k tomu, že jedinec pocítuje touhu po pocítění pozitivního stavu a uspokojení či naopak cítí potřebu zbavit se negativní energie, stresu či tlaku. Určitou roli hrají i osobnostní charakteristiky člověka, například pokud je má jedinec citlivou, nervózní či úzkostnou povahu, může se zde objevit větší pravděpodobnost k užívání drog. Není to však rozhodně pravidlem, uživatelem návykových látek se může stát jedinec s kterýmikoliv charakteristikami. Pokud jedinec trpí depresivními stavy, může se u něj rovněž objevit větší sklon k experimentování s návykovými látkami (Hajný, 2001).

Dalšími psychologickými faktory, které mohou být rizikové v rámci vzniku závislosti, je nízké sebevědomí či sebeobviňování. Tyto faktory mohou vycházet z rodinného zázemí a minulosti jedince, kdy velkou roli může sehrát i napodobování (Hajný, 2001). V neposlední řadě se do těchto faktorů dá zahrnout snaha o změnu své tělesné hmotnosti, kde poruchy příjmu potravy, jako jsou anorexie či bulimie, jsou často doprovázeny závislostí například na cigaretách.

Důležitou roli hraje i přítomnost drog či jiných návykových látek v okolí jedince. V dnešní společnosti je téměř nemožné vyhnout se kontaktu s těmito druhy látek, je proto stále jednodušší se k nim dostat (Illes, 2002).

Velice stěžejním faktorem může hrát i postavení rodiny, jelikož se jedná o skupinu lidí, se kterými je člověk v úzkém kontaktu téměř denně. Presl (2002) uvádí, že často může být

příčinou experimentování s drogami, zejména v mladistvém věku, dysfunkční postavení rodiny, kdy se jeden z rodičů snaží nahradit roli obou. Další rizikovou situací může vzniknout tím, že matka či otec se chovají ke svému potomkovi stále jako k malému dítěti, a tak přílišná péče a starostlivost může vyvolat v jedinci touhu se bránit a začít nějakým způsobem vybočovat.

Hajný (2001) uvedl ve své publikaci poruchy rodičovských rolí, které mohou vést k tomu, že dítě se začne zajímat o návykové látky. Jedná se například o nadměrnou volnost dítěte, chybějící kontakt mezi rodičem a potomkem, nepřiměřené obviňování dítěte, přílišnou péči o dítě, nadměrnou kontrolu dítěte, nekonzistentní výchova, příliš striktní výchova, stěhování či rozvod rodičů.

V rámci sociálních faktorů, které mohou ovlivňovat jedince při vzniku závislosti, jsou i vrstevníci a přátelé. U těchto sociálních skupin je totiž pro jedince důležité, aby do nich zapadl a aby byl brán jako člen. To často může znamenat skutečnost, že se dostane do kontaktu s návykovými látkami.

Dále může člověka ovlivnit jeho zaměstnání, například pokud o něj přijde či není dlouhodobě schopen si nějaké sehnat. Lidé závislí na návykových látkách se totiž často vyznačují právě tím, že jsou bez trvalého zaměstnání. Na druhé straně však Presl (2002) popisuje, jak se na přelomu tisíciletí zvýšilo procento závislých, jejichž zaměstnání bylo náročné, stresující či časově náročné.

V neposlední řadě na jedince také působí média a celebrity, což může rovněž napomoci k chuti experimentovat s návykovými látkami. Ve médiích bývají totiž kauzy ohledně drog či jiných návykových látek prezentovány často jako senzace nebo zajímavosti (Hajný, 2001).

Výzkum, který provedl Flanagan (2013), hovoří o závislosti jako o selhání ve dvou rovinách. Závislý se motá v začarovaném kruhu, stydí se, že touží po další dávce, a tak svůj stud přebije právě užitím oné látky. První selhání je tedy v rámci ztráty sebekontroly a druhé neschopnost žít bez návykové látky (Flanagan, 2013).

Závislost tedy nenastává v nějakém určitém okamžiku, ale jedná se o proces, v rámci kterého se jedinec závislým stává postupně. Znaky, které poukazují na fakt, že člověk je závislý, mohou být silná touha po požití látky, ztráta sebekontroly, zpřetrhání sociálních vazeb, stále se zvyšující tolerance při užívání látky, odvykací stav či negativní projevy. Fázemi, kterými jedinec prochází při užívání návykových látek většinou začínají na experimentování s něčím novým a neznámým, dále se od příležitostného užívání jedinec schyluje ke stále častějšímu užívání. V posledních fázích již jedinec nedokáže bez dané látky fungovat na každodenní bázi. K nejčastějším příčinám vzniku závislosti lze zařadit rodinné zázemí či sociální vztahy,

přístupnost či dostupnost oněch návykových látek nebo osobnost a charakteristické rysy jedince.

2 Drogy

I přesto, že pojem droga či návyková látka se do popředí dostal až v modernějších dějinách, s lidskou populací jsou spojeny téměř od úplného počátku. V dávných dobách lidé používali drogy či omamné látky ve spojení například s duchovním, kdy se snažili o vyvolání halucinací a spojením s jinou realitou. S postupným vývojem lidstva se vyvíjely i látky, na kterých si lidé vytvářeli závislost. V současné době je problematika drog výrazným tématem, které zasahuje stále značnější část lidské populace.

Tato kapitola se zabývá základními poznatky v rámci problematiky drog a s tím spojené drogové závislosti. Nejprve budou popsány drogy a návykové látky obecně, dále bude vymezena klasifikace drog. Poté se kapitola bude zaměřovat na dlouhodobé užívání drog a bude konkrétněji popsána problematika pervitinu, jelikož právě tato témata jsou obsahem praktické části práce.

2.1 Vymezení pojmu droga

Podobně jako závislost, ani pojem droga nemá svoji jednoznačnou definici, opět však lze podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí (2019) označit drogu jako „*jakoukoliv látku, která může změnit jednu nebo více funkcí organismu, pokud je do těla vpravena*“. V odborných textech jsou drogy nazývány omamnými psychotropními látkami, či je pro ně využita zkratka OPL. Pro další vymezení tohoto pojmu lze využít definici Nešpora (2018), který uvádí, že drogou může být kterákoliv přírodní či chemická látka, která působí na člověka a ovlivňuje jeho myšlení, cítění, jednání či jeho duševní stav.

Podle zákona 167/1998 Sb. o návykových látkách (1998) se drogou rozumí „*návykové látky, omamné látky a psychotropní látky přírodního nebo syntetického původu, které mají psychoaktivní účinky a současně jsou uvedeny v některé z příloh č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek*...“. Jelikož dle tohoto zákona jsou drogy pouze omamné nebo psychotropní látky, alkohol v tomto případě není brán jako droga. V trestním zákoníku, konkrétně v §130, se objevuje definice návykové látky, čímž se rozumí „*alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování*“ (Zákon č.40/2009 Sb.). Je tedy patrné, že i v právním pojetí existuje rozdíl mezi pojmem droga a návyková látka. Z předchozí kapitoly lze konstatovat, že závislost si jedinec může vytvořit téměř na čemkoliv, nicméně pro účely této práce se bude nadále pracovat pouze se závislostí v souvislosti na pojmech droga či návyková látka.

2.2 Charakteristika ilegálních drog

V této kapitole budou představeny a ve stručnosti charakterizovány nelegální drogy, které patří v rámci užívání k nejčastějším. Jedná se tedy o ty látky, jejichž distribuce, výroba či užívání je nějakým způsobem na našem území zakázáno. V tabulce 1 jsou vypsané skupiny látek a jejich příklady, které budou podrobněji obsahem následujících podkapitol.

Tabulka 1

Rozdělení nelegálních drog

SKUPINA LÁTEK	PŘÍKLAD
opiáty	heroin, opium, morfin
halucinogeny	LSD, lysohlávky
konopné látky	hašiš, marihuana
stimulační látky	pervitin, kokain, extáze
těkavé látky	benzen, toluen

2.2.1 Opiáty

Opiáty jsou skupina látek, které jsou vyrobeny z opia, tedy produktu z nezralých makovic. Dříve bylo z makovic vytvářeno tzv. makové mléko, jelikož opium dokáže zmírnit bolest prostřednictvím utlumení centrální nervové soustavy. Z opia se vyrábí návykové látky jako heroin, morfin, kodein. Velké riziko u těchto látek spočívá v tom, že rozdíl mezi účinným a smrtelným množstvím je opravdu malý. Po užití některého opiátu se mezi typické projevy řadí malátnost, zklidnění, zmatenost, zpomalení vnímání někdy až neschopnost hovořit (Kalina, 2003).

Nejnámější a nejrozšířenější drogou ze skupiny opiátů je heroin. Jedná se o látku, na kterou si člověk dokáže vytvořit velmi silnou závislost v poměrně krátkém časovém horizontu. Je to z důvodu, že heroin se stává rychle tolerantním, proto je uživatel nucen dávky neustále zvyšovat, díky čemuž je poměrně jednoduché se heroinem předávkovat (Kalina, 2003). Jedná se o čistě bílý prášek, který je možno aplikovat nitrožilně nebo jej šňupat. Pokud je heroin do těla vpravován nitrožilně, jeho účinky nastupují téměř ihned, většinou se jedná o pocity štěstí a blaženosti. Účinky mají trvání kolem šedesáti minut, proto je uživatel schopen dát si i několik dávek denně (Shapiro, 2005).

Morfin je návyková látka, která rovněž patří do skupiny opiátů, oproti heroinu se jedná o více krystalickou látku, jejíž zabarvení je rovněž bílé. Dříve byl morfin užíván jako lék, který zmírňoval bolest. Je však rovněž silně návykový, a to jak na fyzické, tak i psychické rovině. Obvyklý způsob užívání je nitrožilně, lze ho však do těla vpravit i v klasických tabletkách či inhalací (Šťovíček, Šuta, 2018).

2.2.2 Halucinogeny

Halucinogeny jsou látky, k jejichž projevům se řadí změna vnímání. V závislosti na druhu halucinogenu a jeho množství může být vnímání oslabeno či změněno v různé intenzitě, v některých případech může užití halucinogenu způsobit psychózu, jenž by se dala přirovnat k závažnému psychickému onemocnění (Presl, 2002). Na rozdíl od opiátů, které mají téměř okamžitý nástup účinku, mají halucinogeny nástup pozvolnější, a to kolem jedné hodiny, celkově pak mohou působit až osm hodin (Kalina, 2003).

LSD neboli diethylamid kyseliny lysergové je druh syntetické návykové látky, jedná se o nejznámější synteticky vyprodukovaný halucinogen. Užívají se ve formě tzv. tripu, což jsou malé papírové čtverečky, které jsou napuštěné touto látkou a do těla se vpravují ústy. Jak již bylo zmíněno, u užívání halucinogenů je velice stěžejní, v jakém prostředí a psychickém stavu jsou užívány. Pokud jedinec není v pozitivním rozpoložení, může dojít k nepříjemnému prožití účinků návykové látky, a to může mít dopad na celkové zdraví člověka. Na rozdíl od jiných druhů drog LSD nepatří k látkám, které vyvolávají závislost (Kalina, 2003).

Halucinogenní houby, nejčastěji houby z rodu lysohlávek, jsou dalším druhem drog, jelikož obsahují psilocybin, tedy látku, která vyvolává halucinace. Po požití lysohlávky se během půl hodiny dostávají projevy, typicky například změny vnímání reality, barev a času. Celková doba trvání účinků lysohlávek je kolem pěti hodin (Kalina, 2003).

2.2.3 Konopné látky

Jedná se o látky, jejichž výroba probíhá z rostlin konopí setého, což je rostlina pocházející ze Střední Asie. Postupně se však tato rostlina rozšířila do celého světa, a to zejména díky jejím nízkým nárokům na produkci. Drogy, které se z konopí vyrábějí, se nejčastěji užívají kouřením, a to jak samostatně nebo po smíchání s tabákem, který, jak již bylo zmíněné výše, patří mezi látky legální. Mezi typické projevy těchto druhů látek se řadí uvolnění, hlad či žízeň, snížení prahu bolesti nebo ztráta pozornosti (Presl, 2002).

Marihuana je usušená část rostliny, která má hnědou či zelenou barvu. Její účinky se v poslední době dostávají do stále většího popředí, jelikož mohou vykazovat i pozitivní dopady na jedince. Zároveň se v rámci marihuany řeší i problematika její legalizace (Nešpor, 2018).

Hašiš je rovněž produktem konopí, jedná se o pryskyřici, kterou je pokrytá tato rostlina. Často je marihuana a hašiš užívána ve formě jointů dohromady (Kalina, 2003).

2.2.4 Stimulační látky

Stimulační látky jsou v rámci drog poměrně hojně zastoupenou a ve společnosti často užívanou skupinou. Stimulační látky aktivují centrální nervovou soustavu a přináší uživateli povzbuzující účinky a zmírňují únavu (Presl, 2002). Na stimulačních látkách může vzniknout závislost psychického rázu, která se projevuje především cravingem. Rizika, která jsou spojena s užíváním těchto látek, jsou především zdravotní povahy, například se jedná o častější výskyt mozkových mrtvic nebo srdečních infarktů. Mezi další negativní projevy patří poměrně velký úbytek hmotnosti, který je vyvolán nechutí k jídlu (Kalina, 2003).

Kokain patří k velice známým drogám a jedná se o zástupce stimulantů. Produkuje se ve formě bílého prášku s odlesky, který má typický zápach. Nejčastější způsob užívání je šňupáním, kdy účinky přicházejí obvykle kolem dvaceti minut. Jedinci stoupne tlak a zrychlí se mu srdeční puls, dále se může objevit rozšíření zornic, závratě nebo nadměrné pocení. Po opakovaném užívání může dojít k psychické závislosti, kdy je pro člověka velmi náročné neodolat bažení po další dávce (Kalina, 2003).

Další známou látkou z této skupiny drog je extáze neboli MDMA (3,4-metylendioxy-N-metylamfetamin), často také známá jako taneční droga. Jedná se o krystalickou látku, která je však nejčastěji užívána ve formě různých tabletek, které obsahují i další příměsi. Po užití extáze nastupují účinky po jedné hodině a jejich trvání může být až šest hodin. Mezi projevy se řadí podobně jako u kokainu rozšíření zornic, zrychlení tepu, snížení únavy, ztráta zábrán a zrychlené vnímání reality. Z tohoto důvodu se jedná o látku, která jednak spadá do kategorie stimulantů, její účinky mohou být však zároveň i halucinogenní (Presl, 2002).

Pervitin, který je částečně předmětem této bakalářské práce a o jeho dlouhodobém užívání bude pojednávat kapitola 3.1 Pervitin a jeho účinky, je droga, která se projevuje zvýšením tlaku a tepu, ovlivňuje motorické schopnosti jedince a oddaluje únavu a snižuje práh bolesti. Pervitin je známý pod mnoha názvy, například metamfetamin, hovorově se však lze setkat s pojmy „piko“, „perník“, „peří“ nebo „meth“. Pervitin se je do těla vpravován buď nitrožilně nebo pomocí šňupání. Od užití drogy přichází účinky po asi deseti minutách (Nešpor, 2018).

2.2.5 Těkavé látky

Poslední zmiňovanou skupinou návykových látek jsou látky těkavé. Jedná se většinou o kapaliny, které jsou užívány tak, že se jich jedinec nadýchá a tím se dostaví psychotropní účinky. Pokud se látka takto dostane do těla, velice rychle se vstřebá do krevního oběhu a dále do všech orgánů. Účinky se dostavují téměř okamžitě, jedinec vnímá euforické pocity, ztrácí

zábrany a navyšuje se sebevědomí. Může však dojít i ke krvácením z nosní dutiny, nevolnosti, bolesti hlavy nebo zrakovým či sluchovým halucinacím. Těkavé látky trvale poškozují orgány a jsou velice nebezpečné zejména v oblasti srdce, jater, plic a mozku. Právě poškození mozku je velice častým negativním účinkem při dlouhodobém užívání těkavých látek a může způsobovat například ztrátu paměti. Mezi další projevy při dlouhodobém užívání se řadí ztráta čichu nebo sluchu, celkové zhoršení inteligence, změny osobnosti nebo ztráta svaloviny (Göhlert, 2001).

Mezi nejznámější těkavé látky lze zařadit toluen, tedy bezbarvou kapalinu, která je typická pro svůj zápach. Užívání toluenu vede velice rychle k psychické závislosti, jelikož po pominutí účinků toluenu dochází k nepříjemným psychickým a fyzickým stavům jakými jsou ospalost nebo bolesti hlavy (Kalina, 2003).

3 Život lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu

Tato kapitola mapuje problematiku dlouhodobého užívání metamfetaminu nebo pervitinu. Nejprve budou detailněji rozebrány dopady dlouhodobého užívání této návykové látky, poté budou uvedeny některé studie a výzkumy zabývající se tímto tématem.

3.1 Pervitin a jeho účinky

Jedná se o syntetickou stimulační drogu, která se v chemickém názvosloví objevuje pod pojmem metamfetamin, pojem pervitin vznikl až na českém území. Pervitin je tedy bílý prášek hořké chuti, který nemá žádný zápach, pokud však barva tohoto prášku působí do žluta či do fialova, nejedná se o čistý metamfetamin, ale jsou do něj přimíchány ještě jiné látky, většinou v rámci domácích laboratoří (Kalina, 2003).

Senft uvedl ve svých autorských poznámkách (2009) způsoby užívání pervitinu: orálně, intravenózně, kouřením, šňupáním (Senft, 2009).

Pokud je pervitin užíván orálně, tedy ústy, účinky této látky přicházejí do šedesáti minut. Tento druh aplikace je možný, jelikož je pervitin dobře rozpustný v tucích a dobře se tak vstřebává. V případě intravenózního či nitrožilního užívání se využívá větší dávky než při orální aplikaci, účinky této látky však nastupují téměř okamžitě. Podle Senfta (2009) je začínající dávka mezi 20 a 40 mg, která se opakuje až čtyřikrát do dne. V důsledku dlouhodobého užívání se však tato dávka může zvýšit až na 300 mg po třech hodinách. Dále je možné pervitin užívat kouřením, a to proto, že krystalky jsou dostatečně těkavé. Účinky se dostávají v případě kouření do jedné hodiny. Posledním uváděným způsobem je šňupání, kde se účinky drogy projevují během deseti minut (Senfta, 2009).

Mezi účinky působení pervitinu se řadí především celkový pocit povzbuzení. V důsledku jeho působení totiž dochází ke stimulaci centrální nervové soustavy, což dopomáhá k přenosu signálů mezi neurotransmitery, zejména dopaminu a serotoninu, což jsou látky způsobující radost či motivaci (Senfta, 2009).

Pervitin tedy stimuluje fyzickou a psychickou výkonnost jedince. Konkrétně se do účinků pervitinu řadí euforické pocity, ztráta zábran, zvýšená komunikační dovednost, větší otevřenost a teatrálnost (Nešpor, 2018).

Pokud je pervitin užíván dlouhodobě, mohou se dostavit i nežádoucí účinky, kterými jsou omezená chuť k jídlu, nespavost, únava, ztráta potřeby pít, ale i závažnější fyzické problémy. Poškození zubní skloviny, nadměrný výskyt kazů, paradentóza, hubnutí, ztráta chuti či čichu, zvýšené riziko vzniku nádorových onemocnění nebo mozkových příhod, celkové oslabení organismu a imunitního systému – to vše jsou negativní dopady dlouhodobého užívání

pervitinu, v závislosti na způsobu aplikace pak mohou tyto dopady dostat člověka až na hranici ohrožení života (Presl, 2002). Z pohledu lidské psychiky může dlouhodobé užívání pervitinu mít trvalý dopad na mozkovou aktivitu člověka, může vést k depresím, úzkostem, sebevražedným myšlenkám nebo přílišnému strachu. Rovněž se u takto závislého člověka může objevit syndrom paranoidní halucinace, který lze přirovnat ke schizofrenii (Flanagan, 2013).

S dlouhodobým užíváním je spojen i abstinenční syndrom, který se podle Kaliny (2013) projevuje ve třech fázích:

1. první fáze – okamžitě po vysazení drogy, typickými projevy jsou únava, nespavost, náhlé pocity hladu, deprese
2. druhá fáze – obvykle se projevuje cravingem, v této fázi může nejčastěji dojít k relapsu, tato fáze má trvání v rámci několika dnů až týdnů
3. třetí fáze – může trvat i měsíce, v této fázi již slábnou projevy uvedené v předchozích dvou stádiích (Kalina, 2013).

3.2 Život se závislostí na pervitinu

Tak jako každá závislost, i závislost na pervitinu ovlivňuje každodenní život jedince. Postupem času se návyková látka stává stále důležitější, a pro normální fungování potřebnou a člověk se jí musí neustále přizpůsobovat.

Tato práce již věnovala pozornost příčinám vzniku závislosti a účinkům návykových látek, které jsou předmětem těchto závislostí. Ze závěrů studie od Alniaka (2022), která mapovala závislost na metamfetaminu u lidí, kteří mají probační dohled, vyplývá, že metamfetamin se jako syntetická látka stal jedním z nejdůležitějších zdravotních problémů posledních let. Nadto překonal i konopné látky, které před rozmachem metamfetaminu byly široce užívané. Jelikož s metamfetaminem je spojeno daleko více závažných fyzických i psychických onemocnění, výzkum hovoří o opravdové hrozbě z této strany. Dále je zde uvedeno doporučení, podle kterého by lékaři měli být obeznámeni s těmito nejtypičtějšími důsledky užívání pervitinu (Alniak et al., 2022).

Výzkum, který byl proveden Mravčíkem a kol. (2021) mapuje vývoj a současnou situaci užívání metamfetaminu v kontextu drogové situace v České republice, hovoří mimo jiné o zdravotních a sociálních dopadech tohoto užívání. Z výzkumu vyplývá, že mezi psychické poruchy se řadí nejčastěji deprese a úzkosti, poruchy osobnosti či poruchy pozornosti jako ADHD. Celkem 72 % uživatelů pervitinu bylo diagnostikováno nějakou psychickou poruchou či u nich byly pozorovány četné příznaky. Dále užívání metamfetaminu způsobuje výpadky či ztrátu paměti, poruchy pozornosti a rozhodování. Oproti běžné populaci se u závislých na

metamfetaminu objevuje jedenáctkrát vyšší výskyt psychotických onemocnění (Mravčík a kol., 2021).

Velice závažnou problematiku u lidí závislých na metamfetaminu nebo jiných návykových látkách tvoří infekční onemocnění. Tato onemocnění jako HIV/AIDS nebo hepatitida typu C postihují uživatele, kteří aplikují drogu injekčně, jelikož není dodržena dostatečná sterilita a celkově hygienické standardy. Zároveň uživatelé často používají jehly opakovaně, vzájemně si je mezi sebou předávají, a tak je výskyt infekcí daleko pravděpodobnější (Mravčík a kol., 2021).

Dále je ve výzkumu zmíněn i fakt, že uživatelé drog mají často problémy v rámci docházení k lékaři, a tudíž se jejich onemocnění mohou rapidně zhoršovat. V roce 2013 byl proveden výzkum v rámci jedinců, kteří navštěvují nízkoprahové programy zaměřené na uživatele drog a bylo zjištěno, že kromě výše uvedených infekčních onemocnění byly často problematické oblasti dutiny ústní, konkrétně zubů, dále svalová onemocnění, dýchací obtíže, problémy v oblasti trávicí, vylučovací a pohlavní soustavy (Státní zdravotní ústav, 2019).

Davis (2022) se zaměřil na rozdíly v rámci kognitivních a motorických funkcí mezi dopady dlouhodobého užívání pervitinu u mužů a žen. I přesto, že u žen se projeví více negativně v rámci asociativní paměti nebo třeba rychlost chůze a u mužů více převládaly negativní dopady v oblasti prostorového učení a paměti, obě pohlaví reagovaly na vystavení metamfetaminu negativně (Davis, 2022).

Mimo psychických a fyzických dopadů, které jsou se závislostí na pervitinu spojovány, existuje mnoho dalších nepříjemných skutečností, na jednu z nich se zaměřil i autor Rubach (2022). Ten tvrdí, že by v rámci finančního plánování by mělo být nahlíženo na zneužívání návykových látek. Jelikož je závislost dlouhodobá a neustále se měnící problém, je stěžejní pravidelně kontrolovat situace těchto klientů, tedy uživatelů návykových látek, a aktualizovat finanční plán tak, aby doopravdy korespondoval s realitou. Například v Kanadě v roce 2020 byly vyčísleny roční náklady na zneužívání návykových látek na 46 miliard amerických dolarů, což je nemalá suma, která v rámci zdravotní péče tvoří problém (Rubach, 2022).

Další rizikovou oblastí je užívání pervitinu v těhotenství nebo kojení, na kterou se zaměřil Sankaran (2022). Pokud žena v těhotenství užívá metamfetamin, nejčastěji může dojít k rizikům, která souvisejí s velikostí plodu a růstem plodu a následně i nízkou porodní hmotností. Pokud matka dítěte patří k uživatelům, i samotný vývoj jejího potomka je ohrožen, jelikož tato látka může mít negativní dopady na vývoj motoriky jedince a další výkonné funkce (Sankaran, 2022).

Velice palčivým tématem je v rámci dlouhodobého užívání metamfetaminu i otázka úmrtnosti. Mravčík a kol. (2021) uvádí, že podle standardizovaného indexu úmrtnosti (SMR) je úmrtnost osob užívajících pervitin 4 – 8krát větší než u lidí stejného věku v celkové populaci (Mravčík a kol. 2021).

4 Kvalita života

Kvalita života je pojem, pod kterým si každý člověk dokáže představit něco trochu jiného. Pro někoho to znamená být zdravý a mít zdravou rodinu, pro jiného zase žít život plný dobrodružství a adrenalinu, nebo mít dostatečně zabezpečenou rodinu i sebe a mít možnost žít si podle svého. Co se týká definice, podle světové zdravotnické organizace se jedná o „...subjektivní vnímání vlastní životní situace ve vztahu ke kultuře a systému hodnot, ve kterých daný člověk žije, a také ve vztahu ke svým cílům, očekáváním a starostem“ (WHOQOL Group, 1994). Podle Světové zdravotnické organizace kvalita života není pouze výčet životních podmínek a zdravotní stav, ale spíše jde o jejich vliv na život jedince. Kvalita života pojímá v kontextu dané kultury jedincovo očekávání, cíle, zájmy, životní styl. Světová zdravotnická organizace popsala 6 základních oblastí, které jsou zahrnuty v kvalitě života: fyzické zdraví, psychické zdraví, úroveň nezávislosti, společenské vztahy, prostředí, a spiritualita/víra/osobní vyznání. Jde tedy o hodnocení toho, jak člověk vnímá svou životní situaci. (Hnilicová, 2005).

Balcar (2005) rozvíjí definici Světové zdravotnické organizace a rozvětňuje jednotlivé dimenze, které jsou pod pojmem kvalita života skryty. Jedná se o materiální pojetí, psychologické pojetí, kulturně antropologické pojetí, medicínské pojetí, morální pojetí, sociologické pojetí, estetické pojetí apod. Hnilicová (2005) shrnula tento multidimenzionální pojem do čtyř hlavních dimenzí či rovin – psychologické, sociální, fyzické a noetické.

Psychologická rovina je dimenze, která se zaměřuje na pozitivní vnímání a spokojenost v rámci vlastního života. Projevovat se může nejčastěji pocitem štěstí, které pramení z aktuálního rozpoložení a situace, ve které se člověk nachází a krátkodobá budoucnost, a zároveň z emocionálních zkušeností. Velkou roli zde může hrát: věk (mladší lidé bývají spíše šťastnější než staří), bydliště (lidé z malých měst nebo vesnic mohou být šťastnější než z měst velkých), rodinný stav (manželství a osoby v páru jsou většinou šťastnější než samostatně žijící lidé), vzdělání apod. (Hnilicová, 2005).

U sociologické roviny je kladen důraz na sociální hodnoty a vazby, jako jsou majetek, rodinný stav apod. Dalšími možnými ukazateli v rámci sociologické roviny jsou úroveň životního prostředí, zdraví člověk, způsoby trávení volného času, mezilidské vztahy nebo bezpečnost (Hnilicová, 2005).

Fyzická rovina se opírá především o zdraví člověka a jeho celkový stav. Je zde kladen důraz na různá onemocnění a zdravotní obtíže, které v rámci každodenního života přinášejí negativní dopady a ovlivňují běžné žití (Balcar, 2005).

Noetickou rovinu by se dalo popsat slovem smysluplnost. Skrývá se zde morálka a etické chování člověka, jeho náboženské vyznání apod. To, jakým způsobem jedinec smýšlí o svém vlastním životě, jak si sám nastavuje své cíle a cesty, jak se k nim dostat (Hnilicová, 2005).

4.1 Modely kvality života

Je tedy zřejmé, že kvalita života může být chápána v různých rovinách či oblastech, záleží na uchopení a zaměření definice. Podobně je tomu i s modely kvality života, jelikož každý z nich vysvětluje nebo pracuje s tímto pojmem v některých oblastech odlišně. Pro příklad budou uvedeny a ve stručnosti vysvětleny dva modely – model subjektivní kvality života a dále model čtyř kvalit života.

Jedním z nejrozšířenějších a nejznámějších modelů kvality života je model subjektivní kvality života. Tento model byl vytvořen na univerzitě v Torontu a zobrazuje kvalitu života na třech dimenzích – být, patřit někam, realizovat se. Oblast *být* (being) vychází z osobních charakteristik člověka a lze sem zahrnout fyzické a psychologické zdraví a žití jedince a dále duchovno, tedy osobní hodnoty člověka. *Patřit někam* (belonging) vychází ze vztahu k okolnímu prostředí. Patří sem jak sociální vztahy v rodině, mezi přáteli nebo kolegy, dále fyzické napojení a celkově komunita. Poslední dimenzí je *realizovat se* (becoming), kam spadají cíle, naděje, sny nebo aspirace člověka, tedy jeho volnočasové aktivity, zájmy, rozvoj dovedností a znalostí (Heřmanová, 2012).

Dalším známým modelem je model čtyř kvalit života, který představil Veenhoven (2000). Tento model vychází ze čtyř oblastí – vnější kvality (prostředí), vnitřní kvality (osobnostní charakteristiky), předpoklady (šance) a výsledky. Z těchto oblastí posléze vychází ony čtyři kvality života: vhodnost prostředí – životní podmínky, ekonomická, sociální, kulturní úroveň, užitečnost života – hodnoty člověka vyšší než přežívání, životaschopnost jedince – psychické a fyzické zdraví, mentální úroveň, vlastní hodnocení života – spokojenost s životem, nálada, subjektivní pohoda (Veenhoven, 2000).

4.2 Nástroje měření

S různými definicemi a různým uchopením pojmu kvalita života přichází i různé metody v rámci jejího měření. Setkat se lze s různými metodami, nicméně v této práci bude uvedeno jedno z nejznámějších dělení měření kvality života. Křivohlavý (2002) rozděluje měření na tři metody: metoda objektivní, metoda subjektivní a metoda smíšená.

Subjektivní metoda se vyznačuje tím, že hodnotitelem je osoba samotná, jedná se tedy zjednodušeně o názor toho člověka na vlastní spokojenost se životem. Nejznámější metodou v rámci subjektivního hodnocení kvality života je SEIQoL (*Schedule for the Evaluation of*

Individual Quality of Life), což je dotazník vytvořený v roce 1993. Dalším velice známým nástrojem je SF-36 (*ShortForm 36*), což je opět dotazník, který se skládá ze třiceti šesti položek, v nichž je hodnoceno fyzické a psychické zdraví a mentální rozpoložení jedince (Křivohlavý, 2002).

Pokud se člověk nehodnotí sám, ale hodnotitelem je jiná osoba, jedná se o metodu objektivní. V rámci této metody se již hodnotitel může zaměřit více na celkový stav hodnoceného, nicméně opět se mohou tato hodnocení u jednoho člověka lišit na základě toho, kdo mu hodnocení dává. Příkladem může být nástroj VAS-QL (Visual Analogous Scale – Quality of Life). Jedná se o nástroj, který zobrazuje celkovou kvalitu života na úsečce, kdy na jedné straně je celkový stav velmi špatný, na opačné velmi dobrý (Křivohlavý, 2002).

Poslední skupinou jsou metody smíšené, kam lze zařadit například nástroj MANSA (Manchester Short Assasment of Quality of Life). Nástroj se snaží uchopit kvalitu života v jednotlivých oblastech, jakými jsou rodina, zdravotní stav, finanční situace, volný čas, náboženství nebo uznávané hodnoty (Křivohlavý, 2002).

5 Metodika výzkumu

Tato kapitola se zabývá výzkumným cílem a otázkou a jejich vymezením v rámci předvýzkumu. Dále popisuje výběr respondentů, kteří souhlasili s rozhovorem, etickým aspektům výzkumu. Na závěr je popsán způsob vedení rozhovoru a provedení tematické analýzy.

5.1 Výzkumný cíl

Tato práce se soustředí na kvalitu života u lidí s dlouhodobou závislostí konkrétně na pervitinu. Téma závislosti nejenom na psychoaktivních látkách řeší mnoho oborů a lze ji zkoumat z mnoha hledisek. Mým cílem je se zaměřit na kvalitu života dlouhodobě závislých jedinců z hlediska psychologických aspektů.

5.2 Výzkumná otázka

Tato práce se zaměřuje na výzkumnou otázku: „*Jaká je kvalita života u lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu?*“. Scénář otázek (Příloha č. 2) byl sestaven tak, aby obsáhl většinu aspektů, které spadají pod fenomén kvalita života a bylo tak možné pomocí rozhovorů odpověď na výzkumnou otázku.

5.3 Výběr zkoumaných osob a výzkumný vzorek

Respondenti byli vybíráni do výzkumného vzorku nepraviděpodobnostním přístupem, konkrétně záměrného neboli účelového přístupu. Miovsky (2006) tento metodologický postup charakterizuje jako postup, při kterém jsou respondenti vyhledáváni podle předem daných kritérií. Pokud respondenti splňují daná kritéria a souhlasí s účastí ve výzkumu, jsou zařazeni do výzkumného vzorku.

Respondenti, které byli osloveni a následně zařazeni do výzkumného vzorku, museli splňovat následující kritéria: věk od 18 do 40 let, závislost na pervitinu souvisle minimálně 5 let, závislost výhradně na pervitinu a abstinence minimálně 1 měsíc.

Do výzkumného vzorku byli zařazeni celkově 4 respondenti, z toho jsou 2 muži a 2 ženy. Zvolila jsem stejné zastoupení obou pohlaví, aby bylo zamezeno případnému zkreslení.

Kontakt na respondenty jsem získala od mého známého, který se dlouhodobě věnuje této cílové skupině.

5.4 Etické aspekty výzkumu

Než byl zahájen samotný rozhovor, byli respondenti seznámeni s informovaným souhlasem, který bylo nutné podepsat, jinak by rozhovor nemohl proběhnout. Informovaný souhlas

(Příloha č. 1) obsahuje základní informace o výzkumu, anonymizaci poskytnutých dat a prohlášení o souhlasu s nahráváním celého rozhovoru, který bude doslovně přepsán a analyzován. Respondenti byli informováni o tom, že kdykoliv mohou od výzkumu odstoupit anebo odmítnout odpověď na jakoukoliv otázku v průběhu celého rozhovoru.

5.5 Předvýzkum

Před zahájením samotného výzkumu bylo nutné jako první provést rešerši literatury, díky čemuž bylo možné formulovat výzkumnou otázku a scénář otázek pro rozhovor.

5.6 Metodika výzkumu

Pro zkoumání tématu kvality života jsem zvolila kvalitativní přístup, protože s ním lze zachytit více podrobných informací a přibližuje jednotlivé aspekty kvality života v kontextu jedinečného života každého respondenta. Kvalita života je častěji zkoumána kvantitativním přístupem, především dotazníky jako je například SEIQoL, SF-36, VAS-QL nebo MANSA. Chtěla jsem ale, aby se respondenti více rozhovořili o různých oblastech kvality života a bylo tak možné lépe porozumět prožívání kvality života u specifické skupiny jedinců, kterou v tomto případě byli jedinci s dlouhodobou závislostí na pervitinu.

Rozhovor s respondenty byl polostrukturovaný. To znamená, že byla předem vytvořena struktura skládající se z okruhu otázek. Polostrukturovaný rozhovor jsem zvolila, protože není nutné dodržet pořadí připravených otázek a umožňuje pokládat doplňující otázky v průběhu samotného rozhovoru. Dále jsem pro upřesnění využila tzv. inquiry, který je také charakteristický pro polostrukturovaný rozhovor. Scénář otázek obsahoval především otevřené otázky, které umožňovaly respondentům se více rozhovořit (Miovsky, 2006).

Dalším krokem bylo přepsání nahraných rozhovorů. Data z nich byla analyzována metodou tematické analýzy.

Tematická analýza slouží k rozpoznání, následnému určení a možnosti odkazování k tématům v rozhovoru. Je možné ji využít pro zkoumání témat napříč více rozhovory a zároveň i pro jednotlivé jevy v konkrétních rozhovorech. Další její výhodou je jednoduchost a dostupnost a flexibilita narozdíl od dalších metod kvalitativního přístupu, kdy je nutné se pečlivě seznámit s teoretickými východisky pro pochopení způsobu kódování a analýzy dat.

Brauna a Clark (2006) popsali 6 základních obecných kroků, které jsou uskutečňovány při provedení tematické analýzy:

1. Seznámení se s daty: opakované čtení textu, poslech audio záznamu nebo sledování videa. Také se do této fáze zahrnuje tvorba poznámek.

2. Generování počátečních kódů: systematická analýza dat, vytváření počátečních kódů, hledání opakovaných vzorců a rysů, které mohou být v dalším kroku potenciálními tématy. Na závěr tohoto kroku máme seznam kódů.
3. Hledání témat: V této fázi se přechází od kódů k tématům. Je třeba vybírat témata, která zachycují důležitá data ve vztahu k výzkumné otázce. Doporučuje se používat tabulky a mentální mapy pro přehlednost.
4. Přezkoumání potenciálních témat: Tento krok slouží ke kontrole kvality kódů a témat. Výzkumník prochází celý text. Je důležité zkontrolovat, zda vytvořené kódy a témata jsou relevantní, a zda výzkumník něco neopomenul. Některá témata, u kterých zjistíme, že nejsou relevantní k výzkumné otázce, můžeme smazat, některá spojíme či rozdělíme.
5. Definování a pojmenování témat: Definujeme podstatu tématu. Každé téma má jasné zaměření, rozsah a účel. Důležité je najít výstižný název. Témata spolu souvisejí a odpovídají na výzkumnou otázku. Všechna témata vytvářejí ucelený příběh. Lze taky u některých témat vytvořit podtémata.
6. Vypracování zprávy: Posledním krokem je vytvoření zprávy, která obsahuje výsledky z výzkumu (Braun & Clarke, 2006)

6 Výsledky výzkumného šetření

Tato kapitola se věnuje výsledkům provedeného výzkumu.

6.1 Předporozumění

Dlouhodobě se zajímám o problematiku závislosti na pervitinu a ráda bych ve svém budoucím profesním životě věnovala uživatelům této látky. Před zahájením výzkumu jsem měla jistá očekávání, jelikož jsem se již dříve setkala se závislými. Po celou dobu jsem se snažila o sebereflexi, abych neovlivnila respondenty a nepodsouvala jim své hypotézy. Myslela jsem si, že se budou objevovat převážně témata finančních a zdravotních problémů a problémů ve vztazích, což se potvrdilo.

6.2 Stručná charakteristika respondentů

Respondent A – Žena, 25 let, závislá 9 let, abstinuje 6 měsíců

Respondent B – Muž, 38 let, závislý 20 let, abstinuje 2 měsíce

Respondent C – Žena, 33 let, závislá 17 let, abstinuje 1 měsíc

Respondent D – Muž, 37 let, závislý 12 let, abstinuje 1 měsíc

6.3 Analýza jednotlivých rozhovorů

6.3.1 Témata vyplývající z rozhovoru A

Bilance nad smyslem

Pro respondentku je velmi náročné rozhodnout se, zda prožívá život kvalitněji na drogách nebo bez nich. Zapojení do běžného fungování vnímá, jako velmi náročné. Momentálně nedokáže vidět smysl existence ve stavu abstinence, i když by si to velmi přála.

„Aaa když vlastně fungujete pro ten systém a nic z toho nemáte, protože nonstop chodíte od rána do večera do práce a stejně nemáte. Vlastně nemáte kolikrát ani na to, doplatit nájem, natož si koupit něco lepšího k jídlu než rohlíky. A tak co je teda pak kvalitnější? Tohle nebo život na těch drogách? já prostě nevidím ten smysl. A byla bych hrozně ráda, kdybych na něj přišla nebo mi ho někdo vysvětlil.“

Respondentka popisuje, jak měla na drogách více energie a chuti do života. Dělala, co ji bavilo a měla z toho radost. Tyto pocity při abstinenci nezažívá, jelikož má méně času i élanu.

„Myslím si, že jako... po perniku bylo stokrát víc energie. Dříve mě prostě bavil život. Lítili jsme venku, prostě. Furt se něco dělo. Bavili jsme se s kamarádama.... Ted' na to není čas. A když se ten čas najde, tak na to není energie.“

Život pod tlakem

Respondentka hovoří o tom, že je hrdá na svou abstinenci a na pokroky, které učinila, ale přes to přese všechno se pere s myšlenkou, že jí život bez drog nespokojuje a nedělá ji šťastnou. Má pocit, že je do tohoto stylu života tlačena společenským systémem a nedělá věci ze své vlastní vůle.

„Cítím se eeeh, momentálně, prostě... nespokojeně. Cejtím se tak, jakože... cejtím se tak, že dělám něco, co nechci. Cejtím se utlačovaně. Ehh, do něčeho, co mi ani nedělá radost – nebo z čeho ani nemůžu mít radost. Jakože jsem na sebe pyšná, že jsem to všechno dokázala a že, že tohle takhle zvládám. Samozřejmě, to jsem hrdá sama na sebe. Ale nemám prostě radost vůbec.“

Respondentka vyjadřuje značnou nespokojenost se systémem České republiky.

„Prostě Česká republika, si myslím, že je to hodně smutnej příběh. Ze života a nemám radost. Z toho, že dělám něco pro někoho nebo pro něco, jako, pro systém a nemám z toho vůbec nic. Stejně, ale ráno vstanu a jdu do té práce a odpoledne jdu do další práce. Všechno si myslím, že je... je to všechno o psychice. A ta je podle mě hodně špatná. A myslím si, že 90 % lidí, jako prostě všude, že... že berou prostě antidepressiva. A dělaj z lidí prostě koně. Myslím si prostě, že si takhle značkujou lidi. A dělaj si z nich stádečko, prostě, těma práškama a všim, protože oni nás dostali do týhle situace. Vo tohle se má postarat, si myslím, stát. A když my děláme něco pro ně, tak myslím si, že by měl mít šťastný občany.“

Finanční tíseň

Respondentka vysvětluje, jak náročné pro ni je být schopna zaplatit vše, co je ke každodennímu fungování zapotřebí. Popisuje, že musí chodit do dvou zaměstnání, a i přes to její finanční situace není příznivá. Obává se, že bez ohledu na úsilí, které vynakládá se může stát, že jí bude odpojena elektrika a že by mohla přijít o střechu nad hlavou.

„Vlastně mám dvě práce proto, abych... abych vůbec zvládala. Abych vůbec zaplatila byt. Emm, takže dělám za pokladnou. Dělán normálně v Tescu na kase, protože nic jinýho jsem narychlo nesehnala. A do toho, ještě když mám volno, tak ještě chodim prostě uklízet. Takže, víceméně, vlastně nemám žádněj čas pro sebe. A můžu vám říct, že vlastně mi nezbydou ani žádný peníze pro sebe.“

Má problém s tím, aby jí finance vystačily, jelikož musí nad rámec svých každodenních potřeb platit i dluhy z minulosti. Díky tomu nevidí budoucnost pozitivně a domnívá se, že bez ohledu na veškerou snahu už nemá šanci se z dluhů dostat.

„Tak, po životě na ulici samozřejmě mám dluhy. Mám milion exekucí. Já už vlastně... já to vidim reálně tak, jako že nemám šanci na normální život. to je jenom černej tunel. Dluhy. Dluhy.“

Zdravotní stav

Respondentka nevidí pervitin jako prvotní příčinu zdravotních problémů, ale připouští, že pokud je prvotní příčinou droga, je to špatnou kvalitou látky.

„Můj zdravotní stav. No, víte co. Já, když jsem brala piko (pozn. slangový výraz pro pervitin), tak piko je prostě droga, která vyléčí všechno. To je lék na všechno, co si budem povídat. Takže... ale jakmile ho brát přestanete nebo vysadíte, tak se to všechno naválí.“

Přiklání se k tomu, že za špatným zdravotním stavem stojí životní styl závislých, zejména pak nedostatek spánku. Po prodělané léčbě na sobě pozoruje celkové zlepšení fyzického zdraví.

Prožívání vztahů

Respondentka vidí své partnerské vztahy jako vysoce toxické, a to i po léčbě. Myslí si, že má již naučený, stále se opakující model založený na závislosti na protějšku. Nespátňuje rozdíl v tom, zda vztah vychází z pozadí drog nebo nikoliv.

Když se podívá na vztahy s rodinou, vidí respondentka určité zlepšení v komunikaci. Věří i tomu, že je její rodina ráda za její abstinenci a momentální životní styl.

„Vztahy s rodinou. Asi, určitě se... asi zlepšily vztahy s rodinou, jako že se mnou komunikují. Ale ehhh, po osmiletý kariéře na drogách už... nepřijde mi to. Nikdy to nebude tak jako upřímný. Samozřejmě, že jsou rádi a tohle. Jelikož oni žijou normálně, že jo.“

Respondentka vnímá vztahy s lidmi obecně, po její léčbě, spíše pozitivně. Velmi ji ale chybí porozumění a opravdový zájem ostatních. Tyto pocity podle svých slov v drogové komunitě zažívala.

„Ale nejsou to lidi, který vás... který vám rozuměj. Jako je drogová komunita, když to tak blbě řeknu. Nejsou to lidi, který s vámi sdílejí zájmy, který to baví prostě, který vám... který to zajímá – to, co děláte.“

Prožívání sexuality

Respondentka popisuje, jak se sex na drogách a bez drog nedá srovnat. Mluví o silné vášni a o pocitu sjednocení se s druhým člověkem. Bez drog si něco takového nedovede představit.

„Prostě sex s partnerem na drogách, je to... je to prostě něco.... kdo to nevyzkouší, ten to prostě nezažije. Je to něco neuvěřitelného prostě. Je to... spojuje vás vlastně i ta droga, spojuje vás, vlastně, všechno společný a do toho je to prostě skvělý. Je to divoký. Teď, jako, neumím si představit, že bych si dala tříhodinový číslo jako před půl rokem (smích). Protože vlastně přijdu z práce a jsem ráda, že si sundám kalhoty a pak jdu do postele, jo.“

Sex také zažívala mnohonásobně častěji v období, kdy byla závislá.

„Mně je ehhh, 25 let aaa mám jako sex jednou, dvakrát za čtrnáct dní, jo (smích)? A tak, jakože vyloženě si to užijeme a to je... to mi přijde docela, strašně smutný, ne? To je prostě, to je prostě šílený! Dřív jsme ho měli prostě každý den.“

Respondentka přemýšlí nad tím, zda zažívá pocity bezpečí. Dochází k závěru, že je to stejné bez ohledu na závislost nebo střízlivost.

„Ehh, já mám vlastně možná větší strach teďka za normálu (smích). Jsem furt ve stresu z toho... než na těch drogách. Jako bezpečí, třeba přítel mi nedávno dones domů kapavku. Takže bezpečí

třeba v tomhleto okruhu? To si prostě nevyberete a myslím si, že to je úplně stejný mezi konzumentma a mezi nekonzumentama.“

Retrospektivní pohled na psychický stav v souvislosti s drogami. Respondentka s pobavením popisuje své toxické psychózy způsobené užíváním pervitinu.

„Že dřív, jako, jsem měla pocity, že mě někdo honí, že jo... že mě chce někdo zabít, protože jsem měla toxický psychózy. Emmm, toxický psychózy až takový, že jsem evakuovala metro. Nebo jsem si myslela, že mi lezou Vietnamci po balkoně, tak mě museli tahat z balkonu hasiči (pobavení). Anebo že... že mě spolubydličci chce sníst, že se mi zdálo divný maso v mrazáku (smích).“

Ztráta dítěte

Respondentka popisuje, jak se její dcera ocitla v péči její matky. Lituje toho, že dítě nemá momentálně u sebe, a to i přes to, že pro to dělá, dle jejích slov, vše. Nerozumí tomu, jak je vůbec možné, že s ní dcera nyní nežije.

„Ano, dítě mám. Emmm... a bohužel se mnou nežije. Samozřejmě v těžkých podmínkách. A když jsem se nebyla schopna postarat, tak, eh... prostě... šla dobrovolně k... mojí matce. Aleee... to je prostě takovej hyenismus. To, když teďka fungujete, vlastně normálně, tak já na ní stejně nemám nárok. Protože... já nemůžu vyšplhat na ty nároky. Jak vůbec někdo tohle může určit? Že vám někdo vezme dítě, když jako normálně fungujete? Tak chápu, když je někdo pod vlivem drog, nebo tohle... návykových látek. Ale... já chodím do dvou prací a svoje dítě stejně doma nemám.“

Opora ve víře

Pro respondentku je víra velmi důležitá a nedovede si život bez ní představit. Dodává jí naději, že jednou bude vše lepší.

„Vlastně a ta víra nám to dělá aspoň trošku hezčí. Protože věříme v ty lepší zítřky. My máme takový heslo s dcerou a říkáme: „Nikdy nepřestávej věřit, že se stane něco úžasného.“ Protože... jak věřit přestanete, tak vlastně umřete. A když prostě věříte, tak to je prostě vesmír. Tak prostě vesmír vám to pošle. A vždycky může bejt hůř, ale vždycky musí bejt líp. Protože zezdola vede cesta jenom nahoru.“

6.3.2 Témata vyplývající z rozhovoru B

Začátky užívání

K užívání drogy vedla respondenta dostupnost a vliv okolí. Vypráví, jak jeho dobrý kamarád vařil pervitin, a poté drogu rozdával. Respondent tedy nemusel drogu složitě shánět ani za ni platit.

„Prostě ti to nedá, řekneš si: „Já tam du takyyy.“ Ano, byl to i jistým způsobem hec, no. Ze začátku, tady v Praze, jsem k tomu měl neskutečnej přístup, protože můj dlouholetej kamarád, kterej byl čistě náhodou otec mýho nejlepšího kámoše tady z Petrovic, kterej se mnou byl i v děcáku. Já ho znám, takovýhle mladý ucho, takovýhle uši měl, když to... no tak von to byl vaříč. Takže udělal var a vždycky každému házel pytle.“

Život v dětském domově

Respondent popisuje, že kvůli rozvodu rodičů a jejich následné neschopnosti se domluvit na péči o děti, skončil spolu se svými sourozenci v dětském domově.

„Otec s matkou se za komárů nedohodli na péči. To znamenalo automaticky - dětská převýchova v dětském domově.“

V dětském domově zůstal nakonec dobrovolně do svých třidvaceti let. Věděl, že kdyby odešel hned v osmnácti letech, dříve než by dostudoval, dopadlo by to s ním špatně. Raději dal přednost dětskému domovu, kde byl pod kontrolou, než osamostatnění se.

„Nene, do třidvaceti. Já jsem studoval. Ještě jsem šel o rok později, protože... já jsem si nemohl vybrat. Mmm, buď to ukončím v osmnácti, ale půjdu sám bydlet a takovýdle kraviny a dostuduju, anebo nade mnou budou mít stále dohled. Což bylo pro mě přijatelnější, protože pak bych strašně zvlčel.“

Respondent si na život v dětském domově nestěžuje, dokonce popisuje jaké výhody díky pobytu tam oproti ostatním dětem z běžných rodin měl. Zdůrazňuje především zahraniční dovolené u moře, které měl v oblibě.

„Ale kdo může říct, že se každé rok dvakrát podíval do ciziny? A že to byla Itálie, Chorvatsko, bejvalá Jugoslávie a takovýdle...“

Vztah respondenta k fyzickým trestům v dětství

Respondent mluví o fyzických trestech, které se v dětském domově hojně objevovaly. Nevnímal je však negativně, jelikož, jak sám říká, nikdy nebyla bezdůvodné a nespravedlivé.

„Mě řezali jako malýho šmejda. Vychovatelky osobně. Ale oprávněně, samozřejmě! Tak jako, když děláš bordel, dostaneš zaslouženou odměnu.“

Zda vychovatelé odváděli dobrou práci, respondent soudí dle jejich přísnosti, ale hlavně smyslu pro spravedlnost. Pokud byl trestán oprávněně měl vychovatele v oblibě.

„Přísná a spravedlivá. No a ta mě tam vychovávala dlouhý leta. Byla suprová ženská. Bože, ta mě řezala. Díky bohu za to! Ne, vpravdu jako. Spravedlivá ženská, no.“

Adopce

Respondent vypráví o jeho případné adopci. V dětském domově žil se svými sourozenci. Měl tam i svojí starší sestru, ke které měl velmi blízký vztah. A z určitého hlediska ji vnímá jako svojí matku. Ta s adopcí tvrdě nesouhlasila. Nechtěla, aby se jako rodina rozdělili. K tomu přihlédl soud a adopci zamítl. Nechtěla, aby se jako rodina rozdělili. K tomuto faktu přihlédl i soud a adopci zamítl.

„Jenomže tím, že se nedohodli na tý péči... mě chtěli adoptovat. Když mně bylo, abych nekecal, šest nebo pět, no. Ale tím, že jsem tam byl já, bratr a sestra. A sestra je mi matkou, je mi sestrou. Takže ta řekla ne. Žádná adopce. A soud jako rozhodl, že by nebylo dobrý mě vodtrhnout vod rodiny, ale že eště neni správnej čas, abysme šli k rodičům, ani k jedný straně.“

Vztah k rodině

Respondent své biologické rodiče miluje i s jejich chybami.

„Nooo, je to složitý, víš co. Otec násoska, matka násoska. Nooo ale... víš co, rodiče si člověk nevybírám. Miluju je tak, nebo tak.“

Celkově je respondent velmi rodinně založený a na svou rodinu nedá dopustit.

„Jo, jinak za svoji rodinu můžu... žádná ruka do vohně, já tam skočím celej a ještě se v tom vyrochnim.“

Fyzické vyčerpání

Respondent si uvědomuje, že když je na pervitinu, není tak aktivní. Jeho priority jsou jiné, převážně kvůli fyzické únavě z drogy. Nemá ani náladu na to být s přáteli. Většinu povinností i radostí odloží na jindy, což mu samotnému přijde špatné.

„Pak je tam ten rozdíl, když přijdu z práce, jsem unavenej z fetu, anebo jsem zfetovanej, to už je jedno. Tak mě baví jediný. Zapíct se na nějaký kravině. Takže bych začal mejt to nádobí. Na sprchu bych se úplně vysral, tu bych si dal až ráno (smích). A kámoše bych poslal do hajzlu, ale slušně. A to je špatný.“

Nespokojenost v partnerských vztazích

Respondent popisuje vývoj svých partnerských vztahů, které nevnímá, kromě jednoho vůbec pozitivně. Zmiňuje vztahy například s profesionálními společníci nebo drogově závislými. Vinu za nevydařený průběh však nedává pouze svým bývalým partnerkám. Uvědomuje si, že na tom má svůj podíl. Ví, že mohl navázat vztah s někým jiným a udělat některé věci jinak.

„Já měl v životě jenom jeden dobrej vztah. (Pauza) Za mlada jich bylo, to nebudu popírat, hodně. Ale všechno to stálo za hovno a můžu si za to sám, no. Chodil jsem dokonce i fakt s kurvama jako z bordelu. Jo, nejde vo to, že bych jako... byl tak movitej, nebo to... spíš vony platily nebo tohle ale. Pak ti to začne i vadit. Nooo, takže a bylo toho moc. Bylo i že jo... Vstoupil jsem do říše drog. Tak jsem chodil i se smažkama. To taky není dobrý, co si budem vyprávět. Velký zklamání. Ale říkám, je to všechno moje vina, protože ve finále si člověk uvědomí, že jsem do toho nikdy nemusel jít. Že jsem to mohl mít úplně jinak, úplně jinde, úplně s jinou osobou.“

Nenaplněná role rodiče

Respondent zmiňuje svého syna. Nevídá se s ním a není ani v jeho rodném listě. Domluvil se na tom se současným partnerem matky dítěte, který si nepřeje, aby ke styku docházelo. Dalším důvodem, proč není v rodném listě je placení alimentů.

„Mám syna. Akorát že ho nemůžu přiznat. Protože když ho přiznám, začnu platit alimenty jedný z největších... kraviček, se kterou jsem kdy byl. Ale vzala si mýho nejlepšího kámoše. Jednoho z nejlepších, teda. A von mi jasně řekl: „Hele, ty přijed' na návštěvu, kdy chceš, ale ty děti prostě neuvidíš.““

Respondent vysvětluje, že syna viděl pouze na fotkách. Syna nechce ani kontaktovat, jelikož má za to, že se má v rodině dobře a nechce narušovat život jim, ani sobě.

„Jo, viděl, když byl úplně takovej malinkej. Ale to jsme nebyli spolu, já ho viděl jenom na fotkách. Vod tý doby ani nemám snahu to nějak kontaktovat... komplikovat nejenom svůj, ale i jejich život. Maj se skvěle, proč to kazit? Dítě dostává tu nejlepší výchovu. Proč to posrat, zbytečně...“

Pocity bezpečí

Respondent říká, že pocity bezpečí zažívá pouze se svojí rodinou.

„S rodinou jo.“

Respondent popisuje důvody, proč se nemůže cítit bezpečně v prostředí, kde momentálně žije. Není spokojen se svými spolubydlícími, nevěří jim. Necítí zde žádnou jistotu. Má pocit, že musí být stále připraven na nehorší a uvědomuje si, že to není dobře pro jeho psychiku.

„A jestli se ptáš na to, tak třeba tady se necejtim v bezpečí. No... je tedy spousta proměnných. Ehh, všichni jsou lháři, všichni jsou feťáci. Jsou závistiví, jak už jsem říkal všechno na začátku. Zároveň jsou strašně pomstychtivý. Jako třeba vymlasknutý vokno... tady na vokně vypáčeněj kus toho plastu. Nemůžu si bejt prostě ničím jistej. Bejt pořád připraveněj. V pozoru. A to není dobře. Zasírá to tady...“

Dluhy

Respondent uvádí, že má dluhy, ale svou situaci řeší. Postupně své dluhy splácí. Nechce je však splácet po větších částkách, i když by tu možnost měl. Je to především z důvodu, že si těžce vydělané peníze chce i užít.

„Ano, jsem zadluženěj ale... není to tak hrozný, jak to vypadá. Z mýho pohledu teda. Vim, že se o to dokážu postarat, ale uměřuju to pomalu. Už jenom z toho důvodu, abych si ty peníze taky užil.“

Trestní bezúhonnost

Respondent nikdy neměl problémy s policií. Má čistý rejstřík trestů a ani si nedovede představit, že by někoho okradl nebo někomu ublížil. Podle něj na to nemá povahu a nepřijde mu v pořádku se takhle chovat.

„Čistěj trestní rejstřík byl... takže jak říkám, nikdy jsem nic neukradl, nikoho nepodělal. Natož abych udělal nějaký el paso. No na to nemám ani žaludek, abych někoho přepadl.“

Podpora v rodině

Respondent cítí dostatečnou podporu pouze od své rodiny, ale od svého okolí ne. Zmiňuje pouze jednoho kamaráda, který je schopen mu pomoci. O ostatních si myslí, že nemají na to, aby mu byli oporou. Respondent považuje za důležitou pomoc převážně tu psychickou.

V jiných oblastech se o sebe byl vždy schopen postarat. Člověk, který mu není schopen nabídnout tento typ podpory, je pro něj zcela bezvýznamný.

„Rodiny jo. Okolí, jako široký vůbec. No dobře, tak vim, že Michal mi pomůže. Ale zbytek toho ansáblu, co tam je ne. Ne že bych je neznal, ale nemaj na to. Pomoc. Já vždycky potřeboval pomoc jenom tady. (Ukazuje si na hlavu). Jinak se vo sebe dokážu postarat. Ale jak ti nemůže člověk pomoci tady, tak ten člověk je podle mě úplně k hovnu, jo. Že tě nedokáže uspokojit, uklidnit... nebo dát tě prostě do nějakýho režimu.“

Otázka víry

V Boha respondent nevěří.

„Já jsem ateista.“

Věří však, že nejsme ve vesmíru sami, nedokáže přesně určit s kým, nebo čím vesmírný prostor sdílíme, ale je si jist, že tam něco je. Dále věří v karmu, a to, že se může člověku ošklivě vymstít.

„V UFO věřím, protože přece ve Vesmíru nemůžeme být sami. A UFO je vlastně objekt, tak ne, tak mimozemšťani, jako takový. No. To může být jakákoliv entita ve formě, teprve mikroorganismů nebo... jo? Ale jako věřím spíš... já nevím. No. Karma. To je taky takový nefyzický. Nemastný - neslaný že jo? Ale karma je zdarma. A dost často se to člověku vymstí no.“

6.3.3 Témata vyplývající z rozhovoru C

Úskalí abstinence

Respondentka uvádí, že svou kvalitu života nevnímá příliš kladně. V období kdy drogy aktivně brala byla kvalita jejího života ale daleko horší. Momentálně abstinuje a i když zatím nevidí výsledky a toto období je pro ni těžké, bere to jako nový začátek.

„Ale tak když jsem drogy brala, tak byla určitě mnohem horší, no... ta kvalita života (smích). Momentálně moc spokojená nejsem, ale je to takovej nověj začátek. Snažim se právě s tím přestat, takže uvidíme, jak to pude dál, no. A zatím je to takový to... eh, ta první chvíle po tom přestání. Takže je to zatím těžký, no. Ještě ty výsledky nejsou vidět.“

Když začne abstinovat, cítí se ze začátku unaveněji než v období užívání pervitinu. Tento stav se postupně zlepšuje.

„Ale... když jsem čistá, tak ty začátky jsou samozřejmě horší. Ty jo, to prostě je člověk úplně mrtvej, ale pak se to samozřejmě postupem času, jako, zlepšuje. Ale trvá to, no (smích).“

Srovnání kvality života během abstinence a užívání

Období života kdy byla respondentka na drogách vnímá o hodně horší snad ve všech aspektech. Když drogy nebere, všechno ji více baví, má ze života radost, všímá si a dokáže si užít i maličkosti. Když je pod vlivem, zajímají ji pouze drogy a jak na ně sehnat peníze.

„Asi úplně ve všem. Já... jako když to srovnám se životem, když jsem čistá, tak mě všechno baví víc. Samozřejmě až po nějaký době. Jo, ty začátky jsou docela krušný, ale. Ten život vidí, prostě vidíš v tom životě i maličkosti. Jo? Na těch drogách, ne. Na těch drogách tě zajímá jenom kde sehnat peníze. Jo? Prostě drogy a nic víc. Vlastně, to je furt dokola.“

Následky v oblasti fyzického zdraví

Dle respondentky se zdravotní problémy začnou ukazovat vždy až po vysazení drogy. Když poprvé přestala drogy užívat, diagnostikovali ji lékaři dysfunkci štítné žlázy, na kterou musí do konce života brát léky. Momentálně u sebe vyzorovala, že ji často bez zjevné příčiny stoupá tlak.

„Zatím docela dobrý, musím zaklepat, ale vždycky, když člověk přestane, tak po nějaký době se to začne všechno ukazovat. Takže uvidíme, co... se teďka ukáže, no. Začal mi poslední dobou docela stoupat tlak. Takže třeba sto šedesát na sto deset. Jako běžně, takže z toho... jako nemám úplně radost. Ale uvidíme, no jestli se to ustálí. Ale jinak mám štítnou žlázu. To mi taky, když jsem poprvé... když jsem přestala, tak taky mi tohleto zjistili a to mám prášky až do konce života.“

Respondentka uvádí, že pokud má období, kdy drogu užívá, není aktivní. Cítí se fyzicky natolik vyčerpaně, že musí drogu užít, aby byla schopna ráno vstát z postele.

„No tak když jsem v závislosti, jakože beru každý den, tak rozhodně aktivní nejsem vůbec (smích). I když to má tu aktivitu právě, jako, podporovat... tak to jsem právě... člověk už je tak zlikvidovanej, jako fyzicky, že prostě vůbec aby vstal, tak si prostě musí dát, jo... no.“

Začátky užívání

První zkušenost s pervitinem se odehrála v partě kam patřila. Drogu přinesla kamarádka, která s ní měla zkušenost a často ostatním vyprávěla o jejích kladech. Z tohoto důvodu chtěl zbytek party pervitin vyzkoušet také. Domluvili se a drogu společně užili. Stav respondentka nedokáže zhodnotit kladně ani záporně. Oproti její představě byl však rozdílný.

„No to jsem byla v partě. Kamarádka právě, co s tím měla ty zkušenosti, tak emm... tak to bylo zrovna v době, kdy ještě, jako, v tom viděla jenom to dobrý. Takže vo tom tak básnila a to... a tak jsme se... jako zbytek party jsme se domluvili na čarodějnice a všichni jsme si prostě dali (smích). A bylo to (smích) takový, jako divný, no. Ale jako dobrý. Ty začátky jsou vždycky dobrý. Ale představovala jsem si to jinak teda.“

Po první zkušenosti nezačala drogu ihned užívat pravidelně. Zmiňuje, že si však stav na pervitinu zařadila jako pozitivní. Ze začátku drogu užila až po půl roce. Intervaly mezi užíváním drogy se postupně zkracovaly.

„Ale už jsem měla v hlavě zabudovaný, že je to jako dobrý, jo. Že to je takovej dobrej ventil. Ale měla jsem tam nějaký takový, nevím... jestli jsem si dala třeba po půl roce, potom. No a pak nějak zase pravidelněc trošku. Jako třeba o víkendech, jako, no... vono se to pak rozjede.“

Strach ze samoty

Respondentka popisuje, jaký problém je pro ni být sama se sebou. Snaží se na tom pracovat, ale momentálně je to náročné. Uvádí, že problémy se samotou mají všichni závislí.

„Já s tím mám zatím trošku problém. S tím bojuju, s tím se musím prostě naučit žít, sama se sebou, protože každej feťák nesnáší samotu. A je schopnej pro to udělat vlastně všechno... aby nebyl sám, jo. A... takže lidi si prostě berou radši někoho k sobě domů, jo, aby neusínali v tom... v tý samotě. A i když ho tam kolikrát vokradou člověka... nebo takle, jo, prostě máme s tím všichni, si myslím, kompletně problém. Takže... ted' se to učim, prostě. Jenom bejt sama se sebou a... zatím to jednoduchý moc není.“

Problémy ve vztazích

Přátelské vztahy mezi závislími jsou podle respondentky neupřímné a založené na prospěchářství. Uvádí, že je natolik strašné, že ji to vždy donutí přestat drogy brát.

„To je samozřejmě jeden velkej paradox, protože je to všechno takový vopičí kamarádství. Jo... je to... ty lidi jsou s tebou brácha ségra, ale jenom když něco potřebujou, jo. To já, samozřejmě vztahy mi dělaj úplně... to mě vždycky donutí přestat. Ty vztahy mezi lidma. Protože prostě to je něco hroznýho. A všichni jsou falešní, všichni myslej jenom na sebe.“

Respondentka popisuje partnerské vztahy uživatelů pervitinu. Má za to, že jsou silně toxické. Partneri se, dle jejích slov podvádějí, lžou a hádají se. Hlavní důvod, proč závislí vztahy udržují je strach ze samoty podle respondentky.

„Tak ty nejdou vůbec. To za to dám ruku do vohně. Neznám nikoho, komu by to dlouhodobě klapalo na drogách. To... i když je to smutný, jako, tak si ty vztahy udržujeme všichni jenom proto, abysme prostě nebyli sami, no. I když jsou to jenom vztahy plný hádek... podvádění... lhaní... a já nevím, čeho všeho. Prostě nic dobrýho na tom není. Jsou to takový ty toxický vztahy, jak se říká (smích).“

Podpora v rodině

Za co je respondentka opravdu vděčná, jsou vztahy v rodině. Zmiňuje i krušné chvíle, například když její rodina zjistila, že je uživatelkou pervitinu. Společně to však zvládli a respondentka vnímá obrovskou podporu z jejich strany. Může to být i z důvodu, že již dokázala pět let abstinovat, jak sama říká.

„Mám úžasnou rodinu. Díky za to, ty jo. Za což jsem fakt nejvíc vděčná, jako. I když jsme tam měli nějaký... takový chvíle, jakože když to zjistili a to, tak se s tím nedokázali vypořádat. Ale jako, zvládli to. Jako klobouk dolu před nima. A fakt jim za to nepřestanu nikdy bejt vděčná. No, velkou podporu. Možná i proto, že jsem byla pět let čistá, takže viděli, že jako... nějakou dobu prostě dokážeš fungovat, tak prostě doufaj, že se to stane znova, no.“

Nekvalitní sexuální život v partnerství

Dříve byl její sexuální život kvalitní. Momentálně je respondentka v dlouhodobém vztahu, kde ji partner podvádí.

„Můj sexuální život, jako, byl vždycky v pohodě (smích) a teď mám takovýho přítele, už sedm let (smích), kterej sexuálně žije spíš se všema vokolo, jenom ne se mnou. (Smích).“

Jejich společný sexuální život není kvalitní. Pohlavní styk mají málo a pouze s ochranou, jelikož se chce respondentka chránit před pohlavními nemocemi.

„No my spolu moc nespíme právě, no. (Smích). Jako když už, tak většinou... po určitý době jsem řekla, že prostě bez kondomu, jako, s ním spát nebudu, tak takhle, no. Je to sice smutný, ale je to asi jako jediný bezpečný.“

Pocit bezpečí

Pocity bezpečí zažívá respondentka, i přes všechny problémy, se svým dlouholetým přítelem. Zmiňuje, že právě ony pocity bezpečí jí možná v tomto vztahu drží.

„No, vzhledem k tomu, že mám sedm let tady toho přítele, vo kterym jsem mluvila, tak... s tim jediny člověkem já mám ten pocit bezpečí. Asi. To i přes ty všechny problémy, vlastně mě drží jakoby s nim.“

Obstarávání prostředků

Respondentka vždy pracovala, nikdy neprodala za drogy své tělo ani nekradla.

„No tak hele, já jsem byla celá... celej život zvyklá pracovat, i když jsem jako dřív brala, takžeee vždycky jsem to brala tak, že pokud chci fetovat, tak na to musím mít peníze, jo? A nikdy jsem neudělala to, že bych někde s někym spala kvůli drogám... nebo že bych kradla... jo, takhle. To já jsem nikdy nedělala, jsem si na to vždycky vydělala.“

Dluhy

Respondentka má jediný dluh. Dostala pokutu v hodnotě deset tisíc korun českých od policie ČR, jelikož odmítla vypovídat při výslechu. Částku pravidelně splácí.

„Tak jsem odmítla vypovídat a ten policajt mi dal 10 000,- Kč pokutu za to, tam. Takže to je teďka... tak to splácím a to je jedinej dluh, kterej v současný době mám.“

Otázka sdílení domácností

Respondentka střídavě bydlí u přítele nebo u babičky. Tato situace je pro ni rozporuplná. Chtěla by bydlet pouze s přítelem, ale zároveň nechce nechat svou babičku zcela o samotě. Má k ní velmi blízký vztah a je jí vděčná.

„No, to je taky složitá otázka. No, jako spokojená... tak je mi jako třicet tři let, chtěla bych... to je už normální bydlet normálně s přítelem, že jo, ale... ale tu babičku jako nechci nechat

úplně samotnou, jako já ji mám hrozně ráda a já jsem jí fakt vděčná za všechno. Jako, takže taky tam chci být s ní, aby tam nebyla sama, že jo?“

Podpora okolí v abstinenci

Respondentka necítí, že by jí její přítel v abstinenci podporoval. Sám drogy užívá stále. Znájí se jí raději neozývají, což považuje za podporu, jelikož vědí, že kdyby se respondentce ozvali, bude jí to lákat k užití drogy.

„No tak přítel moc ne. (Smích). Sám by to teda taky potřeboval, ale... emm, ty známý jako... spíš tak, že se prostě neozývají radši. Protože jako, to známe všichni. Že člověk se snaží, se tomu vyhnout a čím víc se ti někdo ozve, jo, tak tím víc to láká.“

Pro respondentku je velmi náročné abstinovat, když sdílí domácnost s přítelem, který drogy nadále užívá. Více se hádají. Přítel je, dle jejích slov hodně pryč, to jí situaci trochu ulehčuje.

„Hodně těžký, no. Je to hodně těžký. Tak von je taky dost pryč (smích), takže... to mi to možná trošku ulehčuje. No, tak hádáme se víc, no... to je jasný.“

Víra v sebe samu a lepší zítřky

Respondentka si myslí, že nejdůležitější by měla být víra v samu sebe. Je jí ale velmi těžké najít, jelikož v závislosti člověku nezáleží na ničem, ani na sobě.

„No, asi by pro mě měla být nejdůležitější ta víra v sama sebe, no. Když přestáváme, potom v nic jinýho ani věřit nejde, si myslím. Když jako feťák chce přestat. Ale je to strašně těžký tohleto v sobě vobjevit, no. Protože, vlastně, už člověku nezáleží potom na ničem, na sobě vůbec ne. Tak proč by pro sebe něco takovýho měl dělat, že jo. Je to fakt... je to začarovanéj kruh, no.“

Respondentka věří, že v budoucnu bude lépe. Doufá, že se jí povede už nikdy k drogám nevrátit, jelikož bez drog je jí dobře.

„Mmm, na to, že bude zase jednou dobře, no. Že se mi teď povede prostě, se k tomu už nevrátit... třeba na dobro... doufám, že na dobro. A že mi bude zase fajn. Protože bez těch drog je mi fajn.“

Lítost nad drogovou minulostí

Respondentka popisuje, proč je jí líto, že byla uživatelkou drog. Dle jejího názoru, zápory užívání pervitinu silně převažují nad klady. Roky v závislosti vidí jako roky prázdnoty.

„Že mi přijde hrozná škoda těch profetovanéjch let, protože... z toho mám jedno velký vokno vlastně. Nemám na to ani moc žádný vzpomínky. Jako samozřejmě nějaký mám. Se zasměju. Si myslím, jako, že do konce života nad těma věcmá se zasměju, jo? Ale... vopravdu to prázdno jinak převyšuje nad těma, nad těma dobřejma vzpomínkama. Jako těch pár... to jsou prostě roky prázdnoty pro mě. A nedalo, nedalo mi to vlastně, jako nic moc dobrýho. Ze začátku samozřejmě jo. Říkám, ta droga nejdřív jenom dává a pak si najednou člověk všimne, že... mu to už vůbec nic nedává, jenom mu to bere. No.“

Respondentce vzala droga velký kus života, který mohla prožít zcela jinak.

„Já... prostě kus života! Obrovskej kus života, protože těch let bylo fakt dost a...mohla jsem... mohla jsem to prožít prostě úplně jinak. Mohla jsem si ten život užít a ne to žít tady v tý prázdnotě, no.“

Kdyby nebyla respondentka závislá, mohla si užívat maličkosti, více cestova a mít například spokojené partnerství.

„Už jenom to, že by si člověk právě užíval ty maličkosti a... tak prostě žije jinak, jo? Takový... vychutnáváš si ten život, jo? Můžeš něco zažít, cestovat! Jako taky jsem cestovala, ale samozřejmě... ne tak, jak bych mohla třeba, jo? Moc nevím, mohla jsem mít prostě spokojení partnerství.“

6.3.4 Témata vyplývající z rozhovoru D

Duševní zdraví

Respondent vnímá svůj zdravotní stav jako uspokojivý. Má za to, že hodně záleží na mentálním nastavení.

„Svůj zdravotní stav vnímám... Fmhmm furt dobře. Určitě spíš... jakože líp než hůř. Hodně věci je v hlavě.“

Psychické zdraví považuje za velmi důležité. Velkou váhu dává prevenci a popisuje, že není dobré se spoléhat pouze na drogy, které mohou psychické stavy zdánlivě zlepšovat.

„Psychický zdraví... psychický zdraví je důležitý, no. To je ta hlava. Tam se taky musí předcházet leccemu. Nenechávat to jenom na těch látkách, nenechávat to na drogách..., který třeba jako můžou v nějakých chvíli pomoci. A myslet hlavou, no. Svoji vlastní, která nerostla na drogách.“

Vliv drog na aktivitu

Respondent býval aktivnější než začal pervitin brát. Popisuje dny, když už byl závislý, kdy bez drogy nebyl schopný dělat téměř nic. Neviděl důvod proč by je dělat měl.

„Býval jsem aktivnější před tím, než jsem začal možná víc... eeh, jakoby věřit tomu, že droga mi... droga mi k tomu pomůže, jako. Samozřejmě já jsem věděl, že to takhle funguje. Ale zabřednul jsem do toho taky a pak vlastně už jsem měl třeba takový dny, že když jsem tu drogu neměl, tak jsem ty aktivity nedělal. Nechtěl jsem je dělat.“

Vliv drogy na partnerské vztahy

Respondent vysvětluje, že jeho partnerské vztahy se mu zdály být uspokojivé. Čím více drogy bral, tím více uspokojivé se mu zdály. Nyní když abstinuje, ale zjistil, že to byla pouze iluze.

„Jo... uspokojivý... se mi právě... jenom zdály asi. V poslední době, když jsem začal třeba víc brát drogy, tak se mi zdály ještě uspokojivější, přestože to tak vůbec není. Todle bylo velice mylné.“

Respondent si uvědomuje, že dost vztahů závislostí zničil. Dával přednost drogám před svými partnerkami. To ho mrzí nejvíce. Bohužel, jak sám říká, si to uvědomil až v poslední době.

„Takže jsem nějaký měl a dost jsem jich, si myslím, že zkazil dost. S tou závislostí. A i s tou závislostí dávat přednost před tím druhem, před tou drahou polovičkou. Což byla vždycky škoda. To jsem si uvědomil až v poslední době.“

Odcizení v rodinných vztazích

U rodinných vztahů je přesvědčen, že se zlepší. K odcizení došlo převážně proto, že respondent nechtěl, aby ho v určitých stavech jeho rodina vůbec viděla. Raději se jim vyhýbal. Uvědomuje si, že stěžováním si rodičům nic nezmění, je to jeho život a musí ho změnit sám. Jeho přání je, aby z něj měla rodina radost.

„A o rodinných... tam si myslím, že... to dáme do kupy. Já jsem se jim jenom nechtěl v některých stavech vůbec ukazovat. Ve svejch zbojnickejch akcích a votravovat jako dřív a brečet... vlastně už na špatným hrobě, protože to je můj život. Mám ukázat prostě, že... nebo mám - chci, aby ze mě měli radost.“

Změna v chování

Drogy respondenta dovedly k tomu, že začal myslet pouze na sebe. To zapříčinilo rozpad jeho kapely, která pro něj byla dříve vším a jeho chování ho dostalo až na ulici.

„Začal jsem být sobecký. Namyšlený, nabubřelý, asi zřejmě. A to mě dostalo až vlastně k rozpadu kapely a na ulici.“

Začátky užívání

Respondent si není jistý, kdy poprvé užil pervitin. Má ale za to, že to bylo po střední škole. Bylo to po večírku, na kterém byl. Někdo z účastníků s pervitinem přišel a respondentovi ho nabídl.

„To si úplně nepamatuju, ale myslím si téměř... jistě, že to bylo někdy... po střední škole, ale už jsem byl v práci třeba 2 roky, tak kolem jednadvacátýho, dvaadvacátýho roku. A vlastně... můj večírek mi to... v tu chvíli... to bylo to po nějakým večírku. Pařili jsme na koncertě v sobotu. Až do neděle do rána a v neděli nad ránem někdo přišel s pervitinem a že tam má něco navíc.“

Pravidelně ho však začal užívat až později. Měl vztah se starší ženou, která byla i přes své vzdělání dlouhodobě na pervitinu a ta ho k závislosti přivedla.

„A... tak jsem byl s jednou slečnou, krásnou... starší, která byla dlouholetě na pervitinu. Ač psychologka. Ač ehh, magistra.“

Respondent popisuje, jak užívání s již zmíněnou, tehdy partnerkou probíhalo. Zmiňuje, že ho naučila na pervitinu žít a poté, když mu již vše ukázala, to nechala na něm. Vysvětlila mu, že tato droga není pro každého a v závislosti ho nechala. Respondent tuto zkušenost vnímá pozitivně a dodává, že pervitin je pro lidi, kteří mají přirozenou inteligenci.

„Takže vlastně mě naučila tu drogu brát, abych to zkrátil. Ted'kon jsem se na to trošku zasníl... pardon... naučila mě, naučila mě tu drogu brát v takovém stylu, že: „Ty ale ted'kon už seš druhý den, takže prosím tě... ne, už nic nemáme. Nechceš jít spát?“ Naučila mě na tom spát, jíst, chovat se. A pak to nechala na mně. „Dál už je to ale na tobě. To není pro každého.“ A takovým démonem, stát se, né každý smí (smích). Toho někoho může třeba přizabít a... samozřejmě je to pro inteligentnější, asi lidi. Určitě... pro lidi, který... vědí, co maj dělat. Přirozeně.“

Sex na drogách vs.sex bez drog

Respondent nevnímá sex na drogách jako výrazně lepší, pouze zmiňuje větší výdrž při pohlavním styku.

„Na tom pervitinu. Jakože souznění tam bylo dobrý a když to šlo i u druhé strany, tak i sexuální souznění bylo velice kvalitní. Rozhodně si nemyslím, že by bylo kvalitnější než normálně, ale možná to bylo delší, no.“

Rozdíl vnímá v lepší komunikaci mezi sexuálními partnery, pokud jsou oba na drogách. Má za to, že toho lze dosáhnout i při abstinenci, jen na tom musejí partneri více pracovat.

„Dobrá komunikace. Vyšší komunikace, v něčem. Což se dá teda jako i vypilovat za střízlivejch stavů. Ale musí člověk chtít.“

Život na ulici

Respondent popisuje, jaký byl jeho život na ulici ze začátku až do současnosti. Jak se učil nejprve pouze fungování ulice a základní dovednosti, aby se o sebe a o svého psa dokázal postarat. Nyní u sebe vidí pokrok i v tom, že občas může u někoho přespat a umýt se, jelikož si vybudoval větší důvěru u lidí, kteří na ulici nejsou.

„Ale díky Michalovi nebo... tak, nejmenovanej kamarádům, tak na ulici bejt nemusim. Už. Že se mi i víc věří. Já jsem byl dost... rozporu, rozporuplněj, u těch věcí. A jsem na ulici třetím, čtvrtým rokem. Ty dva roky to bylo poustevničení a zjišťování věcí. A vlastně i takovej pustej ostrov, postarat se sám o sebe a... mmm, nemít něco, tak najít si něco, aby prostě člověk mohl prostě zrealizovat? Jo? Zas z ničeho udělat víc. Naučit se žít jenom za... pár korun a nakrmit svého pejska, se kterým tam seš, samozřejmě prvního, protože ten se o to nepostará. A pak to všechno šlo, protože on byl veselej, šel dopředu a já jsem zase si zařizoval pro sebe.“

Respondent říká, že ho ulice naučila, aby uměl krást a nebál se.

„Naučil jsem se na ulici krást a nebát se.“

Způsoby obstarávání drogy

Respondent pro pervitin dělal věci, které zpětně vidí, že nebyly v pořádku.

„Jo, jako pak pro ten perník udělá to, co by dělat normálně neměl. Třebaaa si nechá najmout na hlídání někoho slabšího, kdo zrovna je uzurpovanej. Anebo je najmutej na někoho, kdo prostě dělá špatný věci.“

Jeden z velmi špatných zážitků pro respondenta bylo, když zjistil že se nechal omylem najmout na někoho, koho zná. Popisuje, jak z něj byl jeho známí zklamaný, že je už schopen za pervitin udělat téměř cokoliv. Respondent se snažil obhájit, ale jeho argumenty jen potvrdily, jak je pro něj pervitin důležitý.

„Stalo se mi konkrétně to, že jsem měl pomoci jednomu člověku, kterej mně perník párkrát dal a pak mi ho dal asi za sedm set korun za to, že jednomu člověku já dám přes... hubu.“

Respondent popisuje konkrétní situaci, kdy mu za jeho služby bylo zapláceno pervitinem.

„A ta strana... ta strana proti který jsem nechtěně šel, mi řekl: „To se necháš už, Luboši, takhle kupovat jenom za perník? To si děláš snad srandu!“ A poučil mě a já říkám: „Ne! To tak není. Za prvé jsem nevěděl, že seš to ty, a za druhý jsem na ten perník měl strašnou chuť. Sorry.““

Strach

Respondent vysvětluje, že dříve zažíval pocity bezpečí, které ale zmizely, když se dostal na ulici. Pocity bezpečí nahradil strach.

„Zažíval jsem pocity bezpečí. A v tu chvíli, když jsem začínal pak na ulici zažívat... Když jsem teda začal být na ulici, začal jsem zažívat pocity nebezpečí, taaak jsem začal bojovat proti strachu.“

Jedna z věcí, ze kterých má respondent opravdu strach je odnětí svobody. Svobody si váží a její odnětí považuje za potupu.

„Docela jo, protože svoboda je pro mě nade vše. Odnětí svobody je pro mě jistá potupa, kterou já bych nezvládl.“

Respondent popisuje, z čeho má strach

„...Nesvobody a bezmoci. Toho se bojím ještě.“

Problémy se zákonem

Respondent dostal podmínku za nepřiměřenou sebeobranu a další výtržnosti.

„Uhm, za tohle jsem dostal podmínku, emm, protože už tam bylo víc šarvátek a jistých, prostě výtržností, který mi spojili dohromady.“

Nepříznivá finanční situace

Respondentova finanční situace není příznivá, což pro něj je, jako pro muže, potupné.

„Hmm. Špatně. Nebo (smích), tu nemám dobrou a to mě mrzí. Docela mě to sráží vlastně... jakožto prostě to, co jsem všechno o sobě řekl, a tak... jako chlapa vůči prostě druhý straně... nic není zadarmo.“

Až respondent nastoupí do práce, plánuje své dluhy začít splácet.

„Nějaký dluhy mám. Nejsou nějak úplně velký, dají se stáhnout.

Rozhodně vim, kde mám splácet a že bych na tom začal pracovat, až začnu pracovat.“

Podpora okolí

Podporu svého okolí respondent cítí a snaží se, aby tomu tak vždy bylo.

„Cítil jsem ji dřív. Cítím ji. A asi i cítit budu, protože se o to vždycky tak nějak jakoby i snažim, aby to tak bylo.“

Otázka víry

Respondent vnímá jako důležité věřit sám v sebe, ale i věřit druhým lidem.

„Víra je potřebná. Bez toho si věřit sám v sobě... nedokážeš nic. Věřit druhému, taky ne. To nedokážeš nic moc.“

Celkově věří v lepší svět.

„V co věřim? Mmh... v lepší svět.“

6.4 Popis společných témat

Z jednotlivých analýz rozhovorů vyplynulo mnoho různorodých témat. Spousta z nich je pro respondenty společná.

Na začátky užívání pervitinu mělo obrovský vliv okolí respondentů B, C, a D. Všichni se nechali strhnout někým jiným.

Tito respondenti (B, C a D) se také shodují, že jsou na droze fyzicky vyčerpaní. Mnohem aktivněji se cítili, než začali drogu užívat, nebo při abstinenci. Bez pervitinu jsou schopni dělat mnohem více aktivit a více si je užít. Na druhou stranu, respondentka A je zcela opačného názoru. Lépe a aktivněji se cítila pod vlivem pervitinu. Má pocit, že na droze měla mnohem více energie.

Dle respondentek A a C přicházejí fyzické zdravotní problémy až po vysazení. Podle jejich názoru je jedinci fyzicky dobře, dokud drogu užívá.

Respondent A, B, C i D se shodují na tom, že partnerské vztahy nejsou slučitelné s užíváním drog. Vztahy bývají toxické, převážně založené pouze na vzájemné závislosti. Výběr partnera je většinou omezen pouze na uživatele. To má za následek, že na prvním místě nebývá ani jeden z partnerů, ale droga. Všichni si uvědomují, že mají na nefunkčnosti svých partnerských vztahů podíl.

Respondentky A a C sdílejí zkušenost s nevěrou ve vztahu, která pro ně představuje zdravotní hrozbu v podobě pohlavně přenosných chorob.

Láska a podpora rodiny je společným tématem respondentů B a C. Oba vnímají obrovské pochopení ze strany své rodiny, která je jim ochotna pomoci. Tohoto přístupu si respondenti váží a pro svou rodinu by udělali vše. Oproti tomu, respondenti A a D nemají s rodinou takto blízké vztahy. V obou případech došlo k jistému odcizení kvůli životnímu stylu respondentů.

Přestože jsou respondenti A a B rodiči ani jeden z nich nemá svého potomka v péči. Respondentka A by si dceru do péče velmi přála a snaží se jí získat zpět. Ztrátu dítěte prožívá velmi emotivně. Zatímco respondent B je smířen, s tím že dítě nevidá a ani nemá snahu ho kontaktovat. Po domluvě s matkou dítěte a jejím partnerem není ani uveden v rodném listě.

Respondenti A, B, a C zažívají aspoň v nějaké míře podporu širokého okolí, ať už se jedná o podporu v abstinenci či v něčem jiném.

Pocity bezpečí jsou u uživatelů drog velmi vzácné vzhledem ke specifickému způsobu života. Respondenti B a C se shodují, že opravdový pocit bezpečí zažívají jen s velmi omezeným počtem nejbližších lidí. Respondenti A a D zažívali pocity bezpečí spíše dříve, nyní je vzhledem k okolnostem příliš nezažívají.

Problémům s policií se vyhnuli respondenti B a C. Mají čistý rejstřík trestů a jsou zásadně proti krádežím a dalším trestním činům. Ani jeden z nich si nedokáže představit, že by spáchali jakoukoliv trestnou činnost. Respondentka C sice absolvovala výslech ale pouze v pozici svědkyně. Oba chodí do práce a na rozdíl od respondenta D se za pervitin nikdy nenechali takzvaně koupit.

Všichni respondenti mají dluhy ze své drogové minulosti. Respondenti A, B a C se shodují, že je důležité svou nepříznivou finanční situaci řešit a postupně dluhy splácet.

Respondenty spojuje otázka víry. Každý z nich v něco věří. Převážně věří v lepší budoucnost (A,C) a sami v sebe (C,D).

Diskuse

Hlavní cíl této práce bylo zjistit, jaká je kvalita života u jedinců, kteří jsou dlouhodobě závislí na metamfetaminu. Mým cílem bylo zmapovat specifika kvality života u této cílové skupiny. Pro komplexnost byly využity poznatky nejenom z psychologie ale i adiktologie, která se výhradně zaměřuje na problematiku závislosti.

V kontextu závislosti a užívání psychoaktivních látek jako je právě mentamfenatim je hodnocení kvality života významné především protože, nízká kvalita života může představovat jeden z důvodů, proč závislí jedinci relapsují a znovu začínají s užíváním látky, i když předtím abstinovali (Brandová & Kajanová, 2021). Závislost konkrétně na této látce jsem zvolila, protože se jedná o frekventovaně užívanou drogu nejenom v České republice. V českém prostředí je pervitinu věnována značná pozornost, i když se nejedná o nejvíce rozšířenou nelegální drogu. Injekční užívání pervitinu je považováno za vysoce rizikové a je spojováno především se zdravotními a sociálními následky, které negativně ovlivňují kvalitu života závislého jedince (Mravčík a kol., 2021).

Ve výzkumné části této práce jsem zvolila kvalitativní přístup, který spočívá ve vedení podrobného rozhovoru s respondenty. Díky rozhovorům bylo možné se dozvědět více o vlivech, které působí na kvalitu života respondentů. Dále bylo možné pochopit prožívání závislých jedinců a vidět jejich životy v souvislostech.

Studie (Brandová & Kajanová, 2021), které se věnují obdobnému tématu jako tato práce, využívají k měření kvality života nástroje, jako jsou například dotazníky. Jak již bylo zmíněno, tento výzkum zkoumal kvalitu života respondentů pomocí polostrukturovaných rozhovorů, které míří přímo na jedinečnou zkušenost konkrétního jedince. Otázky k těmto rozhovorům byly inspirovány oblastmi kvality života podle definice Světové zdravotnické organizace, která též přišla s dotazníkem WHOQoL-BREF questionnaire. Scénář otázek k rozhovorům zahrnuje podobná témata jako tento dotazník a jedinci tak mají šanci se o nich více rozhovořit.

Jedna ze zahrnutých oblastí je například víra, která je pro všechny respondenty významná a hraje v jejich životech důležitou roli. Téměř všichni shodují se na víře v sebe sama a lepší budoucnost. Další oblastí je fyzické zdraví, u kterého všichni respondenti zaznamenali zhoršení, například byli více unavení a vyčerpaní. Kvalitu života ovlivňují také vztahy, které všichni respondenti hodnotili jako podprůměrné a toxické. Nekvalitní vztahy respondenti měli především s jedinci z komunity závislých, se kterými se pravidelně stýkali za účelem užívání pervitinu.

Hajný (2001) popisuje sociální faktory, které mohou podpořit vznik závislosti. Významný vliv představují vrstevníci a přátelé. Na jedince je kladen tlak z okolí a zároveň jedinec může zažívat silnou touhu zapadnout. Z těchto důvodů často může dojít k užití návykové látky, což také vyplynulo i z rozhovorů s respondenty. Respondenti poprvé užíli pervitin s přáteli.

Jeden z limitů této práce je nízký počet respondentů, kteří tvořili výzkumný vzorek. Z tohoto důvodu nelze výsledky vztáhnout na většinu závislých jedinců, kteří užívají pervitin. Dalším nedostatkem výzkumného vzorku bylo nerovnoměrné věkové zastoupení. Věk u tří respondentů se pohyboval v rozmezí od 33 až 38. Pouze jedné respondentce bylo 25 let.

Dalším významným limitem byla relativně krátká doba abstinence, která mohla ovlivnit způsob pohledu na jednotlivé oblasti života. I přes krátkou dobu trvání je abstinence u respondentů významná, jelikož jejich uvažování není ovlivněné účinky pervitinu. Nebylo by etické provádět výzkum s jedinci, kteří jsou aktuálně pod vlivem návykové látky.

I přes výše zmíněné limity jsou poznatky z tematické analýzy zajímavé a důležité. Tuto práci lze považovat za pilotní studii, která přináší zjištění představující podnět pro další zkoumání této problematiky. Dalšími kroky ve zkoumání kvality života závislých jedinců by mohlo být rozšíření výzkumného vzorku, větší variabilita ve věku, delší doba abstinence anebo zařazení více otázek, které by se zaměřovali na další podoblasti kvality života.

Závěr

V této práci jsem se věnovala životu s dlouhodobou závislostí na pervitinu, konkrétně jeho kvalitě. V teoretické části jsem se věnovala nejdůležitějším pojmům jako je závislost, návyková látka a droga. Dále jsem vysvětlila pojmy úzce související s drogovou problematikou, například abstinence, abstinenční syndrom, nebo craving. Kromě jiných drog jsem popsala pervitin, kterého se konkrétně bakalářská práce týká. Dále byla představena kvalita života a její modely a způsoby jejího měření.

Ve svém výzumu zjišťuji, jaká je kvalita života jedinců, kteří jsou dlouhodobými uživateli pervitinu. Na základě tématické analýzy polostrukturovaných rozhovorů jsem zmapovala, jak závislý jedinci hodnotí svou kvalitu života. Jedním z tématem rozhovoru bylo fyzické zdraví, které bylo téměř u všech respondentů negativně ovlivněno užíváním pervitinu. Další faktor, který má vliv na kvalitu života, jsou vztahy. Neuspokojivé se ukázaly především partnerské vztahy, které respondenti často popisovali jako toxické. Respondenti zmiňovali významnost podpory od okolí, která se ale ne všem dostávala. Se vztahami souvisí také možnost zažívat pocity bezpečí, které většina respondentů prožívala pouze s vybranými jedinci. Dále mě zajímala skutečnost, jaká je finanční situace respondentů a jaký má vliv na jejich každodenní život. Všichni respondenti uvedli, že mají dluhy, ke kterým ale má každý z nich odlišný přístup. Dále zjistila jsem, že víra hraje významnou roli v životě všech respondentů.

Tato práce může být východiskem pro další zkoumání problematiky kvality života u závislých jedinců na návykových látkách. Zvýšení kvality života závislých může být jedním ze způsobů prevence relapsu. Poznatky výzkumného šetření mohou sloužit k hlubšímu porozumění tématu závislosti. Také tato práce může být použita jako forma edukace pro širší veřejnost.

Seznam literatury

- Alniak, I., Ulusoy, S., & Cebeci, B. A. (2022). The use of methamphetamine in the probation population. *Journal of psychiatry and neurological sciences*, 35(1), 2-12. <https://doi.org/10.14744/DAJPNS.2022.00166>
- Balcar, K. (2005). *Životní smysl a kvalita života*. Triton.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brandová, N., & Kajanová, A. (2021). Quality of life of methamphetamine users in the South Bohemian Region.
- Davis, D. L., Metzger, D. B., Vann, P. H., Wong, J. M., Subasinghe, K. H., Garlotte, I. K., Sumien, N. (2022). Sex differences in neurobehavioral consequences of methamphetamine exposure in adult mice. *Psychopharmacology*, 239(7), 2331-2349. <https://doi.org/10.1007/s00213-022-06122-8>
- Deepika, S., Satyan, L., & Veena, M. (2022). Methamphetamine: Burden, mechanism and impact on pregnancy, the fetus, and newborn. *Journal of Perinatology*, 42(3), 293-299. <https://doi.org/10.1038/s41372-021-01271-8>
- Erickson, C. K., & Wilcox, R. E. (2001). Neurobiological causes of addiction. *Journal of Social Work Practice in the Addictions*, 1(3), 7-22. https://doi.org/10.1300/J160v01n03_02
- Fischer, S., Škoda, J. (2014). *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Grada.
- Flanagan, O. (2013). The shame of addiction. *Frontiers in Psychiatry*, 4, 120.
- Göhlert, Ch., Kühn, F. (2001). *Od návyku k závislosti: toxikomanie: drogy: účinky a terapie*. Ikar.
- Hajný, M. (2001). *O rodičích, dětech a drogách*. Grada.

- Heřmanová, E. (2012). Kvalita života a její modely v současném sociálním výzkumu. *Sociológia*. 4(407-425).
- Illes, T. (2002). *Děti a drogy*. ISV.
- Kalina, K. (2013). *Psychoterapeutické systémy a jejich uplatnění v adiktologii*. Grada.
- Kraus, B., Poláčková, V. et al. (2001). *Člověk, prostředí, výchova*. Padio.
- Křivohlavý, J. (2002). *Psychologie nemocí*. Grada.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada.
- Mravčík, V., Chomynová, P., Janíková, B., Grohmannová, K., Orliková, B. (2021). Užívání a dopady metamfetaminu (pervitinu) v kontextu drogové situace v České republice. *Profese online*. 14(1), 42-56. <https://doi.org/10.5507/pol.2021.007>
- Mühlpachr, P. (2001). *Sociální patologie*. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.
- Nešpor, K. (2018). *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. Portál.
- Nešpor, K. (2007). *Návykové chování a závislost*. Portál.
- Nešpor, P. M. K., & Csémy, C. P. L. (1999). *Souvislosti mezi alkoholem a jinými návykovými látkami: důsledky pro prevenci i léčbu*. Praha.
- Nožina, M. (1997). *Svět drog v Čechách*. Praha.
- Paige, I. W., et al. (2022). The effect of adolescent social isolation on vulnerability for metamphetamine addiction behaviours in femalerats. *Psychopharmacology*. 239, 1129-1141, <https://doi.org/10.1007/s00213-022-06103-x>

Pešek, R., Veselá Vondrášková A., Veselý, O. (2007). *Drogová závislost aneb, Rychlý běh po krátké trati. Poradenská příručka pro děti, dospívající a jejich rodiče*. Arkáda.

Plocová, M. (2021). *Drogy a drogová závislost*. Branické sanatorium Moniky Plocové.

Presl, J. (2002). *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?*. Maxdorf.

Rubach, E. (2022). Why substance abuse and addiction should be part of the financial planning conversation: As addiction is typically a long-term, progressive problem, it's important to review clients' situation regularly and update their financial plan to reflect their latest reality. *The Globe and Mail*.

Senft, V. (2009). *Metamfetamin*. Autorské poznámky.

<http://ciselniky.dasta.stapro.cz/hypertext/201030/hypertext/SFADL.htm>

Shapiro, H. (2005). *Drogy: obrazový průvodce*. Svojtka & Co.

Světová zdravotnická organizace. (2019). *Mezinárodní klasifikace nemocí: Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů ve znění desáté decennální revize MKN-10*. Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky.

Šťovíček, V., Šuta, M. (2018). *Kolik opiátů obsahují maková zrníčka*. Český rozhlas.

Veenhoven, R. (2000): The Four Quality of Life. Ordering Concepts and Measures of the Good Life. *Journal of Happiness Studies*, 1: p. 1-39.

WHOQOL Group, 1994. The development of the WHO quality of life assessment instrument. In. Orley J, Kuyken W, (eds.). *Quality of Life Assessment: International Perspectives*. Berlin: Springer-Verlag, 41-46.

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

Seznam příloh

Příloha č. 1 Vzor informovaného souhlasu	1
Příloha č. 2 Otázky do polostrukturovaného rozhovoru	2
Příloha č. 3 Přepisy rozhovorů	3

Příloha č. 1 – Vzor informovaného souhlasu

Informace pro účastníka a Informovaný souhlas s účastí v kvalitativním výzkumu v rámci bakalářské práce: Kvalita života u lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu

Držitel souhlasu: Valerie Cremonini, email: cremonini.cremonini@gmail.com

Předmět a provedení: Výzkum se zaměřuje na kvalitu života u lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu.

Výzkum je prováděn v rámci zpracování bakalářské práce na Pražské vysoké škole psychosociálních studií, obor Psychologie (7941K41).

Ochrana osobních údajů:

Výzkum bude veden formou rozhovorů. Průběh rozhovoru bude nahráván a ze zvukového záznamu bude následně pořízen doslovný přepis, který bude dále analyzován a interpretován. S Vašimi údaji bude nakládáno jako s přísně důvěrnými dle zásad pro ochranu osobních údajů v souladu s platnými právními předpisy České republiky. K Vaším údajům budou mít přístup pouze Valerie Cremonini a její vedoucí práce Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D. Tyto osoby jsou povinny zajišťovat a zachovávat důvěrnost Vašich údajů. Zpracování dat je prováděno na anonymizovaných datech. Získané údaje budou použity výhradně pro zpracování bakalářské práce bez zveřejnění Vašeho jména a dalších osobních údajů.

Zvukový záznam a doslovný přepis bude Valerie Cremonini uchovávat u sebe.

Doslovné citace anonymizovaného doslovného přepisu mohou být použity v závěrečné bakalářské práci.

Informovaný souhlas s účastí v kvalitativním výzkumu v rámci bakalářské práce: Kvalita života u lidí s dlouhodobou závislostí na pervitinu

Já, ..., narozen/a .....

podpisem tohoto Informovaného souhlasu potvrzuji, že:

- Souhlasím s poskytnutím rozhovoru a dalších souvisejících informací

- Jsem před podpisem tohoto souhlasu měl/a dostatek času k přečtení výše uvedených informací a byl/a jsem podrobně informován/a o cíli a účelu tohoto kvalitativního výzkumu a o tom, v čem spočívá moje účast v kvalitativním výzkumu v rámci bakalářské práce;
- Jsem měl/a možnost klást doplňující otázky a na všechny jsem obdržel/a uspokojivou odpověď;
- Rozumím, že mohu svobodně a bez udání důvodu kdykoliv svůj souhlas s účastí v této studii odvolat; 1 Zákon č. 110/2019 Sb. Zákon o zpracování osobních údajů 2
- Převezmu (pokud budu chtít) stejnopis tohoto podepsaného informovaného souhlasu; • Svobodně a bez výhrad souhlasím s účastí v tomto kvalitativním výzkumu;
- Souhlasím s použitím dat pro tento kvalitativní výzkum v rámci bakalářské práci za podmíněk, že data budou použita výhradně v anonymizované podobě.

V ..... dne .....

Jméno a příjmení účastníka: .....

Podpis: .....

Příloha č. 2 – Otázky do polostrukturovaného rozhovoru

1. Co si představíte pod pojmem kvalita života?
2. Jak byste hodnotil/a kvalitu svého života?
3. Jak vnímáte svůj zdravotní stav?
4. Jak aktivní se cítíte být?
5. Jak se sám/sama se sebou cítíte?
6. Jak uspokojivé se Vám vaše vztahy zdají být?
7. Jak prožíváte svůj sexuální život?
8. Zažíváte pocit bezpečí?
9. Jak byste hodnotil/a svou finanční situaci?
10. S kým sdílíte prostředí, ve kterém žijete?
-Jste s tím takto spokojeni?
11. Cítíte dostatečnou podporu svého okolí?
12. Jaké máte záliby?
13. Jaké místo ve vašem životě představuje víra?

Příloha č. 3 – Přepisy rozhovorů

Rozhovor A

Co si představíte pod pojmem kvalita života?

Tak. Kvalita života... jelikož mám před sebou, emm, drogovou minulost a nedávno mě pustili z léčby, takže se nad tím zamyslim, co je kvalita života. Tak vlastně, vlastně ani nevím, protože teďka vlastně žiju normální život. Chodím do práce, normálně funguju a upřímně, vlastně nevím, jestli mi ten život přijde kvalitnější než ten život na těch drogách. Kdy... když vlastně, i když, i když byly jako krušný chvílky, tak... . Ale vlastně člověk dělal to, co chtěl, a to co ho bavilo. Aaa když vlastně fungujete pro ten systém a vlastně z toho nic nemáte, protože nonstop chodíte od rána do večera do práce a stejně nemáte. Vlastně nemáte kolikrát ani na to, doplatit nájem, natož jako si koupit něco lepšího k jídlu než rohlíky. A tak co je teda pak kvalitnější? Nebo život na těch drogách? Kdy vy naběhnete do krámu, když to tak blbě řeknu a vezmete si tam, co chcete? A ten adrenalin a ten neohrožený život, prostě... a ještě vás to baví? Prostě jste v komunitě lidí, se kterou máte společný zájmy, se kterou se bavíte prostě, která vám rozumí? Než chodit ztrápenej do práce, od rána do večera, a prostě není z toho nic. Pokud jako nejste na nějaký vysoký pozici - nějaký manažer nebo nemáte nějakou firmu, což jako dneska... dneska je výjimečný, že jo? Nebo udělat nějaký svůj byznys, v dnešní době začít? Tak to je úplně... úplně zcestný až. Takže... já vlastně teďka jsem ve fázi, kdy vlastně... kdy vlastně nevím.

A co děláte za práci, jestli se můžu zeptat?

Momentálně teďka dělám, errr, po léčbě... vlastně mám dvě práce proto, abych... abych vůbec zvládala. Abych vůbec zaplatila byt. Emm, takže dělám za pokladnou. Dělám normálně v Tesco na kase, protože nic jiného jsem narychlo nesehnala. A do toho, ještě když mám volno, tak ještě chodím prostě uklízet. Takže, víceméně, vlastně nemám žádný čas pro sebe. A můžu vám říct, že vlastně mi nezbydou ani žádné peníze pro sebe. Bydlim v garsonce a platím za to 16 000,- Kč prostě, se všim a... jsem ráda, když si jednou za čtrnáct dní upeču kuře. A koupím jako.

Takže, jak vnímáte teda kvalitu života? Kdybychom to řekly takhle- svojí kvalitu teď. Teda svého života momentálně.

Bohužel kvalitu života... Momentálně svého života?

Hmm, jak byste ji hodnotila?

Hodně, hodně černě. Momentálně. Já hrozně chci. A chci se snažit proto, abych jako fungovala. Jako normální jedinec v České republice - normální člověk. Abych zapadla do systému a... a byla něco, vlastně. Pro... pro naši republiku, třeba, nebo pro ten systém. Ale jsem nešťastná. Musím říct, že prostě jsem nešťastná. Protože, prostě, já z toho života nemám vůbec nic. Já

vlastně... já vlastně jsem nonstop v práci, tohle. Zaplatím byt, ve kterým vlastně, víceméně, jenom spím. A já z toho vlastně nic nemám. Já si vlastně nemůžu dojít ani koupit jednu měsíčně... nevím, kalhoty třeba! Jako ta radost. Jestli to přijde jednou za půl roku, že si támhle jdete něco koupit, nebo to... ale prostě, já z toho normálního života radost nemám a nepříjde mi kvalitní. Prostě Česká republika, si myslím, že je to hodně smutnej příběh.

A jak vnímáte třeba svůj zdravotní stav? Takhle, když jste teď po tý léčbě, tak... kdybyste třeba měla říct i rozdíly?

Můj zdravotní stav. No, víte co. Já, když jsem brala piko (*pozn. slangový výraz pro pervitin*), tak piko je prostě droga, která vyléčí všechno. To je lék na všechno, co si budem povídat. Takže... ale jakmile ho brát přestanete nebo vysadíte, tak se to všechno naválí a... . A jelikož jsem teďka krátce po léčbě, tak cejtím se tak jako (pauza). Já nevím. Já si nemyslím, že zdravotní stav asi... . Tak jako, určitě to mám nějaký narušený po těch drogách nebo tohle ale... myslím si, že je to všechno psychický. Je to psychickým nátlakem, nátlakem systému, nátlakem... nátlakem toho, že prostě zejtra nezaplatím elektriku, že mě vypnou, že prostě... . Stejně, ale ráno vstanu a jdu do tý práce a odpoledne jdu do další práce. Všechno si myslím, že je to tady prostě... je to všechno o psychice. A ta je podle mě hodně špatná. A myslím si, že 90% lidí, jako prostě všude, že... že berou prostě antidepresiva. A dělaj z lidí prostě koně. Nějakou... určitým... myslím si prostě, že si takhle značkujou lidi. A dělaj si z nich stádečko, prostě, těma práškama a všim, protože prostě oni nás dostali do týhle situace. Vo tohle se má postarat, si myslím, stát. A když my děláme něco pro ně, tak myslím si, že by měl mít šťastný občany.

A v minulosti jste měla nějaký závažnější zdravotní problémy? Nebo i teď. Jestli máte nějaký konkrétní. Jestli o tom chcete mluvit?

Jelikož... jelikož jsem byla na drogách víceméně osm let v kuse... teďka za poslední dobu, tak. Zdravotní problémy samozřejmě přijdou. Já si nemyslím úplně, že teda zrovna když je to pervitin, že je to pervitinem. I když možná taky jo, protože dneska bohužel je ta kvalita docela... docela k pláči, že jo? Ale myslím si, že spíš je to tím životem. Tím životem na ulici. Když... když se prostě člověk dostane na ulici, je to tím. I životním stylem a tímhle. Prostě, člověk málo spí, že jo. Tak to samozřejmě narušuje strašně naši psychiku i tělo. To je prostě věc první - to nejhorší asi. A... a pak, když třeba, jako, je venku zima, tak to je taky jako masakr. Takže si myslím, že zdravotní stav... že zdravotní stav se asi zlepšil, jako, po léčbě.

A jak aktivní se momentálně cítíte být?

Aktivní? Aktivní se cítím bejt, eh. Spíš, emm. Záleží na tom, jak je to myšleno, jo? Jestli je aktivní... tak aktivní ve smyslu tím, jako, že chodím od rána do večera do práce. To si myslím, že jako je dosti býti aktivní, ale na sport nemám čas. A nemám na to víceméně ani, jako, finance a ani čas, protože musím bejt nonstop v práci.

Myslím třeba když to srovnáte s minulostí. Tak jestli máte třeba pocit, že máte víc energie na... na věci?

Myslím si, že jako... po perníku (*Pozn. slangový výraz pro pervitin*) bylo stokrát víc energie.

Takže byste řekla, že toho uděláte momentálně méně, než... než dříve?

Emmm, méně než dříve (pauza). Tak maximálně finančně, bych řekla. Aaa... a hlavně, eh, dříve jako... tu energii, jako... byla s nadšením a s nějakou, jako, dobrou náladou (smích), když to tak blbě řeknu. A z tohohle jsem jenom, prostě, unavená. A jsem vlastně ráda, když mám jako dva dny - jednou za čtrnáct dní volno. Že si lehnu a že prostě spim. Nebo že dojdu ven před barák se psem, na delší procházku, než jen deset minut vyvenčit, vyčůrat, třikrát denně.

A sama se sebou se cítíte jak?

Cítím se eeh, momentálně, prostě... nespokojeně. Cejtím se tak, jakože... cejtím se tak, že dělám něco, co nechci. Cejtím se utlačovaně. Eh, do něčeho, co mi vlastně ani nedělá radost - nebo z čeho, vlastně, ani nemůžu mít radost. Nebo nemám, jako, radost. Ne z toho. Jakože jsem na sebe pyšná, že jsem to všechno dokázala a že, že tohle takhle zvládám. Samozřejmě, to jsem hrdá sama na sebe. Ale nemám prostě radost vůbec. Eehh, nemám prostě radost... ze života a nemám radost z toho, že dělám něco pro někoho nebo pro něco, jako, pro systém a nemám z toho vůbec nic. Jsem z toho jenom nonstop unavená a přijdu si, jak kdybych měla zejtra umřít.

A co se týče vašich vztahů, tak jak uspokojivé se vám vaše vztahy zdají být?

Uspokojivé... (povzdechnutí). Uspokojivé... moje vztahy jsou... jsou furt jakoby toxické. Ne tím, že bysme brali drogy, ale jsou to prostě toxické, závislé vztahy. Víceméně to už je takovej zvyk. Že jste hodně závislej na člověku, s kterým jste. Aaa... přijde mi to, eh, ty vztahy vlastně, že už je to takovej zvyk. A takový naučený, že je to stejný jako i když jsme brali, i když nebereme.

Hmmm. A teď mluvíte o vztazích, jako partnerských?

Jojo, teďka jsem mluvila o partnerských.

Uhhh. A co třeba i další vztahy? Jo, myslím třeba s rodinou...

Vztahy s rodinou. Asi, určitě se... asi zlepšily vztahy s rodinou, jako že se mnou komunikují. Ale ehhh, po osmiletý kariéře na drogách už... nepřijde mi to. Nikdy to nebude tak jako upřímný. Samozřejmě, že jsou rádi a tohle. Jelikož oni žijou normálně, že jo. Nebo jestli se tomu říká normálně... . Kdo vlastně určil, co je žití normálně? Ale už jako nikdy to nebude úplně upřímný, že jo, z jejich strany. Ale vztahy s rodinou se prostě zlepšily. Komunikujeme na trošičku jiný úrovni. Ale třeba vztahy mezi lidma, bych řekla, že asi by každé si myslel, že když přestanete brát drogy, že se to jakolepší. A že se jako zařadíte a... zase se zařadíte do toho koloběhu, do, vlastně, do toho kroužku, kde běháte v tom kolečku. Ale jsou to vlastně lidi, který děláte to, co máte dělat. Ale nejsou to lidi, který vás... který vám rozuměj. Jako je drogová komunita, když to tak blbě řeknu. Nejsou to lidi, který s vámi sdílejí zájmy, který to baví prostě, který vám... který to zajímá - to, co děláte. Prostě máte stejný záliby a tak dále. Lidi dneska ani nemají žádný záliby vlastně. Lidi jsou rádi, že mají chvíli klid.

A jak například prožíváte svůj sexuální život?

No, tak teďka je to hodně k pláči. Já jsem tak vyšťavená a vysílená, že vlastně. Já jsem byla od šestnácti let na drogách, vlastně ještě donedávna, když to tak blbě řeknu. Teďka jsem se léčila. Léčila jsem se půl roku. Takže... já miluju sex, milovala jsem sex. Prostě baví mě to. Prostě sex s partnerem na drogách, je to... je to prostě něco.... kdo to nevyzkouší, ten to prostě nezažije. Je to něco neuvěřitelného prostě. Je to... spojuje vás vlastně i ta droga, spojuje vás, vlastně, všechno společný a do toho je to prostě skvělý. Je to divoký. Teď, jako, neumím si představit, že bych si dala tříhodinový číslo jako před půl rokem (smích). Protože vlastně přijdu z práce a jsem ráda, že si sundám kalhoty a pak jdu do postele, jo. To prostě... to se prostě nedá srovnat. Pak vlastně o čem to je vlastně, vid'?' Vlastně jsme u nějaký, kolikátý otázky? A když se na to podívám zpětně, tak vlastně... . Kdy teda žijem? Nooo, na drogách nebo bez těch. Nebo v normálním, prostě... vy tomu říkáte normální... nebo, jako, říká se tomu obecně normální život. Jako v normálním systému... kdy ty lidi žijou? Jako zatím mi přijde, že teda lidi žijou na těch drogách. Nebo že... že je prostě baví žít, takhle bych to řekla. Prostě já nevím, já zase... s přítelem se mímím. Taky začal chodit do práce. Normálně funguje. Je čistej a jenom se mímíme. A když se potkáme jako... (pauza). Mně je ehhh, 25 let aaa mám jako sex jednou, dvakrát za čtrnáct dní, jo (smích)? A tak, jakože vyložene si to užijeme a to je... to mi přijde docela, strašně smutný, ne? To je prostě, to je prostě šílený! Dřív jsme ho měli prostě každé den. Bavil nás, totiž, měli jsme energii na to! Teď prostě jsme unavený, unavený životem. Je to prostě... je to prostě špatný, jako. Já nechápu ten smysl. Mně to nevádí, mně nevádí to. Jako byla to dřina, ale ne. Nevadí mi to, prostě, ten koloběh toho života. Toho systému, ale vadí mi to, že já prostě

nevím ten smysl. A byla bych hrozně ráda, kdybych na něj přišla nebo mi ho někdo vysvětlil. Protože mně je pětadvacet a cejtím se, jak když je mi padesát.

A zažíváte například pocity bezpečí? Momentálně. Třeba i ve srovnání minulostí?

Ve srovnání s minulostí. Jako, nemám schízny, když neberu párnou, jo (smích). (*Pozn. párnou = slangový výraz pro pervitin*). Ale... no, emmm, takže, řekla bych, že vlastně... já bych řekla, že bezpečí se moc neliší. Jako, možná tak jako psychicky. Že dřív, jako, jsem měla pocity, že mě někdo honí, že jo... že mě chce někdo zabít, protože jsem měla toxický psychózy. Emmm, toxický psychózy až takový, že jsem evakovala metro. Nebo jsem si myslela, že mi lezou Vietnamci po balkoně, tak mě museli tahat z balkonu hasiči (pobavení). A nebo že... že mě spolubydlící chce sníst, že se mi zdálo divný maso v mrazáku (smích). Tak to bylo takový jako, úsměvný, jinak samozřejmě, žili jsme... . Jinak, to bezpečí si myslím, že je úplně stejný, akorát v té komunitě jsme žili. Teď si zamykám stejně na čtyři západy, protože jsem vyrostla mezi bytařema a tak dále. Takže vim, vlastně, co přijde.

Mezi bytařema? Mohla byste to rozvést?

No prostě spousta mejch kámošů... bytař je takovej ten, co prostě vybírá byty. Já nevím, bytaři, prostě zloději. Takže, prostě, každej se mi směje, jakože, že mám poznamenání. Proto, že si zamykám na tři západy a že nechávám klíče v zámku, a zavírám ventilačky. Ale... já vim, jak to prostě chodí, jo. Možná to jako jenom taková eh, že tím líp, protože já vim, jak to chodí. Já vim, že jednou ventilačkou se dostanete rychle do druhý a... a jste v bytě. A že vy v klidu spíte a ráno tam nemáenic (smích). Aaa to se vám stane, si myslím spíš, když nebudete na drogách, než když jste na těch drogách a bdíte, že jo. Tak to je jedna věc. A jinak bezpečí... řekla bych, že je to úplně na stejný úrovni. Já se necejtím moc bezpečně. Bezpečí, tak tohle je bezpečí třeba o... o svoje věci a o život a tak dále. Ale třeba bezpečí si myslím, že důležitá věc k tomuhle, že třeba... bezpečí o bydlení. Když se na tudle otázku podíváme, tak bezpečí o bydlení. Samozřejmě, když berete drogy, tak je ta ulice. Nebo to je menší bezpečí, protože máte menší zodpovědnost na pervitinu. Vlastně všechno odkládáte na poslední chvíli. Problémy, nebo tak. Takže nájmy odkládáte na potom, takže může se vám sem tam stát, že vás vyhodí z bytu. Že ta ulice přijde. Ale... to bezpečí, vlastně, když pracujete a... ono se vám to může stát úplně stejně, protože zjistíte vlastně, že vám třeba přijde výplata a že vlastně na ten zájem nemáte. Anebo že vlastně chodíte měsíc do práce a že vám ta vejplata vůbec nepřijde... jako když to není státní podnik nebo něco. A že vlastně, než se k ní dopracujete, tak vlastně chodíte od rána do večera do práce a jste vlastně bezdomovec. Vlastně než vám přijdou dávky, který vám taky půl roku třeba nemusej přijít... na který máte nárok. Máte to vyběhaný a všechno. Ehh, já mám vlastně možná větší strach teďka za normála (smích). Jsem furt ve stresu z toho... než na těch drogách. Pak může bejt bezpečí z toho, já nevím, třeba bezpečí... jak se to vezme. Jako bezpečí, třeba přítel mi nedávno dones domů kapavku. Takže bezpečí třeba v tomhle tom okruhu? To si prostě nevyberete a myslím si, že to je úplně stejný, jakoby, mezi konzumenta a mezi nekonzumentama. Jediný, co si myslím, že je prostě míň bezpečnější... teda, víc nebezpečnější

na těch drogách. Je to, třeba, když jedete obchody prostě s nějakým větším podsvětím nebo s většíma lidma. Když prostě jedete obchody s drogama a tak dále, tak... Prostě (pauza). Když to prostě někde zavřete, tak se může stát cokoliv, že jo. To je pak prostě věc druhá. Tam jde prostě vo jiný peníze... a vo něčí peníze, vždycky. A to je takový jediný na tom, nebezpečný, bych řekla. Jinak si myslím, že narkomani jsou v lepší pozici, protože ty většinou, jako, vokrádaj ty nenarkomany. Takže takhle, z týhle strany, to vidím já. Jinak jako necejtim se úplně bezpečně. Necejtim v bezpečí o svoje obydlí. Necejtim bezpečí o svoje dítě. Že ho nakrmim do konce měsíce. Tohle jsou, podle mě, hrozně důležitý jako fakta. V Český republice se necejtim, jako, úplně bezpečně. Pouštěj sem vlastně všechno. V noci jdu z práce, prostě, támhle ožralý... prostě všude eehhhh...menšiny, když to tak řeknu. Teď nemyslim vůbec, já nevim... myslim ještě jiný menšiny. Prostě to všechno, co se sem pouští, to je stokrát horší, než nějaký naši český cigáni, který vám támhle daj auto na špalky. Prostě znásilňujou se ženský, znásilňujou se děti a... (pauza). Necejtim se bezpečně.

Vy jste mluvila o tom bezpečí. Vlastně, že máte strach o to svoje obydlí, například kvůli těm financím. Takže vy už jste trošku, vlastně, o tom mluvila. Tak tu svojí finanční situaci teda vnímáte teď špatně? Nebo máte třeba nějaký rezervy? Nebo měla jste dřív dřív?

Rezervy, jako... dřív jsem neměla rezervy. Dřív jsem nepotřebovala rezervy, jelikož prostě... žijete ze dne na den. Ale žijete. Prostě vždycky vlastně ty peníze na ulici - jak byste řekli - vyhaslíte prostě. (Pozn. v překladu z angličtiny: *hustle /čteno hasl/ v kontextu s penězi - vyhaslit = sehnat*). Vždycky... vždycky to nějak vyřešíte, jo, jakymkoliv způsobem. Neříkám, že to není trestnou činností nebo čímkoliv... aleee teďka je to hrozně těžký. Vlastně, já si myslím, že jako třeba pro mě, jako pro bývalýho narkomana, teďka vyléčenýho, je ten život... nebo ten normální život úplně bezcennej, protože my nemáme vlastně žádnou motivaci. Kdo kam vezme teda po léčbě, když nikdy nepracoval a tohle... toho bejvalýho narkomana, kterej od puberty bere drogy, byl v pasťáku a takhle? Maximálně nějaký... tady Tesco, velkoobchody nebo takovýdle prostě. Takovýdle, s nižší mzdou. A co je to pro nás za motivaci, jako žít ten lepší život? Když teda toho dosáhneme... a myslím si, že jako dosažení toho, že po osmi letech, když jste třeba na jehle... jako na těch drogách nebo tohle, začnete žít ten normální život a začnete fungovat jako tak, jak vy chcete, nebo jak ten kolo... jak ten systém chce... tak, vždyť vy vlastně umíráte. Protože my v životě nemůžeme mít rezervy! A ještě v dnešní době prostě. Kde mám udělat ty rezervy? Jako v Tescu, kde mám vejplatu 16 000,- Kč? Jako támhle... sem tam nějaký úklidy? Já platim garsonku 16 000,- Kč. Já si nezaplatim vlastně ani paušál, ty jo.

A třeba... vy jste mluvila o tom, že vlastně žijete s přítelem. Tak třeba společně. Dá se to utáhnout finančně?

Utáhnout finančně. Asi jako, dá se to, ale prostě nežijete. Přezíváte.

A máte třeba nějaký dluhy? Jestli se můžu zeptat?

Tak, po životě na ulici samozřejmě mám dluhy. Mám milion exekucí. Ehh, teďka řeším, snad dosáhnu na insolvenční. Ale zatím je to v řešení. Nejsou pro to úplně všechny podmínky. A to je další věc. Řekněte mi, jak má člověk, kterej od patnácti let je víceméně na ulici, nebo prostě bral drogy... je narkoman a teď vlastně začne žít normální život... Jak mám žít ten normální život? Vždyť já vlastně nemůžu žít... mně může každý den přijít exekutor. Já si nemůžu koupit ani televizi. Protože já... to nevim. Když zase nebudu mít trvalý bydliště u sebe v bytě, tak nebudu mít příspěvky na bydlení nebo jako jiný věci, že jo. I jiný dávky, který prostě v naší republice potřebujete, protože se z toho nedá vyžít. Tak prostě je to hrozně složitý. Já už vlastně... já to vidím reálně tak, jako že nemám šanci na normální život. Nebo na nějaký jako... život eeh... abych žila. Prostě mám šanci akorát tak na život, abych přežívala. Protože z tohohle já už se v životě nemůžu dostat. A co, že patnáctiletý dítě, prostě, do tohohle zapluje? A kdo mu pomůže? Když von teda, to po těch osmi letech dokáže a nějak z toho vypluje a prostě dá to... to si z vás nikdo neumí představit. Vona to není vůbec jako prdel. A... a teď vlastně. Jaká je ta motivace, když... to je jenom černej tunel. Dluhy. Dluhy. My vlastně nemůžeme, jako, žít normálně. Já si neumím představit, že pojedou ještě někdy na dovolenou, třeba. Pokud mi jí někdo nezaplatí nebo ji nevyhraju (smích).

Z čeho například pocházejí ty dluhy?

Tak, to víte. Od patnácti, nejdřív, začne to kravinkama. Že si najmete támhle telefony na paušál. Pokuty? Samozřejmě že jo. Jelikož jste na ulici, jezdíte MHD, tohle... Co uděláte? Vemete je a zahodíte, protože pokud je neplatíte... . Sem tam, samozřejmě za, třeba, za drobný eeeh krádeže v krámě. Já nevim, když nemáte na jídlo. A prostě za všechno možný. Tak pak nikdo... pak nemáte, co kam... někdo přijde, nabídne vám 5 000,- Kč za to, že vy támhle dáte občanku a hned jsou na vás čtyři půjčky. Prostě rozumíte, ale když nemáte co jíst, čtyři dny, tak prostě si těch 5 000,- Kč vezmete, že jo? Nebo abyste měla na hotel, abyste se konečně vykoukala, tak. To prostě je život. To normální, nebo jak si říkáte, jakoby, normální lidi neviděj. Ale tohle je prostě reálný život. A jak za to může, jako, to patnáctiletý dítě, který ten život vlastně chce objevovat? A pak najednou mu nepomůže nikdo. I když von se vlastně vysápe tam, kam nejvýš může. Že tady z toho se dostane. Co je to za výhru?

Měla jste teda nějaký problémy s policií? Měla jste, třeba, z toho někdy strach? Ted' jste mluvila o nějakých drobných krádežích...

Strach a peníze jsem nikdy neměla, ale. Strach z policie... tak jako samozřejmě, když něco děláte, tak se hlídáte. Protože jako když už jít, tak ve stylu, si myslím. Nebo, aby to stálo za to. Ale prostě tohle je otázka... ulice, to je prostě... Žij, nebo chcípni, jako. Zbohatni, nebo chcípni. Když to tak řeknu, jako. Buď přežiješ, nebo ne. Když jako tři dny nemáte co jíst, tak co uděláte? Komu to bude chybět, večer, ty rohlíky... ty donuty nebo tady to pečivo... nebo cokoliv? Voni to vodepíšou, prostě. Tam to neplatěj prodavačky. Já si myslím, že tohle prostě, jako by neměl bejt vůbec ani trestnej čin. Nebo kde nás jako nakrměj? Kde nakrměj to šestnáctiletý, víceméně furt dítě? Samozřejmě že jo... když prostě je venku. Žije venku. V zimě, v létě, tohle. A prostě když nemá co, tak má si jít ukrást něco do krámu támhle? Nebo najíst se v krámě? Anebo má udělat el paso? (*Pozn. slangový výraz pro loupež*). A to pak je samozřejmě trestnej čin, pro mě. Sundat nějakou babičku s kabelkou, támle na ulici. Já si myslím, že tohle by se prostě mělo brát všechno, jako, v potaz hodně. Protože prostě tohleto je život. Někdo ho má předurčeněj, někdo měl prostě takový rodiče, že támle... že támle rovnou šel do bytu, dostal zaplacenou školu, dostal byt, dostal práci. Takovýhle věci. Já znám vopravdu lidi, který se fakt snažej a stejně na to v životě nedosáhnou, prostě. Prostě tydle karty do života nemaj. A musej se tím dletim prostě prodřít. Jenže to není jako prodřít, že je někde nějaká zář, na konci tunelu. To už prostě jedete furt v tom tunelu, pokud nevyhrajete sportku.

Uhhh. A momentálně tedy sdílíte prostředí s tím přítelem? A ještě s někým?

No, s přítelem, se psem a se dvěma kočkama. Máme garsonku, jo? Máme garsonku, platíme 16 000,- Kč za asi 20,5 m². To... jsme rádi, že se tam jako poskládáme (smích).

A vy jste mluvila i o tom, že je jako těžký nakrmit dítě. Tak vy máte nějaký dítě? Žije s váma?

Ano, dítě mám. Emmm... a bohužel se mnou nežije. Ani... když eh... to je další věc. Dítě mám. Samozřejmě v těžkých podmínkách. A když jsem se nebyla schopna postarat, tak, eh... prostě... šla dobrovolně k... mojí matce. Aleee... to je prostě takovej hyenismus. To když teďka fungujete, vlastně normálně, tak já na ní stejně nemám nárok. Protože... já nemůžu vyšplhat na ty nároky. Jak vůbec někdo tohle může určit? Že vám někdo vezme dítě, když jako normálně fungujete? Tak chápu, když je někdo pod vlivem drog, nebo tohle... návykových látek. Ale... já chodím do dvou prací a svoje dítě stejně doma nemám.

A cítíte dostatečnou podporu svého okolí? Ať už třeba tady v tom problému nebo i v ostatních věcech?

(Pauza)... necítím. Jelikož, prostě, mám za sebou nějakou minulost. Ehhh, tak lidi tady... žijou z minulosti. Žijou z toho, co kdo řekne a žijou z minulosti. Vůbec nežijou z toho, co je teď a tady. Z toho, co člověk dokázal. Na to se ani dívat nechtěj. A už vlastně... já si přijdu jako vyvrhel, i když jsem úplně na čisto. Protože prostě ty lidi vás tak budou brát už celý život, prostě. Možná jako překvapěj, že se s váma normálně bavěj, nebo to... . Ale jako vidíte ty pocity. Že vám nevěřej, že prostě si kontrolují věci, takovýdle... . Přitom jsem úplně normální člověk.

A jaké máte třeba záliby? Nebo jste měla záliby?

Záliby... teď nemám čas na záliby. Nemám na to čas ani, jako. Já mám samozřejmě zvířata, že jo, to jsou moje záliby. I tenkrát byly zvířata moje záliby. A i když jsem byla největší narkoman a feťák... i když já jsem spala někde na, ty jo, na lavičce, tak vždycky můj pes byl nakrmený. Moje zvířata byly nakrmený. Takže určitě, moje záliby jsou ty moje zvířata. To je vlastně jediná podpora toho mého okolí - bych k tomu mohla dodat. A záliby... momentálně nemám jako žádný. Zálibu mám teďka spát. A to si moc užívám (smích).

A dříve?

Dříve? Dříve mě prostě bavil život. Lítili jsme venku, prostě. Furt se něco dělo. Bavili jsme se s kamarádama... . Teď na to není čas. A když ten čas se najde, tak na to není energie.

Jaké místo ve vašem životě představuje víra?

Já bych řekla, že víra pro mě představuje život. Myslím si, že víra je jedna z nejdůležitějších věcí pro žití. Protože když ztratíme víru, tak ztratíme naději. A ztratíme všechno. A žijeme... vlastně... když nejsme v nějaký vyšší vrstvě nebo v něčem... že jsme prostě za vodou, tak žijeme jenom v nervech a žijeme v jedný velký sračce. Když to tak řeknu... a nonstop jenom stres. Vlastně a ta víra nám to dělá aspoň trochu hezčí. Protože věříme v ty lepší zítřky. My máme takový heslo s dcerou a říkáme: „Nikdy nepřestávej věřit, že se stane něco úžasného.“ Protože... jak věřit přestanete, tak vlastně umřete. Protože ve vás... když v nic nevěříte, tak vlastně nic není, jako. Musíte věřit, jako, v cokoliv. Dělat si radost z maličností. Víra – teď nemyslím víra v boha. V boha nevěřím. Prostě myslím - víra v to prostě, že prostě bude líp. Že i kdyby na chleba nebylo, tak musí bejt sranda. A že vždycky se to nějak dá. Protože lidi, co to nikdy nezažili... Když třeba jste na ulici... je zima... vy nemáte nic. Jsi někde v mikině, v kečkách a v teplákách... A teďka strašně mrzne, máte omrzliny prostě. A jste někde. A prostě nemáte u sebe devítku (*pozn. slangový výraz pro pistoli v 9mm*) na to, abyste si pustili do hlavy kulku (smích). Teď přemejšlíte jako, jak to uděláte. Protože vopravdu to bolí. A nezbyvá vám nic jinýho, než věřit prostě. A takhle to prostě funguje. A když prostě věříte, tak to je prostě

vesmír. Tak prostě vesmír vám to pošle. A vždycky může bejt hůř, ale vždycky musí bejt líp. Protože zezdola vede cesta jenom nahoru. A myslim si, že... že lidi, co nevěřej, že ty nežijou. Že to je prostě... to jsou jak roboti, prostě. To jedou prostě, něco... každej v něco věří. Každěj něco chce. Když člověk nic nechce, v nic nevěří... nic si neplánuje, nic si nepředstavuje... tak prostě nežije.

Tak já moc děkuju.

Takže, co si představíš pod pojmem kvalita života?

Rodina. Soužití.

Enhnm. Nějak víc, kdybys to měl rozebrat?

Bez závisti.

Enhnm. Takže žítí bez závisti se ti vybaví? A jak bys hodnotil třeba svoji kvalitu života?

Jé (smích), dej mi stupnici a hned jí pokoříme.

(Smích). Stupnici ti nedám.

Jak kdy..., ale jsem tak nějak spíš na průměru jako. Já se pokládám za hodně mírného, klidného člověka, kterej nevyvolává žádný... prostě rozbroje, nic takového. Víš, že dokážu... teď se asi přesvědčuju sám spíš, ale... že dokážu uklidnit situaci, která by mohla vyvrcholit v něco strašného. Ne sám, jako jednatel, ale dokonce i ve skupině. Už bych měl jít do postele, mám varhánky.

Cože máš?

Varhánky. (Smích). Jsem myl nádobí.

No a jak vnímáš svůj zdravotní stav?

Až na ty paty pecka.

Mmm, takže ty fakt nemáš žádný zdravotní problémy? Jak dlouho jsi bral?

... Jé mně už je tolik jo? (Smích.) Hustý... tak dvacet let střídavě oblačno. Je mi osmatřicet, už jsem starej týpek (smích).

Jak jsi začal?

Z prdele ne? Párty. Kluci, starší. Pak jsme se tak nějak slezli, udělali jsme nějakou piatiku. Nooo, pak ještě ke všemu... já miluju vesnický zábavy. Ale když to skončilo, tak nastoupily vlastně diskotéky a takový ty kraviny a my jsme se tam chodili jenom vyřádit. Nooo a na tom perníku (*pozn. pervitin*) to bylo mnohem lepší. Nebo éčka (*pozn. extáze*) a takovýdle... pak ještě hrajou E!E (*pozn. punková kapela*) a dáš si do toho éčka? Tak to je úplně pecka. (Smích).

Takže jsi toho bral víc ze začátku?

No tak zkusil jsem snad všechno, ne? Navíc jsem oborem chemik - operátor. Průmyslová farmaceutická výroba (smích). Tak... jsem musel přece vědět, do čeho jdu ne?

A to i když jsi věděl do čeho jdeš, tak tě to nevyděsilo?

Mmmm jo. Ten pervitin jo. Protože bratr na tom špatně skončil. Zavřeli ho. Všichni ho potopili ještě ke všemu, vokolo. Viz. skoro stejnej případ jako tady u Michala. Všichni hrdinové - ve finále ho potopěj. Tak tohle bylo s bratrem. No, ale pak jsem z referátu dostal za jedna. Když jsem psal vo bráchovi. (Smích).

Uhhh. Brácha je starší, o hodně?

Jo. Ani né, vo tři roky.

Hmm a myslíš, že jsi třeba začal brát konkrétně ten pervitin... jako i kvůli tomu, že jsi k tomu měl přístup přes něj?

Ne. Přes něj ne. Takle - použiju jednu větu z filmu: „Můžu ti ukázat dveře, ale vtevírat je musíš sám.“

Uhhh, hmm. No a častěji jsi začal brát, jako, při jakých příležitostech? Kromě tý diskotéky.

Tady v Praze. Tady v Praze, jinak jsem na to úplně sral. Já měl spousty práce. Hlavně jsem tady skoro ani nebyl. Já byl tři týdny v Holandsku, týden tady. Trvalo to dva roky. Pak jsem měl práci... Polsko, Belgie, takovýdle ty... prostě Evropa. Ale s tím, že prostě dva týdny tam, týden tady. Dva týdny tam, nebo tři týdny, to i někdy měsíc, někdy dva jako jo. Teda spíš Holandsko, jakože dva měsíce. Přijel jsem na dva týdny sem a zase. Ale přijel jsem na dva tejdny a pravda - docela jsem si jako dal do trumpety (smích).

Hmm. A v tom zahraničí jsi teda neměl tu potřebu?

Ne. Ani hulit. V Holandsku k tomu je jako neskutečnej přístup. Jo... ještě legální, ale nebavilo mě to. Já tam jezdil, kvůli... abych si vydělal, jako, ty peníze.

A proč myslíš, že v tý Praze, jako tě to k tomu tak táhne?

Zkusilas bejt někdy v kolektivu zfetovanejch a jako jediná nezfetovaná?

Ano.

Tak asi víš o čem mluvím (smích). Prostě ti to nedá, řekneš si: „Já tam du takyyy.“

Takže z nějakýho hecu?

Ale z mýho osobního. Jo? Nikdy jsem to udělat nemusel. Častokrát jsem i odmítal takovýdle kravinu. Jenom kvůli tomu ale, abych... jel třeba druhej den za sestrou, jako za rodinou a byl tam třeba přes víkend, nebo... jo? Ale když jsem viděl, že tady chci zůstat no, tak jsem se prostě zfetoval. Prostě slovo dalo slovo. A jak se říká, příležitost dělá zloděje. To jsem teda použil hodně blbej termín, jako. To jsem nikdy nic neukradl ty vo... .Ano, byl to i jistym způsobem hec, no. Ze začátku, tady v Praze, jsem k tomu měl neskutečnej přístup, protože můj dlouholetej kamarád, kterej byl čistě náhodou otec mýho nejlepšího kámoše tady z Petrovic, kterej se mnou byl i v děcáku. Já ho znám, takovýhle mladý ucho, takovýhle uši měl, když to... no tak von to byl vaříč. Takže udělal var a vždycky každému házel pytle. Stalo se teda, že jako říkám: „Hale, já to nechci, za dva dny vodjíždim.“ To bych nevodjel, to bych tam mohl rovnou doběhnout, že jo (smích). Ten tam vyhazoval pět gramů každému na stůl. No ale když jsem věděl, že mám volno, tak jsem to... znáš to no. Prostě příležitost...

A to jsi byl teda v dětskym domově?

Joo, dlouho mě tam drželi, hajzlové...

A z jakýho důvodu?

Otec s matkou se za komárů nedohodli na péči. To znamenalo automaticky - dětská převýchova v dětskym domově.

Aha, to jsem nevěděla.

To je prostě totalita. To bylo... to jako... s tím nikdo nic neudělal.

A jak dlouho jsi tam byl? Od kolika let?

Od tří... dvacet let....

Od tří let do kolika?

Do třiatvaceti. Já jsem studoval. Ještě jsem šel o rok později, protože... já jsem si nemohl vybrat. Mmm, buď to ukončím v osmnácti, ale půjdu sám bydlet a takovýdle kraviny a dostuduju, anebo nade mnou budou mít stále dohled. Což bylo pro mě přijatelnější, protože pak bych strašně zvlčel.

Ummm. Jaký to bylo třeba v tom dětskym domově?

Super! Počkej, počkej... já to upřesním. Super do třinácti. Ne, vod třinácti! Takle -dotřinácti jsem byl řezanej, pak už jsem taky nabral trošku síly a řezal jsem ostatní (smích). Ne, žádná šikana... jako v pohodě. Já jsem spíš byl takovej, že jsem tam... těm vychovatelům pomáhal. Protože pak jsem tam byl nejstarší, jako kořen. Ale kdo může říct, že se každěj rok dvakrát podíval do ciziny? A že to byla Itálie, Chorvatsko, bejvalá Jugoslávie a takovýdle...

To jste jezdili takhle s dětskym domovem?

Sponzoring. Vod státu a tak... nebo soukromý sponzoři. Takže jako v pohodě, já si myslím, že... když jsem tohlencto říkal ve škole: „Ty jo, já jsem ještě nebyla u moře.“ „No vidiš to, já už tam byl desetkrát.“

Aha, to jsem nevěděla, že takhle fungovalo.

Joo, to jako... teď už je to trošku jiný. Emm, nechci bejt xenofob nebo, nedej bože, nacista. Rasista, ale... vod tý doby, co se tam přemnožili cikáni, tak je to takový jako v úpadku. A ještě do toho uvedli, že vychovatelka nesmí uhodit dítě. Mě řezali jako malýho šmejda. Vychovatelky osobně.

Takže tě teda jako řezali, v tom dětskym domově? Nebo jakože?

Ale oprávněně, samozřejmě! Tak jako, když děláš bordel, dostaneš zaslouženou odměnu. Takže budeš klečet na rohožce u hajzlíku a budeš dělat hajzlbábu. S knížkama... nebo rákoskou... Jé! takovejch vařeček (spráskl ruce)! To ti budu vyprávět jednou. Ha, jsem hrdej! Zlomili vo mě tu největší.

A v tý době jsi to taky vnímal jakože je to v pořádku?

Ano. Po zásluze potrestán. Přes to vlak nejede, že jo. Pak už tam byly ty horší věci, jako samotka. To bylo teda trošku... už i protiústavní, ale v pohodě, no... my jsme si to uměli zařídit. (Smích).

Jak jste si to uměli zařídit?

Nooo, samotka znamená zamřížovanéj pokoj a zamknuto. A dostáváš chleba, vodu.

Aha!

No a to se už tehda nesmělo. To je prostě týrání dětí, co si budem vyprávět. Nooo a oni nám to takhle dva dny dávali. No a vona se ředitelka dětskýho domova vrátila z dovolený. Když to zjistila, tak jsme na tý chodbě slyšeli takovej virvál, že vyhodí celej ten ansábl. Najednou – slyšíš ten klíček vid' a ... . „No prosim, kluci, prosim. Už vám končí, jako, samotka.“ „Hm, aha.“ Ale v pohodě, bylo to za útěk, ukradli jsme tehdy “děcácký auto”, takže jsme si to možná i zasloužili. Jako nezletilý určitě. (Smích). Byla to bžunda!

Takže ta ředitelka o tomhle vůbec nevěděla, o těchhle praktikách?

Ehhh, no jako v mym a bratrově případě ne, protože my jsme tam byli vyhlášený jako nejhodnější děti. Ted' to votoč vo sto osmdesát stupňů, ale samozřejmě (smích). Nás jako moc nemuseli, no. Ale vždyť jsme zdrhli... za mojí kariéru děcáku... co já vim, tak patnáct-šestnáctkrát.

A proč jste utíkali?

Mladý delikventi, ne? Chtěli jsme trošku víc svobody! Ne jenom hodinový vycházky na cigárko. Tak zdrhneš třeba na tejdén, na dva, no. (Smích).

A co jste třeba dělali? Takhle, když jste utekli?

Těžkej póvl! (Smích), jako co ti na to mám říct? Ted' jsme jeli támhle ke kámošům, k jeho rodičům třeba. No, tak tam jsme chvíli kempili, že jo. Voni se starali. Když jim to začalo vadit, tak jsme se přestěhovali zase jinam, že jo... jako pohoda.

A ty už jsi třeba bral ty drogy?

Ne. Ne nenenene. Aleee kouřil jsem už trávu.

A třeba ty vztahy s vychovatelkama. Tak jak bys to popsal?

Mmm, no. Víš, to je takový různý jako. Vona každá byla originál. Ale je pravda, že spousta z nich, jako dodneška... byť tam zůstaly nebo ne, ale budujou kariéru v tom, aby se ty děti měly dobře. Jenomže v tu dobu jsem to ani já nechápal. Jo, samozřejmě mám vybranejch pár kousků, který pro mě budou a byly učitelky, nebo učitelé dokonce už i tam byli. Nějaký ty civilové třeba. Nooo ale... jako jestli to vnímám dneska... no máme srazy, no. Co ti na to mám říct.

Vždycky pokecáme, já si z nich dělám prdel dodnes, trochu. Víš co, stará rašple, já jí řeknu: „Co víš, ten Amazon... ty jedna vochechule (smích).” No a tak se tomu smějem...

A rodiče třeba ti chyběli takhle? Snažili se nějak bojovat, jako o vás?

Jo. Jenomže tím, že se nedohodli na tý péči... mě chtěli adoptovat. Když mně bylo, abych nekecal, šest nebo pět, no. Ale tím, že jsem tam byl já, bratr a sestra. A sestra je mi matkou, je mi sestrou.

Takže je starší?

Jo, vo dost. Ale ona mě i... když jsme jeli třeba k mámě na prázdniny, jo, nebo k tátovi... tak sestra se o mě starala. Že mě třeba... přebalovala - je blbost. Ale prostě starala, jako všeobecně. Předtím samozřejmě se starala i tím, že mě vozila v kočárku, přebalila, dala mi nažrat. Takže ta řekla ne. Žádná adopce. A soud jako rozhodl, že by nebylo dobrý mě vodtrhnout vod rodiny, ale že eště neni správněj čas, abysme šli k rodičům, ani k jedný straně. Nooo, je to složitý, víš co. Otec násoska, matka násoska. Nooo ale... víš co, rodiče si člověk nevybírání. Miluju je tak, nebo tak. Nooo, teda otec už měl nakloněno jo, ale... nedání se svítit, no. *Vona mě chce rozbřečet!* (Smích).

A jak často se jste třeba jako jezdili k těm rodičům? Protože ty jsi ted' říkal, že jste jezdili na prázdniny?

To byly samozřejmě vždycky nějaký prázdniny, no. Samozřejmě velký, jarňáky, nějaký ty podzimní, ale... Velikonoce... prostě když byla možnost.

Uhm. A kdybys to měl srovnat. Tak bylo ti líp jako, u těch rodičů na tý návštěvě, anebo v tom domově?

Jako mladýmu určitě. To samý. Dostaneš nažrat. Dostaneš střechu nad hlavou. A čistý hadry. Tady de vo to, že se tam člověk těšil už jenom z toho důvodu, že vypadl z toho děcáku na chvíli. Neni dobrý tam zůstávat prostě celoročně. Proto nás posílali na různý tábory a takovýhle ty výuční kraviny. Já jsem třeba kvůli tomu šel dokonce i na skauta. Tam mě teda vyrazili. Pak na yachting. Tam mě teda vyrazili taky.

A proč tě vyrazili?

No, ve skautu jsem podpálil stan. A na yachtingu jsem převrhl loď, která je prej nepotopitelná. Tak jsem jí ukázal, že to jde. (Smích). Jsem dobrej, prostě. Já když jako... du po hlavě (smích). No, ale musim uznat, spoustu mě tam naučili. Dodneška... znáš Piráty, ne? Jako politickou stranu. Tak vlastně jejich... jak to říct, jako... poradkyně a zároveň nějaká předsedkyně něčeho, nějakýho oboru, tak to je... jmenuje se ██████████. To si klidně vygoogli, protože to byla

jedna z nejlepších vychovatelek, co jsem kdy zažil. Přísná a spravedlivá. No a ta mě tam vychovávala dlouhý leta. Byla suprová ženská. Bože, ta mě řezala. Díky bohu za to! Ne, vopravdu jako. Spravedlivá ženská, no. Další třeba, vychovatel [REDACTED], uměl výborně pinec - no na mě neměl - dneska dělá velitele ve... jak to je... psychologické poradce ve vězení, ale toho vrchního, jako. Hm, taky už to tam nemohl vydržet, tak šel jako do lágru (smích). Ten byl taky přísněj, no ale... brali nás pak za odměnu třeba na noční vycházky. Tam byla večere v šest. To znamená v sedm vyčistit zuby, v osm k televizi nebo tak. Ale když byla škola, tak prostě my jako školou povinný v osm, v devět spát. Jo a emm, takhle ten [REDACTED] nebo [REDACTED], jako, tak ty se rozhodly: „Hele je osm a jdeme hrát na schovávanou.“ Večer na vesnici to znamenalo prostě - *vypadněte, schovejte se, dejte si cigárko, jo. Pak až budete chtít, tak se ukažte.* To bylo strašně super. Jako, to jsem si užíval. Ale to byla jedna z mála odměn...

Jaký třeba byly to další odměny?

Noo takový, který jsem třeba, vlastně ani skoro neviděl. To bylo zvedání kapesného. Mně ho spíš jako ponižovali, že jo. (Smích). Já myslím, že to začínalo někde... 16 Kčs za měsíc. To byla ještě stará doba. Tak to jsem ještě dostával. Pak to bylo nějak 100 korun, jako Kč, to už jsem moc nedostával. To nemusím vyprávět, to už jsem byl pěkněj hajzlík. No ale těch odměn bylo víc. Můžeš ject třeba na... což mě nebavilo, balet. Ale bavilo mě třeba opera, jo... nebo různý divadla, činohry. Todle všechno jako sponzoring dával. A i na Vánoce potom, tak se to vlastně odvíjelo. „Byl jsi hodnej?“ a už tam... listrovali ty svoje notesy... „Tak, tady sponzor dává todle, todle, todle a ty si tady z toho vůbec nezasloužíš, takže s tím ani nepočítej!“ ... Jo? Ale to mi vůbec nevadilo. Bylo to spravedlivý a vždycky. Ale svátky jsem si užíval spíš jako tím, že jsem se svojí rodinou. No, pak se přijelo samozřejmě do děcáku, dostal jsem nějakěj dárek, no, ale mně vždycky stačily fusekle. Synovci mi dali krásný, z Dědolesu. Pecka jako, dneska mi to všichni chválili. “Jé ty sis vzal každou jinou.” „Ty seš amatér, ty vole.” (Smích).

A vy jste tam teda byli po celou dobu spolu se sourozencema, v tom dětskym domově?

Uhhnm. Sestra odešla jako první, samozřejmě že jo. Je nejstarší, vyučená, šup do práce. Bratr, osmnáct let - vypadni, šup kriminál. (Smích). No, já jsem taky dostudoval, šel jsem do Prahy a...

A ty jsi studoval teda co všechno? Ted' jsi mluvil o nějaký chemii.

No. Eeeh, to je tady na Harfě.

To byla střední odborná nějaká?

Noo, no no. Já jsem předtím zkoušel gympl, osmiletěj. Jenomže v tercii jsem zjistil, že nezvládám němčinu. To teda, ty jejich požadavky... já jako trošku německy umim, ale. Ty její požadavky byly nesmyslný. Hlavně to byla mladá holka, která jako žila aktivně v Německu a todlencto. A jakmile jsem řekl něco blbě, tak šla po mně. Přitom v té třídě bylo mnohem víc dementů, ale to se nesnažim, jako se nějak jako... ne. Tady šlo vo to, že jsem byl na to ultra debil. Ale já jsem byl už takovej lenivej, na tom gymplu mě bavil spíš basket. Tak jsme se dohodli, že vysmahnu, dám si devítku ještě na základce, což vlastně jsem tam prohrával, že jo? Že tam byli teda kokoti. No a pak na střední, no. Jsem si vybral chemii, ale na libereckou mě nepustili, tak jsem šel do Prahy. Ale chtěl jsem k vojákům.

K vojákům jsi chtěl?

Jsem chtěl bejt v protichemický jednotce, no. Jako všechno jsem na to měl. Atlet. Chytřej. No ale nepustila mě tam. Že bych tam zvlčel a že bych dělal nějaký kraviny... Což vo to, já jsem se hlásil k tomu, že si chci vždycky vyrobit vlastní bombu, jo. Tak se jí teda moc nedivim, no. V té Praze to... to jsem zvlčel ještě víc. První den na internátu, tak tam čekám, než mi otevrou, že jo. Měl jsem tam bejt ve čtyři, přijel jsem asi ve dvě do Prahy. Tady tam potkám nějakýho týpka a: „Prosim tě, nemáš voheň?“... v hubě brko. Já říkám: „Já ti to zapálím.“ Potom jsme byli spolu na pokoji. Celý ty čtyři roky (smích), takže dobrý.

Takže třeba ty drogy začaly jako takhle? V té Praze, teda v té škole?

Ale ne na škole. Ne ne. Už jsem všechno měl vozkoušený, tak nějak. Ale šlo spíš vo to, že na té škole jsem si to ani nemohl, nebo nechtěl dovolit. Tam byly na praxi testy, pak ještě na praxi jsem chodil přímo do Zentivy. A dělal jsem na kapkách. To ti nic neřekne, ale prostě tam byla vstupní a výstupní kontrola jako blázen. Já jsem si nikdy nechtěl dovolit, aby mě vylili z něčeho, co jsem si vybral jako zaměstnaní. V životě jsem to neviděl. Živěj mě tydle dvě věci. (*Ukazuje svoje ruce*).

Ale vystudovals to teda všechno tak, jak má bejt?

Jo, v pohodě, tak vono...na tom neshledávám nic těžkýho. Spíš jako... Proč dělat práci za 30 - 40 000,- Kč měsíčně? Když vim, že si těma lopatama vydělám mnohem víc. Až dvojnásobek. Cizina je ještě... jéžíšmarja! Tys mi ukradla voheň, to já poznám. (*Zapaluje si*).

No a jak aktivní se třeba cejtíš, jako bejt?

Super, pohoda. Akorát teď jsem přišel z práce, musim umejt nádobí, vykoupat se... jo musim. A ještě na mě čeká venku kámoš, vidíš to, ty jo. Ale v pohodě.

Ale zvládáš teda svoje povinnosti nebo... ?

No já se je vždycky snažím jako skloubit... příjemný s užitečným, aby to bylo. Ne aby to šlo proti mně. Toho už jsem zažil taky dost. To každéj asi, no. A zklamání nebo... cejtít, že druhéj závidí něco, co ani není pravda, to je snad ještě horší.

A kdybys měl třeba porovnat to, jak jsi aktivní jako za střízliva a když jsi třeba na tom pervitinu. Je v tom nějaký rozdíl? Nebo vnímáš v tom nějaký rozdíl?

Jo. Jako když si nedám a jsem v pohodě, chodím do práce, dělám si prostě svoje, ale musíš mít nějakou rutinu. Tak jsem schopnej přijet teďkon z práce, jít s kámošem, vzít basketák, házet si na koš ještě hodinku, dvě. Pak přijít domu a udělat ještě ty další povinnosti. Mytí nádobí, vysprchovat se a takový. Ale. Pak je tam ten rozdíl, když přijdu z práce, jsem unavenej z fetu, anebo jsem zfetovanej, to už je jedno. Tak mě baví jediný. Zapíct se na nějaký kravině. Takže bych začal mejt to nádobí. Na sprchu bych se úplně vysral, tu bych si dal až ráno (smích). A kámoše bych poslal do hajzlu, ale slušně. A to je špatný. Ale pak jsou takový ty dny, že jo? Kdy nechceš dělat basket, přijdeš z tý práce... jo, umeješ to nádobí, vykoupeš se a jdeš dělat ty blbosti takový. Todle je téma na hodně dlouho. Jako... tolik času nemáme, já musím zejtra do práce. (Smích).

Jak se cejtíš sám se sebou?

(Pauza)

Dost složitý, protože bych měl říct spokojenej. Ale ne vždy to je pravda.

Můžeš říct, co chceš.

Takže spokojeně. Víš co, bejt ještě trošku lepší, tak mě normálně zakážou.

Jsi třeba sám se sebou, jako rád? Máš se rád?

Já se miluju. Vopravdu, jako osobu. Jsem na sebe i hrdej jo. Já vim, moc to nedávám najevo. (Smích). Nejsem žádný egocentrik, nebo jak se říká těm... narcis (smích). Je to takový, no, tak střídavě oblačno, ale spíš jsem spokojenej. Jako nelžu, nekradu. Nezávidím. Teda, až sám sobě jako, jak jsem boží. Ale o tom až příště. (Smích).

Třeba když jsi pod vlivem, tak je těžší bejt sám? Nebo jednodušší? Nebo je to stejný?

Podle situace. Protože široký okolí nebo... a nemusí to bejt jako... nemusí to bejt lidi, nemusí to bejt zvířata, může to bejt pouze okolí. A zároveň to můžou bejt ty lidi, co z tebe dělaj to, co jsi. V tu danou situaci, když je člověk... . Třeba teď jsem trošku, jako, nesvůj, jo? Ty otázky jsou dost záludný jako. To je jak v AZ kvízu. (Smích).

Ty vůbec nemaj bejt záludný, jo. Není tam žádněj chyták a žádná odpověď není špatně.

Není jo? A nápovědu nedostanu? A kde to mám podepsat? Teda všechno mám.

A jak uspokojivý se ti zdají bejt tvoje vztahy?

Jo, tak teď ses trefila do živýho. Teda jo, teď sis řízla, bože! (Smích). Já měl v životě jenom jeden dobrej vztah. (Pauza)

Za mlada jich bylo, to nebudu popírat, hodně. Ale všechno to stálo za hovno a můžu si za to sám, no.

A teď mluvíš o partnerských vztazích?

Ano.

No na to ses, předpokládám ptala. Jako jestli se chceš zeptat na rodinu, jsem naprosto spokojen. Ne, nejsem. Vlastně trochu mně tam vadí ten můj bratr, protože je z něho těžkej alkoholik. Ale... von musí chtít sám, něco s tím udělat. Už je to v tom stádiu, kdy já mu nemůžu pomoci. Jo, jinak za svoji rodinu můžu... žádná ruka do vohně, já tam skočím celej a ještě se v tom vyrochnim.

Takže s mámou ty vztahy jsou dobrý?

S tou jsem si to vyříkal už před lety. Jo, že se omlouvá dodneška, to... je zase nějak už starší kousek, vid'. Ale jinak v pohodě. Mám sestru, která vypadá skoro jako ty. Nevlastní, jo? Taky blondýna, akorát má teda úplně tyrkysový voči. No... s tou jsme jako... nějak zadobře, ale nevidáme se zas tak často. No, vona má to svoje. Blondýna, vysoká, modrý oči, trojky kozy, no... co ti mám vyprávět. Jednou přijela v červený audině. Říkám: „Ty vole, kdes na to vzala?“ „Můj starej víš, jaksi, má bohatý rodiče.“
Říkám: „Aha!“ (Smích).

A chybí ti třeba, že se nevidáte tak často?

Jo. Hodně. To jako zase jo, jenže je to daleko. Sokolov, jestli ti to něco říká... Karlovy vary, ještě trochu dál, spíš k Aši nebo k Chebu.

A co ta starší sestra, ta tvoje vlastní?

Ta je blízko. Za tou jezdím hodně často. A kdy vona udělá todle (luskne prsty), tak já už tam jsem.

Jo, takže tam jsou vztahy... ?

Jo, úplně prvotřídní. Má dva synovce, který... já teď řeknu, že mě milujou, ale já je dva žeru, prostě. To jsou takový raubíři, to si neumíš představit. Já jsem je naučil lízt po stromech. Já jsem je naučil rozdělovat voheň. (Smích) Já jsem je naučil střílet. Sestra mě dodnes, jako: „Když půjdete ven, tak žádný blbosti, kluci!”

„Jasný mámo, se spolehni.”

(Výhrůžně) “A ty obzvlášť!” (Smích).

Jooo, máme se strašně rádi. Byla tady nabídka, že jí postavím barák, tak jsem to udělal. No, ale ne kvůli tomu, abych měl kde bydlet já, nebo to... i když mi to sama nabídla, ale spíš kvůli tomu, že jsem chtěl po sobě něco zanechat už jenom těm klukům, protože mně strašně pomáhali v tom. A to ne fyzicky, ale...(Ukazuje si na hlavu).

Psychicky. Hm.

Jsou skvělý. (Smích). Bys měla vidět, by tě roztrhali vejpůl. Nevěděla bys, která bije. Čerti úplný (smích).

A jak jsou starý?

Jedenáct. Teď jim bude dvanáct. Dvojčata. Ale dvojvaječný. Jeden má sto sedmdesát cm, no hromadu kila. A ten druhý, to je takovej hroznej vrabčák, takovej mrňousek. Ten vysokej, jako Péťa, tak ten má voči a ty řasy má... hale, ten mrkne na holku a takhle (luská prsty). A ten druhý jí ukecá zase. Jo, to je úplně... jo super! Budou mi snad pomáhat. Ať najdu taky něco takovýho, pěknýho (smích).

A tak se vraťme k těm partnerským vztahům.

Ježišmarja to já ti... já nechci bejt sprostěj hele. Zase jako, bylo mně patnáct a zamiloval jsem se. To bylo ještě v děcáku. S tou holčkou jsem vydržel rok a čtvrt.

A byla taky z dětskýho domova?

Taky tam byla, no. To jsme byli přímo v děcáku. A *co je v domě, není pro mě*, říkala ředitelka. Mně to vůbec nezajímalo. Ale pak, od té doby, už to šlo všechno do hajzlu jako. Chodil jsem dokonce i fakt s kurvama jako z bordelu. Jo, nejde vo to, že bych jako... byl tak movitej, nebo to... spíš vony platily nebo todle ale. Pak ti to začne i vadit. Nooo, takže a bylo toho moc. Bylo i že jo... Vstoupil jsem do říše drog. Tak jsem chodil i se smačkama. To taky není dobrý, co si budem vyprávět. Ale naštěstí ne s takovejma, který jenom dřepěly na prdeli a čekaly, kdy jako... to ne. Ale i tak ti to začne zase po čase vadit, že jo. Přece jenom v tu dobu už jsem jezdil do ciziny pracovně, teď se vrátíš po měsíci a nevíš jako co s tou holčkou je... nebo jaký vlastně bude další soužití. Co dělala za tu dobu, ještě ke všemu? Eeéh, vždycky říkám, že to je

dar, ale zároveň prokletí, že když se podívám člověku do očí, poznám jestli je to hajzl nebo ne. No, takže. Ale i tak mi to nebránilo v tom. V tu dobu... chlap nemyslí tímhle... to je trošku níž. Bohužel, je to tak, je to pravda no. Velký zklamání. Ale říkám, je to všechno moje vina, protože ve finále si člověk uvědomí, že jsem do toho nikdy nemusel jít. Že jsem to mohl mít úplně jinak, úplně jinde, úplně s jinou osobou.

A třeba do budoucna, chtěl bys rodinu třeba?

Mám syna. Akorát že ho nemůžu přiznat. Protože když ho přiznám, začnu platit alimenty jedný z největších... kraviček, se kterou jsem kdy byl.

A tak ona asi ví, čím je... nebo neví?

Ona to ví moc dobře, no. Ale vzala si mýho nejlepšího kámoše. Jednoho z nejlepších, teda. A von mi jasně řekl: „Hele, ty přijď na návštěvu, kdy chceš, ale ty děti prostě neuvidíš.”

Aha. A děti - množný číslo?

Vona jich má víc, ale s tím, že v tom počtu je to jedno moje.

Jak je starý?

Teď už to bude šest let.

A viděls ho někdy?

Jo, viděl, když byl úplně takovej malinkej. Ale to jsme nebyli spolu, já ho viděl jenom na fotkách. Vod tý doby ani nemám snahu to nějak kontaktovat... komplikovat nejenom svůj, ale i jejich život. Maj se skvěle, proč to kazit? Dítě dostává tu nejlepší výchovu. Proč to posrat, zbytečně...

Enhnm, tu nejlepší výchovu? Vždyť jsi říkal, že je to kravička.

No vona je kravička, ale... vim, že... kámoš je takovej frajer, že je v dobrejch rukách, prostě. Je po mě, nebude blbý ne? A teď takovej Otík (smích).

Takže vlastně nejseš ani v rodným listě?

Ne. Jakmile tam jednou padne moje jméno, tak budu platit alimenty. A zpětně.

A na tom jste se domluvili i s ní? Že to takhle bude?

Ona to řekla. Ona mě fakt nesnáší. Já se jí teda vůbec nedivím.

Jak prožíváš svůj sexuální život?

Intenzivně.

Rozvedeš to nějak? Nepotřebuju úplně detaily (smích).

Ale to je to jediný, co mě právě napadá (smích).

Tak třeba v souvislosti s tou závislostí?

No! Intenzivněji.

... V tomhle bych se moc nevrátil. Jestli můžu.

Určitě. Zažíváš pocity bezpečí?

S rodinou jo.

Koho všechno považuješ za svoji rodinu?

Mojí rodinu. Nikoho jinýho. A jestli se ptáš na to, tak třeba tady se necejtim v bezpečí.

Ennm. A z jakýho důvodu třeba?

No... je tedy spousta proměnných. Ehh, všichni jsou lháři, všichni jsou feťáci. Jsou závistiví, jak už jsem říkal všechno na začátku. Zároveň jsou strašně pomstychtivý. Jako třeba vymlasknutý vakno... tady na vakně vypáčený kus toho plastu. Nemůžu si bejt prostě ničím jistej. Bejt pořád připravenej. V pozoru. A to není dobře. Zasírá to tady...

A třeba když odjíždíš pracovat do toho zahraničí, tam se cítíš jak?

V pohodě. Bezpečně. Akorát že nikdy to nebude takový bezpečí, jako že jsem doma u rodiny. Tam se může, přece jenom, taky kdykoliv a cokoliv stát. Neříkám, že doma ne. Může nás někdo přepadnout, že jo. Vlítnout do baráku, tohle... ale tam vim, že je to zastání úplně jiný. Tam se nebojuje o tvůj holý život. Tam se bojuje o všechny.

Jak bys hodnotil svoji finanční situaci?

Před úrazem nanejvýš příznivá. Po úrazu tak akorát...

Po jakym úrazu?

Měl jsem roztráštěný vobě paty. Takže skoro dva roky mimo. Když jsem se naučil...

A jak se ti to stalo?

Nooo, jsem debil. Přeskakoval jsem balkon a spadl jsem dolu. Podél zdi... nemohl jsem jít ani do kotoulu, ani do dřepu, takže jsem spadl na betonový ty... kolem baráku... jak máš takový ty pochozí kachle a... tam jsem si je rozdrtil. Moje blbost. Ale... teďkon je to takový... já můžu. Ale nechci.

Co můžeš, ale nechceš?

Nooo, udělat si velice dobře příznivou situaci, jako, ohledně financí. Ale to znamená, že zase neuvidim rodinu třeba dva měsíce v kuse, protože vodjedu tady vocaď... do bohem zapomenutý... co já vim... Rumunsko, abych tam udělal nějakou montáž. No.

Máš třeba nějaký dluhy?

Jééé! Tak kde začnem? Tužku, papír... vem si sešit (smích). Ano, jsem zadluženej ale... není to tak hrozný, jak to vypadá. Z mého pohledu teda. Vim, že se o to dokážu postarat, ale uměřuju to pomalu. Už jenom z toho důvodu, abych si ty peníze taky užil. Ale pozor. K životu je vlastně, defacto, nepotřebuju. Vždycky je to otázkou volby. Můžu se rozhodnout. Buď budu bez peněz, ale budu víc šťastnej anebo budu mít nějaký peníze a uspokojim na padesát procent sebe, a zároveň svoje okolí. Nebo budu mít peněz hodně a budu hroznej hajzl a to taky nikdo nechce.

A za co dlužíš? Nebo jak se ti ty dluhy jako nasčítaly?

Jo. Ještě něco málo za zdravotní, ale pak soukromej sektor. Jako mladej... tak jsem si něco napůjčoval, nesplatil... šlo to do likvidační firmy. Ta mi vyhlásila exekuci. Prostě... u toho tři, čtyři firmičky, ale uměřuju to pomalinku, nespěchám... Mám na to celej život. Takhle - nikdy se nechystám jít do vězení. A už vůbec ne za takovýdle kraviny. Nejsem, jsem... čistej trestní rejstřík byl...takže jak říkám, nikdy jsem nic neukradl, nikoho nepodělal. Natož abych udělal nějaký el paso. No na to nemám ani žaludek, abych někoho přepadl.

Takže ty dluhy prostě postupně splácíš, nějak na to nespěcháš a... ?

Nemám s nima problém, no. Není to nic, po čem by mě měli zavřít, po čem by šli...

S kým sdílíš prostředí, ve kterém žiješ teda?

Se spolubydlícím Michalem, mám u něj pronajatej pokoj.

Takže jenom s ním?

No. Dá se říct, no. Teďkon momentálně. Předtim to bylo s tím dobrým kámošem z děcáku, jenže ten udělal něco, co jsem nečekal. Že mi neřekl pravdu... a já nesnáším, když mně někdo lže.

Hmm. A co ti neřekl?

No, třeba že neplatí hypotéku, na kterou ode mě dostával jako v nájemnym, že jo. A pak přišel papír vod advokátní kanceláře, že se máme do týdne vystěhovat. A i to mi chtěl zapřít, ale jak člověk drží ten papír, tak už to nejde. Předtim byla hromada jinejch lží, který na to navazovaly.

A jsi spokojenej ted' s tím, kde jako žiješ a s kym žiješ?

Fifty - fifty.

A kdybys to měl rozvést?

Se mnou to taky není žádná sláva jako. Neříkám, že jsem svatej. Ale v pohodě, s Míšou si rozumíme aspoň. Víš, že... von je tak hodnej až je blbej, teda jako. Ale to je asi to, co mně jenom vadí. Nic jinýho na něm nevidim.

A cítíš dostatečnou podporu svýho okolí?

Ne. Rodiny jo. Okolí, jako široký vůbec.

Třeba kdybys to víc rozvedl?

No dobře, tak vim, že Michal mi pomůže. Ale zbytek toho ansáblu, co tam je ne. Ne že bych je neznal, ale nemaj na to. Pomoc. Já vždycky potřeboval pomoc jenom tady. (Ukazuje si na hlavu).

V hlavě teda?

Jo. Jinak se vo sebe dokážu postarat. Ale jak ti nemůže člověk pomoci tady, tak ten člověk je podle mě úplně k hovnu, jo. Že tě nedokáže uspokojit, uklidnit... nebo dát tě prostě do nějakýho režimu.

Jaký máš záliby? Nebo i jaký jsi měl třeba?

Sex, drogy, rock'n'roll. Jsem měl... . No! Vidíš a vůbec nic se nezměnilo (smích).

Nějaký třeba sporty. Mluvil jsi o basketbalu...

Jo, baví mě. No, dlouho jsem si nahodil, už je to asi měsíc.

Ten jsi třeba nějak hrál víc?

No, ještě na gymplu, ale. Když jsem odešel na střední, tak tam už to nešlo. V Milevsku na gymnáziu měli, jakoby, svůj tým ve kterým jsem mohl hrát, ale na tý střední už to nebylo. Tam byl fotbal a ten moc nemusím, že jo. No ale jinak sportuju rád. Nejradši asi plavu a takový to... nohejbal. Občas i volejbal, na to mě naučila sestra. Taková ženská hra.

Ještě nějaký jiný záliby?

Tak mě baví všechno. V ping pongu jsem s bráchou byl, emm, nejlepší na turnaji dětských domovů. Jsme všechny sesekaly. Bože to byly léta! (Smích). Ale jinak musím říct, že jsem i sportovně nadanej jako všeobecně. Na co šáhnu, tak vlastně se daří. Ohledně sportu, dokonce i tý práce si myslím. Že jsem dost šikovnej. No teda aspoň to všichni říkaj, nevím teda, kde nechali voči, ale...

Kdybys to srovnal. Jako když jsi pod vlivem a když nejsi pod vlivem, tak...?

To je těžký. To je hodně těžký. Protože, jak je člověk pod vlivem, tak si myslím, že pak... nemá tu... tu urgenci něco takhle jako... jít hrát nebo to. Ale to tě musí fakt chytit úplně, abys do toho šla. Jo, třeba na fotbal nebo todle. Já bych si ho klidně zahrál jen tak, ze srandy, ale musí mě to fakt chytit. Jinak mě bavěj strašný kokotiny. Až na ten sex. Ten je jako dobrej, ale nesmí se to přehánět, že jo? Když do toho mydlíš dlouho, no tak... (smích). Takhle – dodržovat pitnej režim, to je základ. (Smích).

A jaký místo ve tvém životě představuje víra?

Já jsem ateista. Ale dost často využívám víry k tomu, abych odvedl téma... nebo odpověděl na jednoduchou otázku, když vim, že ten člověk se nebude pít po dalších.

Jak to teď myslíš?

No. Třeba... už jenom blbý - *panebože vidíš to?* - když jsem s kolegou nebo kamarádem, něco udělá špatně, je to popukání, nebo to fakt posral. Řekneš *panebože, vidíš to*. No, jo.

Ale abych to ještě víc upřesnil třeba... Já nevim *nepokradeš*. A teď to může bejt, ehh ve smyslu, že někdo něco ukradl, tak já jen tak ze srandy - *nepokradeš*. Anebo jako výtka, důrazně. A přitom sám tomu nevěřím, že by někdo šel na máry nebo ukřižování...

A je třeba něco jako v co věříš? Nemusí to bejt bůh.

Jo. V mimozemšťany. Akorát nevim, kdy mě tady vysadili, ale zapomněli mě tady! (Smích).
Ne. V UFO věřím, protože přece ve Vesmíru nemůžeme bejt sami. A UFO je vlastně objekt, tak ne, tak mimozemšťani, jako takový. No. To může bejt jakákoliv entita ve formě, teprve mikroorganismů nebo... jo? Ale jako věřím spíš... já nevim. No. Karma. To je taky takový nefyzický. Nemastný - neslaný že jo? Ale karma je zdarma. A dost často se to člověku vymstí no. Někomu něco ty špatně a už to tam je. (Smích). No asi tak. Víc bych to nerozváděl. Jednou jsem viděl UFO, hej!

Opravdu?

Ne. Jo. Já nevim teďkon (smích). Jestli jsem nebyl moc zhulenej, víš jako? (Smích).

Ještě něco tě napadá, co bys chtěl říct? Obecně. Nemusí to bejt jenom k víře.

Dneska ani ne. Mám toho docela dost.

Dobře. Tak jo, tak já ti děkuju.

Rozhovor C

Co si představíš pod pojmem kvalita života?

Emmm, no (smích). Kvalita života, no... určitě to, jak je člověk spokojený se svým životem. Jestli jako... jakou... životní úroveň prostě žije.

Hmm, ještě něco třeba konkrétního?

Já si myslím, že je to hlavně o tom, jak je člověk spokojený sám se sebou. Jako s tím, jak žije, no... takle bych to řekla.

A jak bys hodnotila svoji kvalitu života?

No. Když to vezmu celoživotně, tak asi nic moc (smích). Ne. Ehhh, no, tak určitě ty chvíle, kdy jsem byla závislá, nebo byla... to těžko říct takle, protože člověk je asi závislejší život. Ale tak když jsem drogy brala, tak byla určitě mnohem horší, no... ta kvalita života (smích).

A v čem třeba konkrétněji viděla, že to bylo horší?

Asi úplně ve všem. Já... jako když to srovnám se životem, když jsem čistá, tak mě všechno baví víc. Samozřejmě až po nějaký době. Jo, ty začátky jsou docela krušný, ale. Ten život vidí, prostě vidíš v tom životě i maličkosti. Jo? Na těch drogách, ne. Na těch drogách tě zajímá jenom, kde sehnat peníze. Jo? Prostě drogy a nic víc. Vlastně, to je furt dokola

A momentálně teda jsi spokojená jak? Se svojí kvalitou života.

Momentálně moc spokojená nejsem, ale je to takovej nový začátek. Snažím se právě s tím přestat, takže uvidíme, jak to půjde dál, no. A zatím je to takový to... ehhh, ta první chvíle po tom přestání. Takže je to zatím těžký, no. Ještě ty výsledky nejsou vidět.

Hmm. A jak vnímáš svůj zdravotní stav?

Nooo (smích), to se taky uvidí (smích). Zatím docela dobrý, musím zaklepat, ale vždycky, když člověk přestane, tak po nějaký době se to začne všechno ukazovat. Takže uvidíme, co... se teďka ukáže, no.

No a máš třeba nějaký jako závažnější zdravotní problémy?

Hmm. Začal mi poslední dobou docela stoupat tlak. Takže třeba sto šedesát na sto deset. Jako běžně, takže z toho... jako nemám úplně radost. Ale uvidíme, no jestli se to ustálí. Ale jinak mám štítnou žlázu. To mi taky, když jsem poprvý... když jsem přestala, tak taky mi tohleto zjistili a to mám prášky až do konce života. Každý den musím brát. Jinak zatím nic.

Abereš je pravidelně, ty prášky?

Jo.

A ty jsi teď říkala, že když jsi poprvé zkoušela přestat, tak že ti to vlastně diagnostikovali, tu štítnou žlázu. Tak po kolikátý se snažíš přestat?

Po s... po třetí.

A jak dlouho jsi závislá? Jestli se můžu zeptat?

No tak poprvý jsem měla, když mi bylo patnáct. Ehhh, takže to je nějakých sedmnáct let asi.

A při jaký to bylo příležitosti?

No to jsem byla v partě. Kamarádka právě, co s tím měla ty zkušenosti, tak emm... tak to bylo zrovna v době, kdy ještě, jako, v tom viděla jenom to dobrý. Takže vo tom tak básnila a to... a tak jsme se... jako zbytek party jsme se domluvili na čarodějnice a všichni jsme si prostě dali (smích). A bylo to (smích) takový, jako divný, no. Ale jako dobrý. Ty začátky jsou vždycky dobrý. Ale představovala jsem si to jinak teda.

A jak sis to představovala?

Tak jako tvrdý drogy, když se řekne, tak já jsem si představovala úplně, nějakou hroznou ránu (smích), já nevím (smích). Něco mnohem většího! Než vlastně... na tom je člověk úplně normální. Jo, svým způsobem. Ten pocit se zdá normální. Takže... jako v tomhle tom jsem si to představovala větší, no.

Unhmm. A jaký byly teda ty pocity, když sis poprvý dala? Když říkáš, že jsi to čekala větší?

No právě že jsem si, jako, připadala furt jako normální hrozně a... ale akorát jsme hrozně... já jsem to viděla až zpětně. Potom druhý den říkám: „Ježíši Kriste!“ (smích) jo? Tak potom zpětně si to člověk uvědomí, ale jinak v tu chvíli mi to jako nepřišlo. My jsme se furt chodili procházet, mluvili jsme (smích). Jo, ale pak jsem se hodinu a půl mydlila kondicionérem na hlavu a divila jsem se, že to nemydlí. (Smích). Tak na to vzpomínám dodneška teda. No.

A po tý první zkušenosti... tak jsi hned začla brát častějč?

No, hned úplně ne. Ale už jsem měla v hlavě zabudovaný, že je to jako dobrý, jo. Že to je takovej dobrej ventil. Ale měla jsem tam nějaký takový, nevím... jestli jsem si dala třeba po půl roce, potom. No a pak nějak zase pravidelnějc trochu. Jako třeba o víkendech, jako, no... vono se to pak rozjede.

A kdy se to teda rozjelo? Jako třeba při jakých příležitostech? Nemusíš říkat úplně, jako, věk...

Nooo, to jsme si dali jako... občas takle víkendově. No a vono z těch víkendů se to přejeje pak... víš, jako středa... a takle no. Pak už se to zastaví až na každým dnu, no. Nebo každodenně, teda (smích).

Unhmmm. A takhle, pak když už jsi to brala každodenně, tak to bylo pořád jenom s tou partou?

Neee. To potom už se tam... protože všichni na tom nezůstali závislí, nebo jako... někdo zůstal normální, takže prostě ta parta se potom změní, no. Bohužel, jako je to tak. Se přizpůsobí... člověk prostě vyhledává pak ty feťáky, že jo.

Uhhh. A jak aktivní se cítíš být? Třeba když bys to srovnala, jako, teď za střízliva a když jsi vlastně v tý závislosti.

No tak když jsem v závislosti, jakože беру každý den, tak rozhodně aktivní nejsem vůbec (smích). I když to má tu aktivitu právě, jako, podporovat... tak to jsem právě... člověk už je tak zlikvidovanej, jako fyzicky, že prostě vůbec aby vstal, tak si prostě musí dát, jo... no. Ale... když jsem čistá, tak ty začátky jsou samozřejmě horší. Ty jo, to prostě je člověk úplně mrtvej, ale pak se to samozřejmě postupem času, jako, zlepšuje. Ale trvá to, no (smích).

A jak dlouho to třeba tak trvá? Přibližně jenom.

Tak třeba měsíc, bych řekla, no. Na tom je nejhorší, že člověka nic nebaví ze začátku. Jo, takže se musí do všeho nutit. A... jo, tím pádem je to... je to prostě blbý, no.

A na tý droze tě to bavilo? Jako... to tě teda všechno baví?

Ze začátku všechno. Postupem času vůbec nic (smích). Nebo tak to mám teda aspoň já. No.

A jak se cítíš sama se sebou?

Já s tím mám zatím trošku problém. S tím bojuju, s tím se musím prostě naučit žít, sama se sebou, protože každý feťák nesnáší samotu. A je schopnej pro to udělat vlastně všechno... aby nebyl sám, jo. A... takže lidi si prostě berou radši někoho k sobě domů, jo, aby neusínali v tom... v tý samotě. A i když ho tam kolikrát vokradou člověka... nebo takle, jo, prostě máme s tím všichni, si myslim, kompletně problém. Takže... teď se to učim, prostě. Jenom bejt sama se sebou a... zatím to jednoduchý moc není. Uvidíme, jak to bude dál (smích).

Hmm hmm. A když takhle mluvíš o tom, že jako je pro tebe nebo pro tu komunitu, obecně, důležitý jako být teda společně... tak jak uspokojivý se ti třeba zdají být ty vztahy? Nebo obecně jak uspokojivý se ti zdají být tvoje vztahy?

To je samozřejmě jeden velký paradox, protože je to všechno takový vopíčí kamarádství. Jo... je to... ty lidi jsou s tebou brácha ségra, ale jenom když něco potřebují, jo. To já, samozřejmě vztahy mi dělají úplně... to mě vždycky donutí přestat. Ty vztahy mezi lidma. Protože prostě to je něco hrozného. A všichni jsou falešní, všichni myslej jenom na sebe.

Takže myslíš, že tam není možný jako v té komunitě nějaký pravý přátelství?

No to je složitá otázka. No jako měla jsem. Nebo mám spoustu lidí, který mám jako dlouhodobě, jako dlouholetě v životě. Beruje jako kamarády, ale stejně je to takový... jakože... se vozou jen tak, jako když spíš něco potřebují, než... že. Jo, občas jdeme třeba na kafe, ale to to se stává míň a míň. Ty lidi prostě... já vim, že taky máme všichni jako svojí práci, svoje životy, jo... nějaký svoje povinnosti, ale jako mně to přijde normální si jako čas udělat... na kafe... na pokec. Jo, ale fakt se to jako stává míň a míň no, bohužel.

A co třeba partnerský vztahy?

Tak ty nejdou vůbec. To za to dám ruku do vohně. Neznám nikoho, komu by to dlouhodobě klapalo na drogách. To... i když je to smutný, jako, tak si ty vztahy udržujeme všichni jenom proto, abysme prostě nebyli sami, no. I když jsou to jenom vztahy plný hádek... podvádění... lhaní... a já nevím, čeho všeho. Prostě nic dobrého na tom není. Jsou to takový ty toxický vztahy, jak se říká (smích).

A co vztahy třeba s tvojí rodinou?

Tak to mám, zaplaťpánbůh dobrý. Mám úžasnou rodinu. Díky za to, ty jo. Za což jsem fakt nejvíc vděčná, jako. I když jsme tam měli nějaký... takový chvíle, jakože když to zjistili a to, tak se s tím nedokázali vypořádat. Ale jako, zvládli to. Jako klobouk dolu před nima. A fakt jim za to nepřestanu nikdy být vděčná.

Takže oni věděj o tom, že seš teda závislá?

No samozřejmě. Tam člověk neutají, pokud s nima jako třeba žije v jedné domácnosti, tak jako dlouholetě to nejde...

Cejtíš teda od nich jako podporu, nějakou? Od té rodiny?

No, velkou podporu. Možná i proto, že jsem byla pět let čistá, takže viděli, že jako... nějakou dobu prostě dokážeš fungovat, tak prostě doufaj, že se to stane znovu, no.

Hmm. A jak prožíváš svůj sexuální život?

(Smích) no (smích). Můj sexuální život, jako, byl vždycky v pohodě (smích) a teď mám takovýho přítele, už sedm let (smích), kterej sexuálně žije spíš se všema vokolo, jenom ne se mnou. (Smích). Takže (smích). Takže je to docela smutný, no. A já jsem prostě debil věrněj a... tohle nedokážu no. Takže, takže asi tak (smích).

A třeba kdybysme se zaměřily, jako, na sexuální aktivitu jako takovou, tak třeba seš aktivnější, když seš jako v té závislosti?

Určitě, určitě no. To jako, si myslím, že má každej. Hlavně chlapi, teda. (Smích).

A třeba i praktiky jsou nějak odlišný? Když jsi v závislosti a když nejses?

Jo. Vona spousta lidí na těch drogách, právě souloží furt. Nebo fakt hodně často, jo. Víc než normálně. Takže potom už roupama nevědi, vlastně co by, takže zkoušej všechno možný. Jo? Tam...

Co tím myslíš? Třeba všechno možný?

(Smích). Na tohle nevim, jak mám vodpovědět (smích). No, jako věci, co normálně člověk ani nevyzkouší, jo? Já nevim, třeba... (Smích).

Tak. Tak třeba že hetero kluci chtěj zkoušet strkat (smích) různý věci do zadku, jo? Třeba připínáky nebo cokoliv jinýho (smích). Jo, a takovýhle věci, že prostě by to člověka asi ani normálně nenapadlo... nebo napadlo, ale jen málo lidí, jo? Tak tohle normálně jako velký procento z nich, z feťáků. Já jsem se s tím díky bohu, naštěstí teda nesetkala (smích). Ale taky jsem měla jednoho takovýho, nikdy to na mě nezkusil naštěstí (smích). No.

No a zažíváš třeba pocit bezpečí? Když jsi vlastně mluvila o tom, že vlastně i když víš, že tě ty lidi můžou okrást, tak je to lepší bejt s nima, než bejt sama. Tak zažíváš někdy ten pocit bezpečí?

No, vzhledem k tomu, že mám sedm let tady toho přítele, vokterym jsem mluvila, tak... s tím jediným člověkem já mám ten pocit bezpečí. Asi. To i přes ty všechny problémy, vlastně mě drží jakoby s nim. Aaa, emm, naštěstí jo? Nebydlím, bydlím u něj, takže tohleto se mi nestává, že bych si musela tam tahat lidi. Mám tam jeho, jako. Ale jinak jako, právě, že spouště lidí v

okolí se to... tohleto stává. Je to fakt běžný, no. Jo, takže díkybohu, jako mám jeho, ale jinak partnerskej vztah stojí za prd, jako to... no.

No a když jsi vlastně mluvila o tom, že tě jako... že on je promiskuitní hodně... tak třeba jak tady v tom smyslu prožíváš jako... pocity bezpečí? Třeba když narazíme, já nevím, na nějaký pohlavní choroby nebo tak?

No my spolu moc nespíme právě, no. (Smích). Jako když už, tak většinou... po určitý době jsem řekla, že prostě bez kondomu, jako, s nim spát nebudu, tak takhle, no. Je to sice smutný, ale je to asi jako jediný bezpečný.

Takže nějaká obava tam... tam je?

No tak samozřejmě, protože jako to s čím von spí... to je k breku, úplně jako (smích). No ne, samozřejmě, u těch lidí se to stává často, že maj nějaký nemoci. Takže se bojím, no, to je jasný.

A jak bys hodnotila svojí finanční situaci?

No tak hele, já jsem byla celá... celej život zvyklá pracovat, i když jsem jako dřív brala, takžeee vždycky jsem to brala tak, že pokud chci fetovat, tak na to musím mít peníze, jo? A nikdy jsem neudělala to, že bych někde s někým spala kvůli drogám... nebo že bych kradla... jo, takhle. To já jsem nikdy nedělala, jsem si na to vždycky vydělala. Jo, tak samozřejmě jako, ty peníze, který jako... co člověk vydělal, tak mohl použít úplně jinak, ale jako šly do toho, no. Ale tak, jako to nejdůležitější bylo pokryto. Sice už nějaký dovolený a takle, to si dovolit nemůžu (smích), ale... nebo nemohla jsem.

A dluhy třeba nějaký máš?

Dluhyyy, dluhy jsem nikdy neměla. Dluhy mám až teďko jako, mám poprvý dluh kvůli policajtům, protože jsem byla na výslechu a odmítla jsem vypovídat. Protože mi to prostě nepříjde nejsprávnější, jako někoho práskat, jo. To je prostě podlost. Tak jsem odmítla vypovídat a ten policajt mi dal 10 000,- Kč pokutu za to, tam. Takže to je teďka... tak to splácím a to je jedinej dluh, kterej v současný době mám.

Uhhh. A zvládáš to teda nějak splácet?

Jooo. Splácím to pravidelně. Já to nemám zas tak vysoký splátky, takže jako to zvládám. Budu to sice platit dýl, ale... jako mám jistotu že to splatím.

Uhhh. A když jsi teda mluvila o tom výslechu. Tak třeba jakej to byl pocit jít na ten výslech? Nebo máš nějaký větší zkušenosti? Třeba takhle s policií?

Vůbec, vůbec právě. Já na to, kolik let jako mám za sebou vodfetoáno, tak jsem nikdy na výslechu nebyla (smích). Což je dost divný, ale vždycky se mi to vyšlo, i když jsem párkrát měla jako na mále. Že potom jsem zpětně zjistila, že ježišmarjá, jsem odněkud odešla a pak tam naběhli policajti (smích). Takže... ale já jsem šla vlastně... nejdřív jsem zažila zátaň jako na dealera, u kterýho jsem byla... než výslech. Ten přišel až potom, asi poprvý v životě, takže... a to byl právě von, no. (Smích).

Takže je to častý, že takhle ty policajti naběhnou do těch bytů a... ?

No samozřejmě, to se děje dnes a denně, jako tam...

A kvůli tomu třeba strach nemáš? Že by se to mohlo stát, takhle když u někoho seš?

No, to už se stalo. Samozřejmě, že v té době jako, mám větší strach, jo (smích). Protože už jako... už mluvili na mě tak, že jsem jako... že vědí vo koho de, jako se mnou, takže. Jako nechci se teďka nikde moc vochovejat, aby (smích). Jako už by to bylo divný, no. Nechci z toho mít nějaký další problémy, to je jasný. Ale teď to nehrozí, když jsem čistá. Nebo jako doufám, že to nějakou dobu nebude hrozit (smích).

Uhm. No, s kým sdílíš prostředí, ve kterém žiješ? Já vím, že jsi mluvila o tom příteli dlouholetým, tak žiješ jenom s ním, nebo třeba býváš i někde jinde? Nebo jak to je?

No, bývám i doma u babičky.

A tam seš třeba jak často?

Hmm. Třeba jednou, dvakrát... jednou týdně, spíš tak.

A jak to tam probíhá? Seš spokojená s tím, jak to takhle máš?

No, to je taky složitá otázka. No, jako spokojená... tak je mi jako třicet tři let, chtěla bych... to je už normální bydlet normálně s přítelem, že jo, ale... ale tu babičku jako nechci nechat úplně samotnou, jako já ji mám hrozně ráda a já jsem jí fakt vděčná za všechno. Jako, takže taky tam chci bejt s ní, aby tam nebyla sama, že jo?

Hmm. A když jsme mluvily o té podpoře. Cejtíš podporu svého okolí, tak ty jsi mluvila hodně o té rodině, že tam jí cítíš. A jak je to třeba s tím dalším okolím? S těma dalšíma lidma, když teď vynecháme tu rodinu.

Ano... jakože s feťákama?

No, třeba tak. Nebo i ten přítel. Co tě napadne.

Nooo. No ten přítel. Jako podporuje i nepodporuje, no. Jako psychicky, jo. Protože jsou samozřejmě... tam s nim, jako jediným, mám opravdu pocit bezpečí a... a klidu, ale zároveň jako, ty jeho avantýry. Mi to jako dost... jako mi to úplně neulehčují, jo? Ted' mi naopak právě dávaj docela zabrat, takže... i po tý době. Takžeee těžko říct u tohodle jo. A kamarády... v uvozovkách (smích)...jako podporují. Některý jo... některý ne, ale to - téměřkám spíš známý. Těm, co říkám kamarádi, tak většinou podporují.

Hmm. Ještě k tý podpoře. Tak podporují tě třeba v tom, když se snažíš ted' přestat?

Jo, podporou mě hodně. Jako zas ta rodina nebo ty známý?

Myslim ted' ty známý a třeba toho přítele.

No tak přítel moc ne. (Smích). Sám by to teda taky potřeboval, ale... emm, ty známý jako... spíš tak, že se prostě neozývají radši. Protože jako, to známe všichni. Že člověk se snaží, se tomu vyhnout a čím víc se ti někdo ozve, jo, tak tím víc to láká. Jo... a ne každéj má úplně takovou vůli bejt s těma lidma i ze začátku jako... v kontaktu denně a tak... jo, takže v tomhle tom jako, mě podporují, no. Možná je to i tím, že třeba jako zrovna nic (smích)ode mě nemůžou mít. Nevim (smích). To je... jako jak jsme se o tom bavily, no. Těžko říct jako.

No a ten přítel, teda. Když se ted' snažíš přestat a on ne, tak jaký to je? Třeba v tý domácnosti pro tebe?

Hodně těžký, no. Je to hodně těžký. Tak von je taky dost pryč (smích), takže... to mi to možná trošku ulehčuje. No, tak hádáme se víc, no... to je jasný.

A jaký máš záliby? Nebo jaký jsi měla záliby?

Mmm, no to už je hodně dávno (smích). Jaký jsem měla záliby... tak, když jsem začala, tak jako byla moje hlavní záliba parta. To je jasný. Nebo i předtim jako... byla jsem puberťák! Nooo... no vlastně ani nevím, jako nemám v současné době zatím žádný záliby, no. Měla jsem tetování dlouhý roky a... ted' jsem zrovna ve stádiu, že mě nebaví nic, takže. Uvidíme, co z toho bude, ale jako určitě si nějaký musím najít, jo. Nebo to přijde samo.

No já tady teda ještě vidím, že tady máš všude jako kytky. Tak to bys třeba nepovažovala za zálibu?

Já jsem vyučená květinářka (smích).

Aha!

Ale... to asi, jako úplně... bych nechtěla dělat. Ani jsem to vod tý doby už nedělala. Ale kytky mám ráda. (Smích).

Ráda se o ně staráš teda?

Jo, tak vono to udělá takovej pocit domova, bych řekla. Určitě to zhezčí ten byt.

Uhhh. A jaký místo v tvém životě vlastně představuje víra? Ted'... nemusí to bejt jenom víra v boha. Může to bejt jakákoliv víra.

Emmm. No, asi by pro mě měla bejt nejdůležitější ta víra v sama sebe, no. Když přestáváme, potom v nic jinýho ani věřit nejde, si myslim. Když jako feťák chce přestat. Ale je to strašně těžký tohleto v sobě vobjevit, no. Protože, vlastně, už člověku nezáleží potom na ničem, na sobě vůbec ne. Tak proč by pro sebe něco takovýho měl dělat, že jo. Je to fakt... je to začarovanej kruh, no.

A třeba víra, jako klasická, tak to ti něco říká nebo neříká?

Ne, ne ne. Tady v tom jsem nikdy nebyla vychovávaná a... to né. (Smích).

A je třeba něco konkrétního, v co věříš do budoucna?

Mmm, na to, že bude zase jednou dobře, no. Že se mi ted' povede prostě, se k tomu už nevrátit... třeba na dobro... doufám, že na dobro. A že mi bude zase fajn. Protože bez těch drog je mi fajn.

Uhhh. Tak jo a ještě je něco, co by jsi chtěla dodat? Tak celkově, napadá tě něco?

Že mi přijde hrozná škoda těch profetovanejch let, protože... z toho mám jedno velký vokno vlastně. Nemám na to ani moc žádný vzpomínky. Jako samozřejmě nějaký mám. Se zasměju. Si myslim, jako, že do konce života nad těma věcma se zasměju, jo? Ale... vopravdu to prázdno jinak převyšuje nad těma, nad těma dobrejma vzpomínkama. Jako těch pár... to jsou prostě roky prázdnoty pro mě. A nedalo, nedalo mi to vlastně, jako nic moc dobrýho. Ze začátku samozřejmě jo. Říkám, ta droga nejdřív jenom dává a pak si najednou člověk všimne, že... mu to už vůbec nic nedává, jenom mu to bere. No.

Co ti to třeba sebralo?

(Pauza)

Já... prostě kus života! Obrovskej kus života, protože těch let bylo fakt dost a... mohla jsem... mohla jsem to prožít prostě úplně jinak. Mohla jsem si ten život užít a ne to žít tady v tý prázdnotě, no.

A máš nějakou představu, jak bys ho žila, kdybys nebyla na těch drogách?

Už jenom to, že by si člověk právě užíval ty maličkosti a... tak prostě žije jinak, jo? Takový... vychutnáváš si ten život, jo? Můžeš něco zažít, cestovat! Jako taky jsem cestovala, ale

samozřejmě... ne tak, jak bych mohla třeba, jo? Moc nevím, mohla jsem mít prostě spokojení partnerství. Ne sedm let takhle... jak ho prožívám, jo? Vždyť to je taky obrovský kus života a je to vo ničem. Hmm. A takhle prostě nejsem spokojená.

S tím přítelem třeba plánuješ nějakou budoucnost?

Plánovala jsem určitě (smích), docela i dlouho jako (smích) mi to vydrželo, ale ne, no...Hmm. To je jasný, že tohle nepude.

Ty říkáš, že to nepůjde, ale už jste spolu sedm let, že jo?

No, ale tak jak jsme... no, já si myslím, že to už je tak zabité téma, téma skutkama, co přišly. Co se tak tam vdehrály z obou stran, že... nás držívopravdu jenom ten pocit, jako jistoty no. Toho druhýho. Je to škoda. Protože jak jsme se bavily o tom přátelství? Tak tohleto byl můj jedinej, jakoby fakt kamarád, jako na kterýho jsem se mohla spo (zlomeným hlasem)... spolehnout.

A dlouhý, dlouhý léta právě, takže... takže tohle mi je jako nejvíc líto, no (pláč).

Hmm, takže tak, no. Protože vím, že jako tohle... takovýho člověka už jako nenajdu, prostě. (Pláč). I kdybych se k tomu třeba vrátila. Jako, pokud bych se k tomu teda vrátila, tak takovýho člověka už v životě nenajdu. ...no.

Ještě něco bys ráda řekla...?

... já už ani nevím...

Dobře, tak jo. Já moc děkuju.

Jo, já taky...

Co si představíš pod pojmem kvalita života?

Kvalita života... umění. Svět v obrazech. To znamená podporovat to, co umíš, co ses naučil... co ti kdykoliv šlo. Ten svět v obrazech. Ať je svět krásnej tak, jak ho vidíš.

A jak bys hodnotil svoji kvalitu života?

Mmm no. Snažím se, aby byla co nejlepší. Samozřejmě ne pokaždý to šlo... s tím jak jsem žil a tím, s kým jsem žil. No. Většinou je to každého vina. Nebo většinou je každé strůjce svého osudu.

Jsi spokojenej s tou kvalitou svého života?

No... momentálně úplně ne. Taky mě to zahnilo i do úzkých. Málem mi to vzalo nohu, že jo. Protože jsem si jako myslel, že jsem asi nesmrtelný. Třeba i na nějakých látkách nebo tak podobně... který mě jako bavěj, teda samozřejmě, ale nic se nemá přehánět.

A jak se ti to stalo, s tou nohu?

Enhm, byl jsem napitý. Spadnul jsem ze stromu do křoví, probodlo mi to... byly tam nějaký, prostě asi uřezaný větve a tohle, tak mi to probodlo nohu. Na dvou místech a... léčil jsem se sám, jsem do toho dostal zánět. Protože jsem pil docela dost vína a nestaral jsem se... možná tak nějak o sebe, jak bych měl. Myslel jsem, že všechno jako... že si samo poručí, jo? Jak mi to většinou šlo. Imunitu mám dobrou, ale na to se člověk nesmí zase jako úplně spolíhat. To musí podporovat něčím, že jo?

Jak vnímáš svůj zdravotní stav kromě tohoto zranění?

Svůj zdravotní stav vnímám... Fmhmm furtdobře. Určitě spíš... jakože líp než hůř. Hodně věcí je v hlavě. A když člověk pochytl nějaký, prostě věci, který to můžou omezit nebo ublížit tak. Pak si myslím, že ta prevence je důležitá, tak pak může... pak má vyhráno. Jinak... je to tenká linie. Samozřejmě nebrat to na lehkou váhu. Když už něco tam je.

Co tam třeba je?

Zánět třeba. Hodně věcí je o zánětech, jo... čínská medicína se tímhlectím zabývá. Jako jak předejít, prostě, věcem, který jsou špatný a když tě něco bolí... nebo komunikovat, prostě s tělem. Nebýt zase hypochondr - auau - rozhodně ne. Ale nechat to zase dojít tak, jako že si člověk vyndá větve z nohy a že si myslíš, že to bude v pohodě, třeba za týden (smích).

A třeba psychický zdraví?

Psychický zdraví... psychický zdraví je důležitý, no. To je ta hlava. Tam se taky musí předcházet leccemu. Nenechávat to jenom na těch látkách, nenechávat to na drogách..., který třeba jako můžou v nějakých chvíli pomoci. A myslet hlavou, no. Svoji vlastní, která nerostla na drogách.

Uhhh. A ty se cítíš psychicky v pořádku?

Ehh, rozhodně ano.

Jak aktivní se třeba cítíš být?

No. Býval jsem aktivní... aktivnější a chci být zase tak aktivní, jako jsem býval.

A kdy jsi býval aktivnější?

Býval jsem aktivnější před tím, než jsem začal možná víc... eeh, jakoby věřit tomu, že droga mi... droga mi k tomu pomůže, jako. Samozřejmě já jsem věděl, že to takhle funguje. Ale zabřednul jsem do toho taky a pak vlastně už jsem měl třeba takový dny, že když jsem tu drogu neměl, tak jsem ty aktivity nedělal. Nechtěl jsem je dělat. Dělal jsem je jenom pod vlivem drog, nebo který... když mi to v tu chvíli řekli. A když jsem právě tehdy, s tímne skončil včas... což je prostě ten vodpočinek, a to, že se nemá nic brát nebo... no, brát na lehkou váhu a to znamená každý den. Tak pak mi bylo hůř a hůř no, vlastně. Takže. Ptali jsme se na tu fyzickou aktivitu, že jo?

Nebo klidně i psychickou, prostě obecně jak aktivní se cítíš?

Ano, tam se hádá duše s tělem, jak se říká. To se má poslouchat vobojí. Ne jenom jedno. Jinak je něco špatně. A ujede vlak. Ať tak nebo tak.

Jak uspokojivý se ti zdají být tvoje vztahy?

Jo... uspokojivý... se mi právě... jenom zdály asi. V poslední době, když jsem začal třeba víc brát drogy, tak se mi zdály ještě uspokojivější, přestože to tak vůbec není. Todle bylo velice mylné. Tam je jistý... nějaký asi aktivní, aktivní blok či průběh toho, že... ti má být líp a je. A naznačuješ to těm lidem a přitom neřešíš ale svoje vlastní problémy, který jsou dost velký a ty lidi to vidí a chtějí ti s tím pomoci. A ty na to úplně, vlastně kašleš. Jenom v tu chvíli jim říkáš, mažeš jim med kolem pusy: „To bude dobrý... to bude ještě lepší.“ a není. Chápeš... určitě. Mluvim upřímně tak, jak to ze mě de. Je mi fajn.

Děkuju. Děkuju, to je dobře. A teď předpokládám, že jsi mluvil asi spíš o partnerských vztazích, nebo i o rodinných třeba?

Předpokládáš... dobře, že spíš o... partnerských vztazích. Takže jsem nějaký měl a dost jsem jich, si myslím, že zkazil dost. S tou závislostí. A i s tou závislostí dávat přednost před tím druhem, před tou drahou polovičkou. Což byla vždycky škoda. To jsem si uvědomil až v poslední době. A to už člověk má něco za sebou. Tak se sám sobě člověk může i smát. Nebo taky ne. A o rodinných... tam si myslím, že... to dáme do kupy. Já jsem se jim jenom nechtěl v některých stavech vůbec ukazovat. Ve svejch zbojnických akcích a votravovat jako dřív a brečet... vlastně už na špatným hrobě, protože to je můj život. Mám ukázat prostě, že... nebo mám - chci, aby ze mě měli radost. Ti dotyční. Kteří vlastně mám bezmezně rád a udělám pro ně všechno. Nemohl jsem se jim podívat ani do očí, v tu chvíli. Což je sestra, švára - její přítel, že jo, mamka a její přítel, asi i táta určitě... rocker nenáviděnej. Protože jsme vlastně stejní. Jako vepři.

S tátou jste stejný?

Hmhm.

A kdy třeba to začlobejt takhle komplikovanější? S těma vztahama v rodině?

Když... kdy? Nooo to tak nějak... tak nějak se to táhlo celou tu dobu, i když jsem měl, jak bych řekl, slávu a všechno kolem. Že jsem hrál v kapele, dostali jsme se do Švýcarska a Německa. Hrál jsem, co jsem chtěl. Měl jsem i na to peníze. Ale zase jsem úplně v některých věcech vlastně nechtělbejt až tak moc, tak jsem dával, dával na odív tomu umění. Věnoval jsem se tomu, to mně pomáhalo. A... ale! Pod vlivem alkoholu, marihuany a pak teda... pervitinu dohromady, jsem si myslel, že si vystačím hodně sám. Začal jsem být sobecký. Namyšlený, nabubřelý, asi zřejmě. A to mě dostalo až vlastně k rozpadu kapely a na ulici. Na tý jsem jako poustevník zjišťoval co a jak a... nenechal jsem, jakoby, to bejt ladem. Dostal jsem pejska, vokterýho jsem se musel starat - vokterýho jsem se chtěl starat. Ten mi strašně pomohl. Ukázal mi, jak vlastně žít. Nepotřebujeme nic. Jenom se najíst, napít, spát. Nooo.

V čem jsi třeba začal bejt sobeckej?

V tom, že... jsem druhému nedával to, co chtěl. To, co říkal... to, co myslel.

Měl bys nějakej příklad? Třeba konkrétní, ať už z té rodiny nebo z partnerskýho života.

Nedodržoval jsem.... nedodržel jsem slib, kterej jsem dal. Nedržel jsem čas. A vnímal věci lehkomylně.

Kdy jsi vlastně začal brát drogy? To jsi začal s tou kapelou nebo?

Víceméně. Ale až pozdějš. Kapelu jsem měl... s kapelou jsme začínali už od nějakých mých šestnácti let. Drogy jsem začal brát až někdy... v pětadvaceti. Nicméně drogy... tvrdší drogy. Nebo pervitin. No, heroin mi nic neříká. Uspává a uspává i bolest, kterou člověk má v sobě dokázat... prostě zpracovat. Takže oblbováky, jako prášky a... to není vůbec pro mě. Pervitin, ten mi jenom stimuloval to, co já jsem vždycky chtěl. Dokonce, dokonce zvítězil i nad tím, že jsem začal pít tvrděj alkohol a nepamatoval jsem si. Měl jsem... byl jsem hodně hloupej. Což není můj cíl.

Pamatuješ si třeba, kdy jsi ho měl vlastně poprvý?

Pervitin? Nooo... To si... to je zajímavá otázka. To si úplně nepamatuju, ale myslím si téměř... jistě, že to bylo někdy... po střední škole, ale už jsem byl v práci třeba 2 roky, tak kolem jednadvacátýho, dvaadvacátýho roku. A vlastně... můj večírek mi to... v tu chvíli... to bylo to po nějakým večírku. Pařili jsme na koncertě v sobotu. Až do neděle do rána a v neděli nad ránem někdo přišel s pervitinem a že tam má něco navíc. A já, že pervitin jsem nikdy moc neměl, tak ať to sem šoupne. Ale ať to nepřezene. Tak mně dal jistou lajnu. Přišel jsem na taneční parket, kterej byl ještě rozjetej, myslim si snad i do sedmi nebo osmi a začal jsem tancovat s každým, s kým to šlo (smích). Bylo mi hrozně fajn, prodloužilo mi to vlastně mojí "akcion", mojí party. A pak už jsem si ale na něj nikdy nevzpomněl. Jenom jsem říkal, jo, to bylo dobrý... tak asi, jako když jsme si dali někdy houby (*pozn. lysohlávky*) nebo tripa (*pozn.*

trip = LSD) nebo extázi... to jsou takový příjemný... no, myslím si, že extáze je teda spíš příjemný mezi lidmi, kdežto trip s houbama - jakopsilocybin (*pozn. látka, obsažena v některých houbách*) - to je zase takový hodně přemýšlivý. Tam musíš mít člověka u sebe, kterému... věříš, s kterým si chceš povídat, s kterým chceš bejt. Jinak to může dopadnout špatně. Kdežto extáze, to může být člověku, kterému nevěříš a je to úplně jedno a říkáš si: „Sakra, na tobě něco je.“ (Smích). To je hrozně vtipný, na těchle drogách. Obě mě bavily, v jistou chvíli. Nikdy se nemaj míchat a nikdy by neměli být kontra. Co říkám. Vyzkoušel jsem to. A dycky mi bylo blbě, když jsem to udělal obráceně (smích). Jsem si dal tripa mezi lidmi a mezi koncert, kde ty lidi ani třeba neznám a vim, že bude akce. Odcházel jsem, šel jsem si radši někam sednout k vodě a říkám: „Tak tam já nejdu.“ Kdežto, když jsem byl na extázi a chtěl si povídat s jedním místním člověkem a nešlo to, tak... jsem zase taky raději odcházel, protože to bylo hrozně kontraproduktivní.

A ten pervitin jsi častěji začal brát kdy? Nebo pravidelně?

Pervitin, ano... to bylo potom, jak říkám, teda kolem toho dvaadvacátýho roku. Když jsme byli na nějaký týpárty, takže první chvíle, když to občas někdo přines a já jsem tomu nedával nějakou váhu. A pravidelně to bylo... hm hmm. Ne že bych se nad tím musel nějak zamejšlet, ale docela i pro mě je to teďkon otázkou... jo. Už vim. (Smích). Hezké. Ehh, jistě to bylo v danou dobu spojeno s mými vztahy. Tak tam jsem občas předtím měl, ale občas jsem si trošku ulítával víc na tý extázi, která byla tak... konkrétně konkrétní. Že s každým se můžeš bavit, s každým můžeš tancovat. A... tak jsem byl s jednouslečnou, krásnou... starší, která byla dlouholetě na pervitinu. Ač psycholožka. Ač ehh, magistra.

Aha!

Hmmm. Velice zajímavé. Ta mi to právě... neříkám, pardon, ač, ale možná vůči ní jinak a... samozřejmě ona... byla skvělá. V jednom... jako každá, s kterou jsem byl. Nelituju žádného vztahu. Rozhodně teď jsme u toho pervitinu. Jednou jsme byli takhle u ní doma. Už jsem tam byl asi třetí den. A u toho cosi bílého... *dáš si taky?* Říkám: „Jo, dám!“ No, měla to velice silné, takže jsem... říkal: „Má milá, krásná... tohleto je docela síla! A ona: „Je ti snad špatně? Chceš kafe?“ A všechno začala řešit kolem. Takže vlastně mě naučila tu drogu brát, abych to zkrátil. Teďkon jsem se na to trošku zasníl... pardon... naučila mě, naučila mě tu drogu brát v takovém stylu, že: „*Ty ale teďkon už seš druhý den, takže prosím tě... ne, už nic nemáme. Nechceš jít spát?*“ Naučila mě na tom spát, jíst, chovat se. A pak to nechala na mně. „*Dál už je to ale na tobě. To není pro každého.*“ A takovým démonem, stát se, né každý smí (smích). Toho někoho může třeba přizabít a... samozřejmě je to pro inteligentnější, asi lidi. Určitě... pro lidi, který... vědí, co maj dělat. Přirozeně. Reflexní.

Měl jsem jistou Matyldu - učitelku a ještě samozřejmě magistru. Byl jsem vždycky rád, když jsem si se svojí přítelkyní mohl... o čemkoliv promluvit. Jakkoliv. Takže se se mnou stala i kolikrát takovou přítelkyní s koulema, jako když by byla chlap. A já jsem se stal i pomalu tou ženou, která brečela, což je super. A vždycky měla jistou inteligenci. Ne že by mě uráželo být s blbkou. (Smích). Aleee asi tak, možná trošku ano.

Na tom pervitinu. Jakože souznění tam bylo dobrý a když to šlo i u druhé strany, tak i sexuální souznění bylo velice kvalitní. Rozhodně si nemyslím, že by bylo kvalitnější než normálně, ale možná to bylo delší, no.

Ted' přesně je otázka: Jak prožíváš svůj sexuální život?

No to jsem ted' řekl...

No, tak ještě víc, kdybys to rozvedl.

Svůj sexuální život prožívám. Rád. (Smích). A intenzivně. A aby byl na obou stranách úspěch. Rozhodně. Většinou chlapi bejvaj úspěšný dost často, takže jsem rád, když je úspěšná druhá strana dřív než já. Pak střílet můžu vstrejma.

A třeba kdybys to srovnal. Jako sex za střízliva a sex pod vlivem. Myslim ted' pod vlivem pervitinu, konkrétně.

No... jasně. Sex za střízliva je stejně super, jako za... pod vlivem pervitinu. No. Akorát ten pervitin je někdy zadarmo. Jo? Že vlastně tam... člověk si na tom... sexu za střízliva, člověk musí třeba pracovat, že je to... na nějaký bázi. Určitě na tom pervitinu, člověk si ho dá a...ví, co má dělat? To jsem nechtěl říct. Jenom že eh, má delší životnost. Je intenzivnější. Impulzivní. Krásnej. A vždycky počká na druhou stranu.

Pod tím vlivem?

Uhhh. Možná je to taky... trošku taková... jak bych to řek.

Fatal je to. Dobrá komunikace. Vyšší komunikace, v něčem. Což se dá teda jako i vypilovat za střízlivejch stavů. Ale musí člověk chtít. Dá se to i kombinovaně. Pak je to fajn, to doporučuju. (Smích). No. Pardon.

(Smích). V pořádku, v pořádku. Zažíváš pocity bezpečí? Nebo zažíval jsi?

Hmmm, zažíval. Zažíval jsem pocity bezpečí. A v tu chvíli, když jsem začínal pak na ulici zažívat... .Když jsem teda začal být na ulici, začal jsem zažívat pocity nebezpečí, taaak jsem začal bojovat proti strachu.

Uhhh. A ty seš ted' na ulici teda?

Ještě jsem.

Jak dlouho?

Ale díky nejmenovanejím kamarádům, tak na ulici bejt nemusim. Už. Že se mi i víc věří. Já jsem byl dost... rozporu, rozporupnej, u těch věcí. A jsem na ulici třetím, čtvrtým rokem. Ty dva roky to bylo poustevničení a zjišťování věcí. A vlastně i takovej pustej ostrov, postarat se sám o sebe a... mmm, nemít něco, tak najít si něco, aby prostě člověk mohl prostě zrealizovat? Jo? Zas z ničeho udělat víc. Naučit se žít jenom za... pár korun a nakrmit svého pejska, se kterým tam seš, samozřejmě prvního, protože ten se o to nepostará. A pak to všechno šlo, protože on byl veselej, šel dopředu a já jsem zase si zařizoval pro sebe. Byl v tom pak i alkohol,

bylo to vo lidech, nebo i ten pervitin, taky vo lidech... kde jsem se zas nepohyboval... čím jsme si pomohli. U perníkářů to bylo hodně...noční směny. A po nocích prostě zařizovat, možná někdy i krást.

A s kým takhle jako sdílíš to prostředí vlastně, tady venku na tý ulici?

S jistými. Jistými závisláky i nezávisláky, trampy, i ztracenými dušemi. Tady naopak seš ty ve finále... pak pomáhat, protože jsi zjistil, že kolikrát pomáhají úplně ty... lidi, u kterých bys to nečekal. Sdílím to... sdílel jsem to dost často se (smích) squatterama (*pozn. lidé přebývající v cizích opuštěných domech, bez placení nájemného*) a s různými lidma, ale zjistil jsem - jako všude - nepotřebuju kolem sebe tolik lidí. A některý lidi nestojí za to... nebo nestojí, to bych takhle nechtěl říct... ale jakože nechtějí, nechtějí dál pomoci, nechtějí si pomáhat navzájem, spíš si jakoby škodí. To mě prostě začalo štvať strašně moc. A proto jsem... já jsem možná už to říkal trošku... eeeh, proto jsem to... jsem byl víc samotář s pejskem. Tak za bandou jsem zašel, ale pak jsem měl svoje. Bydlel jsem sám a ne s víc lidma. Vlastně mi to vadilo, ale pak když někde jsem byl i tady na návštěvě nebo takhle, tak jsem to nedokázal moc občas zúročit, že jo. Protože jsem byl jenom ten sobec, jenom pro sebe, ale tak to nebylo... jen jsem se lekal některých věcí.

A jsi s tím takhle spokojenej? Jak to je...

Mmm, rozhodně už ne. Bylo to nějaký období mýho... mýho života. Který bylo potřeba... zapotřebí. Takže jsem se vlastně vodpíchnul... staří otcové říkali *odpíchni se ode dna. Správněj chlap se musí dostat úplně na dno, vodpíchnout se a jít dál. Pak se ukáže, co v něm vlastně je.* To mně bylo řečeno. A jak sudičky, jako strýc, otec a druhý strýc, to říkali, když byli v ráži. Když byli střízliví, tak jsem říkal: „Co to... táto, strejdo, říkáte? Já se vod toho dna vodpíchnu!“ V tu chvíli jsem myslel, že už jsem na dně, tak jsem vůbec na dně nebyl. Tak jsem se dostal na tu ulici a přijmul jsem ji tak, jak jsem jí přijmout... ani možná nechtěl, ale přijmul. A bylo to tvrdý pro mě. Koukat do popelnic... koukat na jistá místa, jestli mi dají najíst. Nebo jestli mi někde dají napít a pak se začít starat o sebe. A pak jsem začal být poustevníkem a začínal se odpíchávat od toho dna. I se svym psem. Občas, když jsem se choval jako zvíře, bylo mi líp. Když jsem se choval jako člověk...

Tim myslíš ted' co?

Tim myslím... myslím tu přirozenost. Tim myslím... to, co je zapotřebí. Že nepotřebuju žádněj alkohol, ani žádněj perník. Že potřebuju nakrmit toho svýho pejska, ať je veselej. Já... že na ten rohlík už si vydělám, to je jasný, protože už jsem měl na tý ulici naučený věci, za který se daj vydělat peníze. Byly to třeba dvě, tři stovky na den. Byla to stovka, někdy padesát korun. Když to člověk nedal vlastně jinak, že jo. V tom je to úskalí, že perník není zadarmo, ani ta marihuana. Když jsem to nedal nikam jinam, takže nám bylo vlastně fajn. Že zase... ten Orbis pictus, ten svět v obrazech to bral všechno... to takhle nejde. Musim se trošku... se na to podívat z jinýho úhlu pohledu. Ano, to samozřejmě bylo vždycky fajn. Ale je dobrý to mít podchycený, no. Jak se dostává člověk do úskalí nebo špatnejch... Jo, jako pak pro ten perník udělá to, co by dělat normálně neměl.

Třeba?

Třebaaa si nechá najmout na hlídání někoho slabšího, kdo zrovna je uzurpovanej. Anebo je najmutej na někoho, kdo prostě dělá špatný věci. A přitom to není až tak... jak to vypadá. Stalo se mi konkrétně, že jsem měl pomoci jednomu člověku, kterej mně perník párkrát dal a pak mi ho dal asi za sedm set korun za to, že jednomu člověku já dám přes... hubu. To právě proto, že mě to občas bavilo nebo jsem uměl boxovat. Naučil jsem se na ulici krást a nebát se. Chodit sám. To člověka překvapí. Občas to nebylo ani o žádný rvačce, nebo o nějakým vyjednávání. No a jednou jsem právě takhle byl použit a zjistil jsem, že jdu na známýho. Že ten člověk... že ten člověk je vlastně se mnou. Ten, proti kterému mám jít. Takže jsem najednou měl na jedny straně... po pravý straně člověka s nožem v ruce... po levý straně, kterýho znám a mám rád. Na levý straně člověka se skejtem v ruce, pro kterýho jsem měl jistou záležitost vyřídit. A celý se to muselo v tu chvíli, v tomhle triangu, v tédle... vyřídit, odkomunikovat. A ta strana... ta strana proti který jsem nechtěně šel, mi řekl: „To se necháš už, Luboš, takhle kupovat jenom za perník? To si děláš snad srandu!“ A poučil mě a já říkám: „Ne! To tak není. Za prvé jsem nevěděl, že seš to ty, a za druhý jsem na ten perník měl strašnou chuť. Sorry.“

Jak to dopadlo? Tahle situace?

Tadle situace dopadla právě tímhle odkomunikováním a tím, že jsem koukal na levou stranu... na kluka se skejtem - ten, kterej mi perník dával a ten říká: „Tak co?!“ tak já říkám: „Počkej!“ na pravou stranu jsem koukl, kde byl můj kamarád [REDACTED]. Říkám: „[REDACTED] vodlož nůž! A teď hned mi řekni, co jsi tomuhle člověku udělal, protože já tě jinak budu muset zbít.“ Honza konfrontuje: „No vůbec nic, on se asi pomát. A ty?“ ...mazec no.

Hmm, ty jo. Necítil ses teda jako, třeba nebezpečně v těchhle situacích?

Cejtil jsem se nebezpečně... hlavně vůči jinejm a pak i vlastně, že sobě můžu ublížit. Že to... že nejsem JohnWick a že to není taková sranda, že každýho bych mohl zbít jen tak, jako ve filmu. A když jsem viděl z jedny strany nůž a z druhý strany skejt, napřažený... a já mezi nima, tak to byl velkejkonfront. A nepřijemná situace teda, vopravdu. Protože každej měl něco za sebou, z nás. Jak co se týče pervitinu, tak co se týče třeba i odnětí svobody. U toho s tím nožem, kterej nůž položil, mně bezmezně věří a když přišel z vězení po dvanácti letech a vzal dost věcí na sebe, takže nikoho nepoložil, tak je to pro mě čestný rytíř. Tak já jsem byl ten, kterej se mu vždycky snažil pomoci. A toho si vážil. A to pro mě bylo hodně. Pak se začaly ty kruhy spojovat a zužovat. A obručí spojovat ty co těm, kterým věříš. Já čestným rytířům, nelživým, který ke kulatému stolu patří, děkuju hodně. Ne každý se dostane tam... Chce, ale většinou jo... ale ne tam kam má, takže si to nezaslouží.

Když jsme mluvili o tom vězení, tak měl jsi třeba někdy strach z tohohle?

Docela jo, protože svoboda je pro mě nade vše. Odnětí svobody je pro mě jistá potupa, kterou já bych nezvládl.

Jak že se ti to stalo?

Že se mi to může stát. Takže mám jistý soud. Nedocházel jsem na probační a... takže, vlastně jsem si nevybíral poštu. A nebyl to člověk, se kterým... jsme si ublížili, proti mně, ale už stát versus já.

Uhm. A co to bylo? Jestli se můžu zeptat, jako celkově?

Nepřiměřená sebeobrana. Zlomil jsem nadvakrát nos, no. Člověku...kterej nebyl úplně dobrej, ale má to pod kamerama a obviněn jsem byl já. Ale jako tenkrát, co jsem si myslel o sobě... že se mi nemůže nic stát. Ale byly tam kamery a on mě... vlastně, jakoby nahlásil? Nebo jak bych to řekl... obvinil. A já jsem zaútočil první, v týsebeobraně. Irelevantní... možná.

A za tohle ty jsi dostal podmínku? Pak jsi musel chodit na tu probační nebo...?

Uhm, za tohle jsem dostal podmínku, emm, protože už tam bylo víc šarvátek a jistých, prostě výtržností, který mi spojili dohromady. Nebylo to jenom za tohle, máš pravdu. Mmm, tohle jsem udělal v podmínce, kterou jsem měl už předtim. Já jsem měl podmínku za čistou obranu, ale sekuriťák v Lidlu mě označil za zloděje. Já jsem vůbec nic nekradl, byl jsem naštvaný a ještě mě vyváděli s rukou za zády a lámali mně jí, tak jsem se z toho vymknul. A oba dva jsem pacifikoval. Oni mě, já je. Byl jsem v tu chvíli docela v ráži, takže jsem je zpacifikoval velice dobře, v sebeobraně. Ale pil jsem dost alkoholu... vždycky... když to šlo a to bylo moje úskalí. Takže jsem vlastně vběhl do toho krámu a rozkopl jsem turniket za 30 000,- Kč. A ten... (smích), ten turniket mně pak dal tu podmínku. Sebeobrana byla ještě dobrá, tam jsem toho mohl mít daleko víc. Za ten turniket, byla tam podmínka na nějakých deset měsíců. No a já jsem asi sedmýho měsíce... se popral v tý neblahý sebeobraně. A zlámal jsem tam nadvakrát nos... dotyčnému. Tak eeh, jelikož to bylo právě v tý podmínce a za těchsedm měsíců, tak stát versus já, jsem byl uvede z omylu. Že: „Takhlene, pan █████, začíná to být recidivou. Protože vy jste měl být hodný, těch deset měsíců. A najednou tohle! A ještě, jak vidíme, no tak byl u vás první, když on dal ruce nahoru. To vás nenapadlo?”

„Ne, byl jsem pod vlivem alkoholu.”

„To vás neomlouvá.”

„Vím.”

Takže proto.

A ted' máš kdy - ten soud?

Ted' mám soud za čtrnáct dní/za 3 neděle cca... mám to přesně napsaný. Že... jsem jistý, že tam... dojdu, protože jsem podal odvolání. Zhruba před měsícem jsem mohl jít sedět už natvrdo. I s tou nohou, bolavou. To by bylo hrozně fajn. A tak jsem se odvolal. Takže bych... to mohl uhrát zase na třechtři sta hodin veřejně prospěšných prací. Mám tam furt buď tři sta hodin veřejně prospěšných prací anebo sedm měsíců odnětí svobody... nebo tři sta hodin veřejně prospěšných prací. To už jsem měl i minule.

Takže zatím jsi to uhrál na ty veřejně prospěšný práce?

Uhm, to se teď kon dozvim přímo na tom zasedání, za ty tři neděle. Tam by to mělo být řečeno. A... což teda dorazim rád a rád to podstoupim.

Uhm. A jak bys hodnotil svoji finanční situaci?

Hmm. Špatně. Nebo (smích), tu nemám dobrou a to mě mrzí. Docela mě to sráží vlastně... jakožto prostě to, co jsem všechno o sobě řekl, a tak... jako chlapa vůči prostě druhý straně... nic není zadarmo.

Máš třeba nějaký dluhy?

Nějaký dluhy mám. Nejsou nějak úplně velký, dají se stáhnout. Je tam.

A pracuješ na tom třeba nějak? Na tom splácení?

Rozhodně vim, kde mám splácet a že bych na tom začal pracovat, až začnu pracovat. A u druhých je to... to jsou mí nejlepší kámoši. Jsou třeba dva, který mi půjčili takhle. Tak na tom taky hodlám pracovat. Je to třeba i mamka, teda. Ta, která počká.

A nějaký exekuce... třeba jako oficiální, máš?

Ehh, ano. Mám tam jednu, která je sloučená, teda. Bylo jich víc a je sloučená, naštěstí v jednu, takže tam to stačí vodpálit práci. Oni vždycky čekaj, že jo, že když někde začnu pracovat, tak mně to hned začnou strhávat. Ale dneska je takovej ten v uvozovkách chytřej systém - anti systém, že můžu pracovat na černo a nikdy jim to nedávat. Což je takový hloupý, protože si tě stejně najdou a jak to pak budeš splácet, když se budu... když chci... když budeš chtít, třeba budem mít v ruce nejenom tohohle pejska, ale vnučka nějakýho nebo něco, hezky mu říkat *No tak já nemůžu ti koupit čokoládu protože si můžou vzít ještě 150 000,- Kč do hrobu*, ještě se mnou.

A třeba do té práce plánuješ jít kdy?

Eeeh, práce už mám teď konc sehnaný, do práce plánuji jít hned, jak to půjde... jsem dostal možnost bydlení u kamaráda. ■■■■■ má tři plus jedničku, je tam sám a shání si tam teda někoho, kdo by mu to platil. Anebo mě, že se známe strašně dlouho a věříme si, což by bylo hrozně fajn, takže mi podává vlastně prst a já mu ale tímto беру celou ruku, tak to... ale aby to bylo fajn.

A tu práci, třeba jakou bys chtěl dělat?

No, tak venku mě baví, zahradnický práce mě baví. Baví mi, že za mnou něco zůstane... že prostě když mám udělat zahradu, tak tam mají být nějaký keře, maj tam bejt stromy, má tam bejt jezírko a ono je třeba úplně prázdný, takový smutný. A já to tam nějak jako vytvářím, že jo, s těma lidma, co to uměj a je to krásný potom, protože zůstává za tebou pořád něco. Ahh, plus jakoukoliv práci, která je dobře placená a ne...neubere mě na fyzičnu.

Takže dřív jsi třeba dělal co za práce?

Jo. Já jsem třeba měl okenní servis, byl jsem ve skladu. Dělal jsem i v řeznictví, protože tím jsem vyučený.

Aha, takže seš vyučený řezník.

Hmm. Řezník s maturitou - technolog masa. Potravinářství mě baví do dneška, baví mě spíš teda kuchařina. Mě teda spíš jako vaření... nějaký přípravy a vůbec jako... kolem a kolem a jídelničky a to... takže jako na tom jsem hodně, jakoby, vlastně pracoval.

A že bys šel třeba pracovat do toho svého oboru, nad tím jsi přemýšlel?

Nooo... víceméně jo, ale nevím proč, nejsem úplně severskej typ a mám nedokrvení konečků a mně vadí zima prostě. No a tam je hodně chladu. Jo, technologie masa prostě, u toho... to maso musí bejt chlazený, že jo. Jo, prostě než se to zkazí, musí bejt nasolený a to... no jsou tam nějaký jakoby postupy technologický, který se musej dodržovat. A mně víceméně - nevím, jestli je to úplně v hlavě anebo v těle - vaděj. Proto jsem začal dělat ty zahrady. Takže to potravinářství si ponechávám jako jakkoliv. Mikrobiologie mě baví do dneška... některý latinský názvy si pamatuju. A rozhodně vim, co je HACCP (*pozn. systém, který se zaměřuje na výčet kritických bodů při výrobním či jiném procesu v potravinářství*), vim jak skladovat. Vim, že se nemá porušovat potravní řetězec. A jídelniček, že je docela dobrej některej vyzkoušet... že se člověk má pást i sám, jako že zelenina, jak už taková zelená. Některá je chladivá, některá je hřejivá. Na to je velice dobrá, jakoby čínská medicína... východní medicína, kterou jsem... s kterou jsem hodně často komunikoval i přes bojový umění. Eeeh, není teda tam... je tam jistá spojitost i toho, že mě bavilo dát vobčas některým lidem přes hubu, který si to zasloužili. Protože jsem se to naučil někde a ulice mě naučila, nebejtměkkej a bojovat proti strachu.

Uhm. A když mluvíš o těch bojovějch sportech, tak to jsou nějaký tvoje záliby? Nebo jaký máš i jiný záliby?

Záliby mám v tý kapele, jak jsem ti říkal. Co jsem hrál dvanáct let, takže zpěvy, sound - prostě muzika nebo... prostě zvuk. Vůbec, jako prostě nástroje... jakýkoliv, prostě podporovat. A... podporovat celou scénu, jsou subkultury různý - punkový, metalový.

A co ty jsi hrál s kapelou?

Jooo, death metal.

Uhm a co, ty jsi hrál na nějakej hudební nástroj, nebo jsi zpíval?

Jsem zpěvák. Frontman. Takže komunikace, show, mikrofon, zpěvy. A jistá... jistá, taková... určitá sobeckost a arogance. Zpěváci byli vždycky, vždycky jakoby dosazený v něčem. Jo, že kluci prostě udělali tu práci celou, jo, jako kapelu. A ten zpěvák je třešnička na dortu. To tam... to tam taky je. To není asi špatně, ale nesmí se to prostě brát na lehkou váhu a zneužívat. Pak máš nosánek nahoru a přitom na to nemáš. Prostě kluci dělaj celou muziku a bez nich bys to nedal. To bys mohl zpívat co chceš. Voni zase... bez dobrýho zpěváka by kapela nebyla. To je... tam je tenká linie a to vo sobě víme. Jo? Že opravdu ta kapela, zase když tam toho zpěváka

nemá, kterej to valil, to stádo, co si myslím, že jsem byl, tak eeh, tak to nedaj ani voni. A ty taky, jinak to nedáš (smích).

A ještě nějaký další záliby?

Hmm. Bojový umění, box a... přežití. Přežití vůbec, ano. Boj proti strachu, zbytečným. Strach třímá v každým z nás a je potřebnej. Já se bojím určitě...

Čeho se třeba bojíš?

Čeho se bojím? Toho, aby nikdo z nás nevěděl, kudy kam. Aby tady nebyl někdo, kdo prostě dokáže... pomoci těmdruhejm. Kdyby tady nebyli lidi, který dokážou pomáhat druhejm. Toho se bojím. Bojím se toho, aby lidi na sebe zapomněli. I zvířata. Ty na nás nezapomenou, ale my na ně, abysme nezapomněli. Abysme poškozovali planetu až tak moc, naší zemi, aby nebylo východiska. Což jsou třeba zase zbraně, který se nedaj prostě zastavit. Třeba jaderný a tak podobně. Toho se bojím. Jinak asi se nebojím ničeho. Nesvobody a bezmoci. Toho se bojím ještě.

A cítíš dostatečnou podporu svýho okolí? Nebo i v minulosti? Nebo třeba i jak je to v porovnání minulostí teď?

Dobrá otázka. Ještě jednou.

Jestli cítíš dostatečnou podporu ve svym okolí nebo jestli jsi ji cítil dřív?

Cítil jsem ji dřív. Cítím ji. A asi i cítit budu, protože se o to vždycky tak nějak jakoby i snažím, aby to tak bylo. Jinak jí pak necítí člověk, že jo, protože sám musí trochu v tom zapracovat. Podpořit. Vyjádření podpory musí mít von. Ten, kterej je třeba slabší. Jinak to nemá smysl. To je to je moje bo... boj proti strachu. Ti, co nechtějí a nechtějí pochopit, tak taky je s nima trochu kříž potom a ámen. Pomůžu jim. Samozřejmě, lidé jsou i velkorysejší než jsem já. Takže vlastně snad i silnější, ale ti toho většinou nezneužívají.

A jaký místo ve tvym životě hraje víra?

(Pauza). Jistě určitě nějaký... nějaký, jo. Myslím, že je někde... myslím, že je jedna z těch předních. Víra je potřebná. Bez toho si věřit sám v sobě... nedokážeš nic. Věřit druhýmu, taky ne. To nedokážeš nic moc. Akorát je to taky tenká linie, někomu věřit. Sám si věřit máš. Vždyť to přece dáš. Když nemůžeš, přidej víc. Jsou různý pořekadla, který byly... vosvědčený a jsou do dneška. Z ničeho se jen tak neposrat. A věřit druhýmu, to je krásný. Ale musí tobejttsprávněj. Ten, kterej to dává zpátky a ty jemu. To je trochu... udělat si pořádek, prostě. No.

A v co třeba věříš do budoucna?

V co věřím? Mmh... v lepší svět. V to, že si začnou ti, kteří mají, věřit. Že dobří lidé věří v sebe. Vlastně i ti špatní, ale ať nevotravujou zas tu druhou stranu tolik. Každěj má svoje zákony. Každěj má svoje... svůj úhel pohledu. Ale některý věci, asi by měly bejt trochu pospolitý a měly mít nějaký jako normy.

Napadá tě ještě něco, co bys chtěl dodat? Tak obecně, nemusí to bejt jenom k tývíře.

(Pauza). Tak obecně. Pozdravuju lidi všechny, který za to stojej. Všechny bojovníky a bojovnice. A ať se nastolej ty správný řády, který vždycky měly bejt a byly. Vyzkoušený je dobrý.

Tak já ti děkuji.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora: Valerie Cremonini

Studijní program: 7701R005 – Psychologie (Bc.). (PBp)

Název práce: Kvalita života s dlouhodobou závislostí na pervitinu

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2022

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 2118

Ostatní text: 103 545

Celkový počet znaků: 105 663

Počet pramenů a literatury: 36

Názvy souborů

Text práce ve formátu PDF: BP_Cremonini_2022

Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

--	--	--	--	--	--	--	--

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky; v případě doporučení do soutěže o nejlepší DP uveďte nadprůměrné charakteristiky práce v souladu s Vámi výše označeným kritériem formální úrovně, obsahové reprezentativnosti, metodologie a přínosnosti práce pro teorii či praxi):

Valerie Cremonini predkladá prácu, v ktorej sa venuje kvalite života u ľudí dlhodobo závislých na pervitíne. Teoretickú časť vnímam napísanú adekvátne, autorka sa v nej okrem iného venuje spôsobom, akým sa kvalita života v súčasnosti meria. V praktickej časti analyzuje rozhovory s ľuďmi, ktorí dlhodobo užívali pervitín a minimálne mesiac ho neužívajú, pričom sa v rozhovoroch snažila pokryť oblasť kvality života (zdravie, vzťahy, financie, sexualita, spiritualita atď.). Výpovede autorka analyzovala pomocou tematickej analýzy. Určité témy by mohli byť viac špecifikované aj bližšie rozobrané, ako napríklad vzťah k sebe samému. Po formálnej stránke sa mení riadkovanie v praktickej časti. Napriek uvedeným pripomienkam práca poskytuje pohľad do života čerstvo abstinujúcich ľudí, ich pohľad na užívanie i sondu do ich života, tým je obohacujúca. Odporúčam ju k obhajobe s výsledkom výborne až veľmi dobre, podľa výsledku obhajoby.

Celkově získané body do soutěže:	29						
Doporučení k obhajobě:	doporučuji						
Navrhovaná klasifikace:	1-2						
Datum, podpis:	4.9.2022						

J. Samková

* nehodící se škrtněte
** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Valerie Cremonini
 Obor studia: Psychologie
 Název práce: Kvalita života s dlouhodobou závislostí na pervitinu
 Oponent práce: doc. PhDr. Alena Hricová, Ph.D.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 54
 Počet stránek příloh: 52
 Počet titulů v seznamu literatury: 36

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Oborová příslušnost tématu

		x		
--	--	---	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

			x	
--	--	--	---	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

	x			
--	---	--	--	--

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

Práce s odbornou literaturou a prameny

			x	
--	--	--	---	--

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

Formální zpracování

	x			
--	---	--	--	--

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

			x	
--	--	--	---	--

Využití výzkumných empirických metod

			x	
--	--	--	---	--

Využití praktických zkušeností

x				
---	--	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešení problematice

x				
---	--	--	--	--

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

Naplnění cílů práce

			x	
--	--	--	---	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

				x
--	--	--	--	---

Vhodnost prezentace závěrů práce

--	--	--	--	--

(publikace, referáty, apod.)

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Lze nalézt nějaké praktické přínosy práce?

Celkové hodnocení práce:

QoL nejrůznějších cílových skupin patří mezi časté náměty studentských prací, nejedná se tedy o nikterak inovativní téma, které je navíc spíše než psychologické multioborové. K teoretické části práce mám následující výhrady: Slabší práce s literaturou - jednak celkový počet zdrojů není příliš vysoký, dále pak se v práci objevuje citace jednoho autora stále za sebou v navazujících odstavcích. Některé zdroje jsou staršího data, ačkoli k danému tématu existuje velké množství i nové literatury. Obsahově kapitoly neobsahují moc nových informací, spíše starší poznatky. Není odůvodněno proč byl zvolen právě bio-psycho-soc. model, není odůvodněno, proč jsou uvedeny právě dané návykové látky (a ne plný výčet kategorií). V metodické části není blíže popsán výběr informantů a ani proč ich zvolen právě daný - poměrně nízký počet. Studentka uvádí, že zvolila kvali strategii z důvodu poznat téma více do hloubky, pak ale volí polostrukturovaný rozhovor, nikoli rozhovor hloubkový, čímž téma klouže po povrchu apriori dopředu. Některé otázky jsou podbízivě kladené a ani nejsou otevřené (Zažíváte pocit bezpečí? ano x ne). Co ale považuji za největší problém je skutečnost, že není zřejmé podle jakého klíče studentka otázky kladla. Proč se zaměřuje právě na tato témata a ne na jiná? Jak si ona sama a podle jakého autora vymezuje QoL? Otázky tak působí jako náhodné "nápad" a chybí koncepce a teoretické ukotvení. Dále - není vhodné dávat do příloh plné přepisy rozhovorů v rozsahu stejném jako zbytek práce. Analýza není reálně analýza ale spíše výtažky z rozhovorů okomentované přepisem vlastními slovy, přičemž výtažky početně převažují nad komentáři. Přes uvedené nedostatky vycházím z toho, že se jedná o BP a rozhodla jsem se, po úvaze, pro známku "dobře".

Doporučení k obhajobě:

doporučuji

Navrhovaná klasifikace:

dobře

Datum, podpis:

01.09.2022

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a